

**Nemzeti öntudat és gazdasági prosperitás
avagy
A Corporate Identity elvének és gyakorlatának haszna
a nemzeti öntudat és gazdasági teljesítmény
összefüggésében,
a globalista pénzpiacok hálózatában**

Müller Andor

Absztrakt

Magyarország mindenkivel kölcsönösen előnyös win-win típusú gyakorlatorientált, pragmatikus politikai-gazdasági kapcsolatra törekszik, hátrahagyva az ideológiai vitákat, és nem szeretné, ha beavatkoznának szuverenitásába. Ám kelet és nyugat határán az önrendelkezés nehézségekbe ütközik. A nyugati globalista pénzhálózat nem engedi, hogy előnyösebb gazdasági kapcsolatokat létesítsünk olyan keleti államokkal, melyek nem saját érdekszférájához kapcsolódnak. Magyarország satuban van, határhelyzete pedig szükségessé teszi a gazdasági és külkapcsolati kötéláncot. A nemzeti identitás és öntudat stratégiája pedig ennek szellemében demokratikus érdekérvényesítéssel formálódik, mely erősíti a gazdasági prosperitásra törekvő befektető vállalatokat.

A nemzeti identitás kapcsán az értelmi-észlelési-érzelmi elköteleződés eredményesebb, mintha a „nemzet” fogalmát egyesek szerint csupán „illúzió”-nak tekintenénk, mivel ez utóbbi elszakítana minket gyökereinktől. A nemzeti identitás és öntudat újra-alapításának – nem régi árnak szerinti újjászervezésének – szükségessége bejelentkezett és szót kér.

Mi a nemzeti identitás és a gazdasági prosperitás viszonya? Milyen elvárások és tényleges hozzáállás fogalmazható meg e téren más ideológiákkal szemben? Ezt vizsgáljuk most röviden.

Tartalom

Előszó.....	4
Bevezetés.....	5
1. A vállalati identitás (<i>Corporate Identity</i> – CI) elmélete és gyakorlata.....	6
1.1. A <i>Corporate Identity</i> lényege.....	6
1.2. A <i>Corporate Identity</i> egyértelműsítő modellje.....	7
1.3. Általános észrevételek a <i>Corporate Identity</i> -ről.....	8
1.4. A vállalati identitás gyakorlati példái: a globalista Coca-Cola és a hazai Unicum.....	9
2. Biohatalom/biopolitika versus önmegvalósítás – Foucault.....	11
3. A globalista vállalatok ideológiai követelményeinek megfelelő <i>Corporate Identity</i> : munkavállalói attitűd, pszichopolitika és a kiégés társadalma (Han).....	14
4. A nemzeti identitás régi-új ellenfelei: a pénzpiacok intézményeinek strukturális érdek-összefonódásai és érdekérvényesítése, valamint az anonim globális hatalom „fel-színre lépése”.....	17
4.1 Az általános pénzügyi közeg.....	17
4.2. Az új kétpólusú világrend szereplői: a globális érdekeltségű pénztőke amerikai gyökerei versus BRICS.....	18
4.3. IMF és rendszerváltás Magyarországon.....	22
4.4. Az amerikai pénzpiacok politikai lobbitevékenysége, mint közvetlen befolyásolás.....	23
4.5. A társadalomszervezés nagy átalakítói, „fel-színrelépésük”, illetve befolyásolási eszközeik, médiumaik: Soros és Schwab.....	24
4.6. A globalista Soros elméleti kiindulópontja: a „nyitott/nyílt társadalom” (Open Society) filozófiai víziója (Popper), továbbfejlesztése (Fukuyama) és kritikussai (Huntington, Scruton).....	26
4.7. Az USA a globális pénzpiacok vezetőinek szolgálatában.....	35
4.8. Biden és Soros.....	37
4.9. A kiépített médiabirodalom manipulációs erejéről.....	38
4.10. Soros világlátásának gyökerei és a nemzeti öntudat hiánya.....	40
4.11. Schwab és a nyilvánosság kihasználása.....	40
4.12. A globális pénztőke aktuális gazdasági érdekei a jószándékú zöld gondolat ellenében.....	43
4.13. Schwab és a <i>Great Reset</i> , valamint néhány észrevétel és javaslat ezzel kapcsolatosan.....	46
5. A nemzeti identitás mint fenomén: logikai tábla és példák.....	53
5.1. Filozófiai háttér.....	53
5.2. Kant transzcendentális észideái, Czétány általi átfogalmazásuk, és a 3É filozófiájának architektonikája.....	54
5.3. Filozófia és politika.....	58
5.4. Az univerzális fenomenológiai módszertan logikai táblája.....	62
5.5. A nemzeti identitás fenomenológiai táblázata.....	62
6. A nemzeti identitás helytállásának nehézségei.....	65

6.1 Az érvényesülés közege.....	65
6.2. Ki irányít?	66
7. Hogyan függ össze a nemzeti identitás és a vállalati identitás (<i>Corporate Identity</i> - CI)?.....	68
7.1. Nemzeti öntudat és gazdasági prosperitás - kérdésfeltevés.....	68
7.2. <i>Corporate Identity</i> és nemzeti öntudat – előzetes észrevétel: a nemzeti identitás stabilitásának fontosságáról.....	69
7.3. A cégek nárcisztikus belső imázsa	69
7.4. A versenyképesség kritériumai és az ideológiák megítélésének nehézségei.....	70
7.5. Az egyes ideológiák által elvárt vállalati lojalitás és a tényleges realitás, valamint a társadalmi kohéziós erő – általánosító összehasonlítás, komparatív előfeltevések.....	71
7.5.1. Kommunizmus.....	73
7.5.2. Neoliberalizmus/Globalizmus	73
7.5.3. Konzervativizmus/Nemzeti Identitás/Nemzeti Öntudat	75
7.6. A zöld gondolat és a nemzeti identitás	76
8. Az identitás globális kihívásai	77
8.1. A média, mint a hatalommegosztás negyedik ága, és a magántőke befolyásának lehetőségei	77
8.2. A média „képeinek” hatása a tudattartalmakra.....	79
8.3. A klimaváltozással összefüggő migráció feltartóztatatlanságáról és a nemzeti kormányok válaszlehetőségeiről	80
9. Nemzeti identitás és gazdasági prosperitás – lehetőségek és példa	83
9.1. A globalista nyugati tőkés-hálózat, a kelet és a magyar kormány külkapcsolati, gazdasági pragmatikus alapállása.....	83
9.2. Perspektívák, lehetőségek a magyar gazdasági szereplők számára.....	86
9.3. Kecskemét helye a geopolitikai változások gazdasági terében.....	88
10. Összefoglalás	90
Források:.....	91

Előszó

Politikai szempontból mindent megváltoztató támadás volt az USA ellen végrehajtott 2001-11-11-i támadás. Az illuzórikus békébe beleszokott nyugat találkozott a vallási bosszúval. Ami azóta történt, megtörtént: bosszúhadjárattal, majd meneküléssel. Európában pedig a II. világháború óta béke van a jelenlegi EU-tagok között – ám körülöttük voltak fegyveres konfliktusok –, és az egyes tagok olyan mértékben azóta sem léptek be egy háborúba, mint azt teszik – 2022 közepétől – éppen napjainkban Ukrajna oldalán. Amit 2022 február vége óta látunk, addig elképzelhetetlen volt, ugyanis a hidegháború lezárásával globális kereskedelem és kooperáció épült ki, a hosszútávú béke reményével, és senki sem számított arra, hogy a régen szembenálló felek (USA vs. Szovjetunió) a megváltozott globális gazdasági hálózat körülményei között ismét összecsapnak, egy harmadik országban. Vietnámban a szovjetek voltak azok, akik egy harmadik népen keresztül harcoltak (vagyis katonai tanácsadókkal és fegyverekkel segítették a vietnámiakat – bár inkább ideológiai konfliktus miatt, nem gazdasági érdekek okán), Ukrajnában pedig az USA teszi ugyanezt az ukránokkal,¹ okosan kihagyva saját polgári állományát, gazdaságilag pedig bevonva Európát. Az új politikai erőhármás (USA, Kína, Oroszország) a háború kitörése után összerendezte a szembenálló felek erőtereit, érdekszféráit, befolyási övezetét, ismét két pólusba.

Magyarország satuba került, abba a kellemetlen szituációba, hogy a keleti irányú gazdasági nyitás után az Uniós szankciók miatt elvesztette a közeli orosz piacokat, és gazdasági értelemben vissza kell térnie egy korlátozott mértékben fejlődőképes nyugati szövetségi hálózatba, ahol alárendelt szerepet tölt be, expanzióját pedig finoman szólva nem támogatják, belekényszerítik egy vazallus-szerepbe, ezt pedig mind gazdasági, mind politikai eszközökkel megpróbálják kikényszeríteni, sőt a médiát kihasználva általános tudatformálást és befolyásolást hajtanak végre saját nemzeti érdekei és értékei ellen. Az pedig, hogy a biopolitika és a biohatalom (jóval Foucault ezirányú figyelemfelkeltése után) még mindig működik – mivel nyíltan cenzúrázzák a velük ellenkező véleményeket, és fenyegetettségben élnek a másként gondolkodók –, sajnos rányomja a bélyegét minden megnyilvánulásra.

A gondolkodás szabadsága szót kér, és nem mehetünk el a mellett, hogy ezt bevonjuk a tárgyalandó témába, ugyanakkor távolságot kell tartanunk aktuálpolitikainak minősülő megnyilvánulásoktól, ha az nem tartalmaz általánosérvényű, és hivatkozásokkal ellátott (azaz tudományos) megállapításokat.

---

¹ Még a háború 3. hetében (2022-03-11) írt önironikus összefoglalást a nyugat nevében Robert C. Castel biztonságpolitikai szakértő az Izraeli Demokrácia Intézet tudományos munkatársa „Akár az utolsó ukránig.” címmel <https://neokohn.hu/2022/03/11/akar-az-utolso-ukranig/> (Letöltés: 2022-10-31). Lindsey Graham amerikai szenátor (R-SC, azaz republikánus, Dél-Kalifornia; tegyük hozzá, hogy éppen a jelenlegi demokrata narratívát erősítve) pedig azt mondta (2022-03-16), hogy segítenek az ukránoknak, akik „a halálukig fognak harcolni”. „I don't see the Ukrainians giving up on their freedom. I think they'll fight to their death.” <https://www.c-span.org/video/?518753-1/senator-graham-calls-senate-vote-providing-fighter-jets-air-defense-systems-ukraine> (Letöltés: 2022-10-31) Illetve ugyanebben a beszédében mondta: „So what, how do I think this ends? I think if we stick with it, that if we help the Ukrainians fight for their own freedom, provide them reasonable assistance on the military front to regain control of their skies, help them with food and clothing and economic assistance and strangle the Russian economy, that there will be forces emerge inside of Russia to end this. So I think the world is better off without Putin the sooner the better. And I don't care how we do it.” Állítólag szintén ő írta ki a Twitterre, hogy a legutolsó ukránig harcolni fognak, de ezt a bejegyzést érthető módon azóta eltávolította https://twitter.com/spriteer_774400/status/1554720110400634880.

Röviden annyit mondhatunk, hogy Magyarország mindenkivel kölcsönösen előnyös win-win típusú gyakorlatorientált, pragmatikus politikai-gazdasági kapcsolatra törekszik, hátrahagyva az ideológiai vitákat, és nem szeretné, ha beavatkoznának szuverenitásába. A nemzeti identitás és öntudat stratégiája pedig ennek szellemében demokratikus érdekérvényesítéssel formálódik, mely erősíti a gazdasági prosperitásra törekvő befektető vállalatokat.

Bevezetés

Elsősorban a nemzeti identitás újra-alapításának (*Erneuerte Urstiftung* – újjalagos ősalapítás, mint azt a filozófia fenomenológiai irányzata állítja a lényegiségek megértése kapcsán), nem pedig régi árnyak szerinti újjászervezésének gazdasági vetületét vizsgáljuk, közelebbről a vállalati identitás területén. Ahhoz azonban, hogy ez ne csak véletlenszerűen történjen, először meg kell vizsgálnunk az elméleti hátteret. Ebben a narratívában bontjuk ki az itt következő aspektusokat, globális és lokális szempontból egyaránt.

1.) A vállalati identitás (*Corporate Identity* – CI) elmélete és egy globális gyakorlati példa a gazdaság világából (*Coca-Cola*), valamint egy hazai példa (Unicum). Mint látni fogjuk: a vállalati identitás vállalati filozófiára épül, mely egy adott világnézetbe ágyazódik bele. A gazdaság így végső soron filozófiai ideológiák harca, mely egyben értékek harca is.

2.) A biohatalom és biopolitika foucaulti koncepciója az anonim hatalomnak való megfelelés külső kényszerét helyezi elemzései középpontjába, és ez ellen lázad a: „Találd ki önmagad, majd legyél önmagad!” felhívásával. Utóbbi szlogen azonban már elvezet minket a pszichopolitikához (Han).

3.) Szóvá tesszük a globalista vállalkozások saját ideológiai követelményeit, és ennek megfelelő külső-belső imázsát, valamint az ezzel koherensen összefonódó munkavállalói attitűdöt – pszichopolitika – és a kiegészítő társadalmát (Han). A globalista vállalatok élő munkaerejének kiszákmányolása már nem csak a megfigyelés külső kényszerének jegyeit hordozza, hanem a belső önkontrollra és önmegvalósítás-kényszerre épít, mely önmarcangoláshoz, kiegészéshez vezethet.

4.) Az önrendelkezés harca elnyomói ellen állandó. Ennek alanya és formája sokféle lehet mindegyik oldalról. Jelenleg azt vizsgáljuk, hogy a nemzeti identitástudat és nemzeti önrendelkezés ellenfelei milyen struktúrában tevékenykednek, és milyen válaszlehetőség nyílna a nemzeti önrendelkezés számára. Mivel a globalista pénzpiacok nyomásgyakorlása elsősorban pénzpiaci eszközökkel történik – a tömegmanipulációra alkalmas médiabirodalom is ennek segítségével működtethető –, ezért ezt a hálózatot sem hagyhatjuk érintetlenül, hanem megemlítünk néhány nyilvános, ám összefüggéseiben ritkán tárgyalt információt.

5.) Röviden vázoljuk a nemzeti identitás filozófiáját.

6.) Megemlítjük a nemzeti identitás helytállásának nehézségeit.

7.) Komparatív módon összehasonlítjuk egymással a korábban megtapasztalt kommunista, a jelenlegi globalista, és a megvalósítandó, újra-alapítandó nemzeti típusú ideológiából leszűrhető markáns tulajdonságokat. Ezeket a tulajdonságokat táblázatban összegezzük és elrendezzük az adott ideológia által vezérelt vállalati lojalitás és társadalmi kohézió

szempontjából, és így megpróbáljuk feltüntetni, hogy az adott ideológiának megfelelően milyen hosszútávú gazdasági prosperitás várható.

8.) Az identitás globális kihívásai kapcsán szó lesz a média hatásáról és manipulációjáról, valamint a klímával kapcsolatos népvándorlásról.

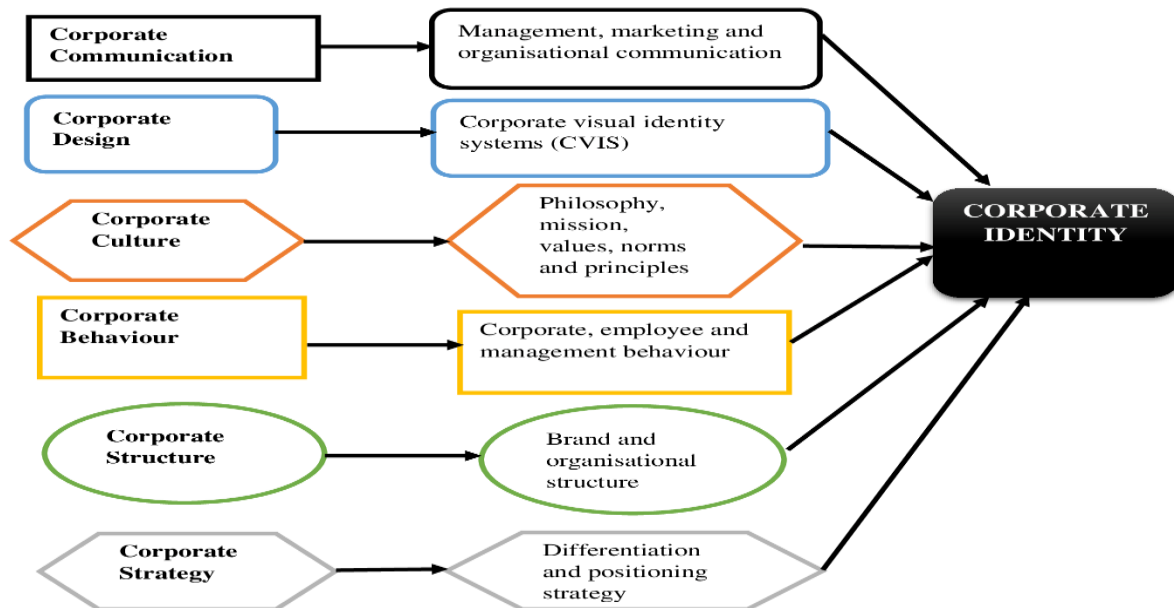
9.) Egyebek mellett bemutatunk egy jól működő példát, a kecskeméti vállalkozások hálózatszerű, ökoszisztémába rendezett összekapcsolását az önkormányzattal, az oktatással, a civilekkel és a természettel, vagyis a hosszútávú fenntarthatósággal.

1. A vállalati identitás (*Corporate Identity* – CI) elmélete és gyakorlata

1.1. A *Corporate Identity* lényege

A *Corporate Identity* (CI) összetevői a vállalaton belül: stratégia, struktúra, viselkedés, kultúra, dizájn, kommunikáció. A lényeg az egységes arculat, mely koherenciát, hihetőséget és ez által bizalmat gerjeszt a partnerekben és a cégen belül egyaránt. Ez az üzleti siker egyik alappillére.

Figure 2.2: Components of corporate identity

1. Ábra: Components of corporate identity

Forrás: Developing-sustainable-corporate-identity²

² <https://www.semanticscholar.org/paper/Developing-sustainable-corporate-identity-%3A-a-case-Kiiza/b053a4d469723b5fb7974a03abdf17e639aad3ac/figure/3> (letöltés: 2021-09-07)

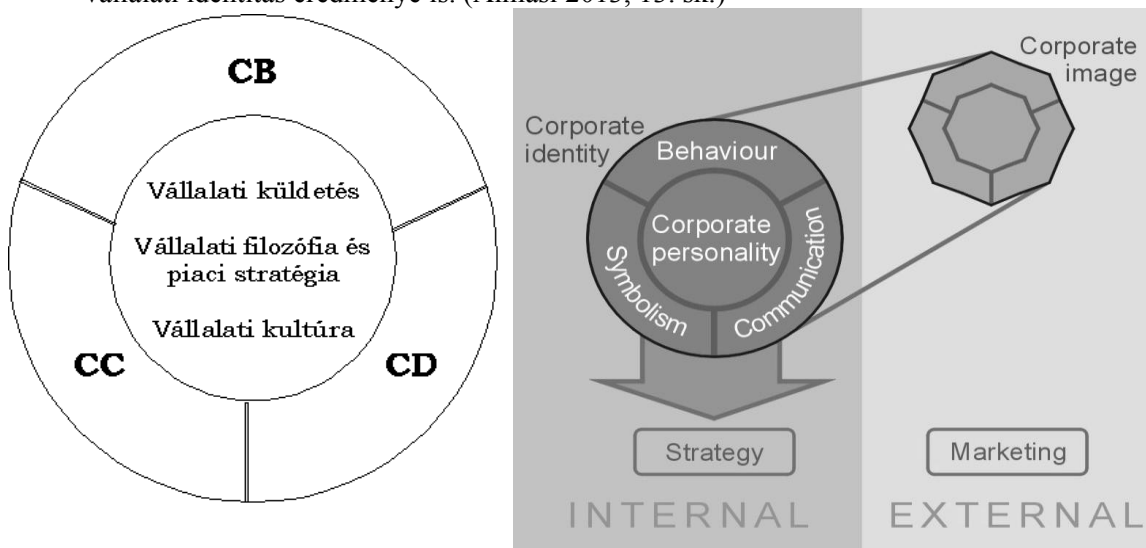
1.2. A *Corporate Identity* egyértelműsítő modellje

Birkigt, Stadler és Funck (1998) identitás-mix modellje a következő céllal jött létre:

A szerkesztők szándéka, hogy a vállalatok döntéshozói számára kritériumokat adjanak a CI-projektek megítéléséhez. Az ilyen projektek középpontjában eddig túlságosan is a vállalati tervezés, vagyis az agyagtalpon álló vizuális megjelenés állt, mindaddig, amíg nem kapja meg a vállalati magatartást következetesen meghatározó vállalati filozófia alapját, annak belső és külső interakciójában.³ (Birkigt, Funck, Stadler - szerk. 1980/1998)

Almási szerint (2013) ez az egyik legegyszerűbb, legátláthatóbb CI-modell.

A Birkigt, Stadler és Funck szerzők által megalkotott modell [lásd az alábbi ábrát] tartalmazza a legfontosabb soft és hard tényezőket, és egyszerűen, közérthetően ábrázolja a köztük lévő kapcsolatot. A modell szerint a belső mag a vállalati értékek alapja: a küldetés és vállalati filozófia, a stratégia és a vállalati kultúra. A vállalati design (corporate design, CD), a kommunikáció (corporate communication, CC) és a viselkedés (corporate behaviour, CB) ezekre támaszkodva együttesen adja a vállalati identitást, ami akkor szinergikus, ha a külső elemek a belső tényezőkre épülnek. A vállalati image és identitás általuk definiált kapcsolata megfelel a jelenleg elfogadott nemzetközi sztenderdeknek, vagyis az imázs egy külső percepciója a vállalatnak, ami lehet a tudatosan menedzselte vállalati identitás eredménye is. (Almási 2013, 13. sk.)

CB: Corporate Behaviour
CC: Corporate Communication
CD: Corporate Design

2. Ábra: A CI szerkezete és az identitás-image kapcsolat Birkigt, Stadler és Funck szerint
Forrás: Szeles, 2001, 141. o. Idézi: (Almási 2013, 14.)

³ „An erster Stelle steht die Absicht der Herausgeber, den Entscheidungsträgern in den Unternehmen Kriterien für die Urteilsfindung zu CI-Projekten an die Hand zu geben. Zu stark liegt bisher der Schwerpunkt solcher Projekte im Bereich des Corporate Design, also des visuellen Erscheinungsbildes, das auf tönernen Füßen steht, solange ihm nicht die Basis einer Unternehmensphilosophie gegeben ist, die das Unternehmensverhalten in seiner Interaktion nach innen und außen kosequent bestimmt.”

Almási (2013, 18.) azt állítja, hogy „a stabil, erős vállalati kultúra nélkülözhetetlen a szinergikus vállalati identitáshoz.” Almási (2018) szerint⁴ a szinergikus CI segít a következőkben:

- a munkavállalók felhívása
- toborzás, kiválasztás a jelentkezők közül
- a dolgozók megtartása és motiválása
- kohézió, „mi” érzés
- bizalom és lojalitás a vállalat iránt
- stabil és hatékony kapcsolat a munkavállalók között
- alkalmazottak beazonosítása

1.3. Általános észrevételek a *Corporate Identity*-ről

A vállalati imázs (*Corporate Identity* – C.I.) a vevők felé és a vállalaton belül egyaránt, koherensen kialakított kép, arculat a cég profiljáról: a *brand*ről (branding), így nem csak valamilyen terméket/szolgáltatást adnak el, hanem emelt áron valamilyen életérzést is. A cégen belül ez lehet konzekvensen felépített és vállalt identitás, vagy az éppen aktuális kényszerítőerő, mint például egy trend, vagy egyéb lépéskényszer. A gazdasági szereplők számára az a lényeg, hogy vetélytársaikkal szemben versenyelőnyre tegyenek szert.

Több kontinenst megjárta marketinges szakemberekkel folytatott beszélgetések eredményeképpen mondhatjuk, hogy milyen aspektusai vannak egy CI-nek. Talán a legfontosabb, hogy aki egy „multihoz” megy dolgozni, az ott is találja meg barátait. Az együtt töltött idő során megismerik egymást, és már eleve úgy mentek „oda” dolgozni, hogy annak értékeivel (*values*) egyetértettek, motivációik pedig hasonlóak. A teljesítménykényszer okán többet vannak „összezárva”, mint napi 8 óra, és a szabadidejükben is trainingeken vesznek részt. Így valóban egy cég családtagjaivá válnak, idővel teljes mértékben elköteleződve abba a bizonyos irányba, amit a cég arculata megkövetel, képvisel. Ez a gazdasági előny egyben politikai hovatartozást is indukál, gerjeszt, sőt statementet, credot is artikulál. Röviden: az vagy, ahol dolgozol.

Ám, ha munkahelyet változtatnak – egy jobb ajánlat okán –, idővel megváltozik a baráti körük és hozzáállásuk mindenhez, még az értékek tekintetében is. Ha nagyon hasonló értékrendet valló céghez mennek át, a baráti kör általában akkor is lecserélődik. A multinacionális vállalatokon belül a munkaerő „lojalitása” pénzügyi megbecsültségének – fizetésének – függvénye. Ennek érdekében könnyen változtatnak céget, és esetenként ideológiát. Persze kivételek mindig vannak, például, amikor valaki a kihívást keresi, de akkor főként nem számíthat egy vállalat a szekértő szakértelmén túl hosszútávú elköteleződésre, csupán projektmunkatársra – bár lehet, hogy ez elég, és a személyes kapcsolatok értéke nem számít, mert az ilyen típusú emberi igények és nézőpont elavult (sajnos).

---

⁴ http://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/FIKUSZ2018_01.pdf (Letöltés: 2022-10-08)

1.4. A vállalati identitás gyakorlati példái: a globalista Coca-Cola és a hazai Unicum

A vállalati identitás vállalati filozófiára épül, mely egy adott világnézetbe ágyazódik bele. A gazdaság így végső soron filozófiai ideológiák harca, mely egyben értékek harca is. A globalista pénzpiacok tőzsdei befektetései multinacionális cégekbe (vagy egyéb tevékenységekbe) jól megfontolt döntések következménye, ahol első helyen a profit áll, szinte bármi áron. Ennek alternatíváit most nem soroljuk fel, de tudvalevő, hogy szép szavakon és felszínes kampányfogásokon túl a környezeti károk kevésbé érdeklik a nyersanyagbányászokat, az emberélet a hadiipart (kivéve esetleg a védelmi célok tekintetében), nemzetek jóléte a valuták shortolóit. Az ilyen cégek gondolkodásának középpontjában a rövidtávú profitmaximalizálás áll, ám az igazán nagy pénzpiaci befektetők változtatgatják portfóliójukat, és hosszabb távú stratégiákat is kidolgoznak. Sőt vannak olyan globális pénzpiaci befektetők, akik kifejezetten valamilyen nem gazdasági célt szeretnének elérni befektetéseikkel, vagy indirekt módon, a befektetések bevételeiből kívánnak ideológiai célokat szolgálni. Vannak tehát olyan globális pénzpiaci társulások, melyek csak gazdasági érdekeiket nézik, vannak, akik ideológiai célokat követnek, és ezek sokszor sokféleképpen kapcsolódhatnak egymáshoz, egymás érdekeit szolgáló hálózatba rendeződve.

De vannak kifejezetten hosszabb távon gondolkodó cégek is, melyek lehetnek bevált márkák és/vagy családi vállalkozások. Jó gyakorlati példa a vállalati identitás (*Corporate Identity* - CI) elméletére a gyógynövény-biznisz két italmárka-szereplője: A globális, multinacionális érdekeltségű Coca-Cola és a Hungarikumnak számító Unicum.⁵

A Coca-Cola identitásának íz, dizájn és marketing alakváltozatai (1885-ös eredeti receptje és tulajdonosai is megváltoztak⁶) jól megmutatják egy globális vállalat profitmaximalizálási törekvéseit (opportunizmusukat szerencsésükre feledtetni a régóta szinte utánozhatatlan ízvilág). A Coca-Cola, mint szimbólum jelentősége jól tetten érhető a következő viccben:

Egy nap az amerikai külügyminiszter lázasan robog be az elnök irodájába:

- Elnök úr, az oroszok vörösre akarják festeni a Holdat.

- Hadd fessék - feleli nyugodtan az elnök.

Egy hónap múlva ismét jelentést tesz a külügyminiszter:

- Elnök úr, az oroszok elkezdtek vörösre festeni a Holdat.

- Hadd fessék - feleli az elnök.

Rá egy hónapra megint jelentkezik a külügyminiszter:

- Elnök úr, az oroszok vörösre festették a Holdat!

Mire az elnök:

- Rendben. Akkor most írjátok rá: Coca-Cola.⁷

A lehető legjobban használják ki a marketing-lehetőségeket, és kultúrkörönként, akár országonként változtatnak a minél több eladás érdekében (mellékesen jegyezzük meg, hogy eredetileg borban áztatott kokalevél volt a recept, ami idővel teljesebb megváltozott). Korábban

⁵ <http://www.hungarikum.hu/hu/unicum-keser%C5%B1lik%C5%91r> (Letöltés: 2022-11-10)

⁶ <https://she.life.hu/kultur-mi/20220630-kokain-es-bor-az-eredeti-cocacola-recept.html> (Letöltés: 2022-11-01)

⁷ https://onlinemarketing.blog.hu/2013/09/17/direkt_nem_erti (Letöltés: 2022-11-09)

Coca-Cola Mikulás is volt,⁸ pár éve pedig LMBTQ kampányt folytattak,⁹ vagyis az évszaknak és éppen aktuális trendnek megfelelő arculatot vesznek fel. Manapság pedig a legújabb marketing-trendeknek megfelelően bizonyos ügyek mellé állnak, terméküket úgy adják el, mint amivel trendi ügyeket és projekteket szolgál az, aki megveszi. Ilyenek a jogegyenlőség, kisebbségi jogok, a zöld gondolat mindenféle megnyilvánulása, a fenntarthatóság (*Sustainable Business*) és jövő (*Better Shared Future*), sőt maga a Föld (*Our planet matters*). Ami a legszembetűnőbb, hogy már nem is a terméket, hanem az ügyeket reklámozzák, és azokon keresztül az emberi sorsokat a legnagyobb általánosságban (*People matter*), senkit sem kihagyva: „Az emberek állnak minden tevékenységünk középpontjában, az alkalmazottainktól kezdve a vállalkozásunkkal érintkezőkön át az otthonunknak nevezett közösségeikig.”¹⁰

A 2022. év novemberi magyar oldalon pedig olyan felhívásokat is olvasunk, hogy: „Tegyünk jót! Nyerj! Szórakozz! Érezd jól magad!”¹¹ Ezek közül a két utolsó egyértelműen a korszellemnek megfelelő felhívás, mely a Foucault által ismertetett: „Valósítsd meg önmagad!” imperatívuszának továbbfejlesztéséből ered, amit Han a kortárs túlzás okán kritizált. A Coca-Cola finomított a felhíváson: Érezd jól magad! – „A kiegyensúlyozott táplálkozás, a kellő kikapcsolódás, a magunkra szánt idő mind szükséges ahhoz, hogy stresszmentesen, energikusan vegyük a mindennapok kihívásait. A Coca-Cola ebben is segít!”¹² Bizonyos egészségtudatos ügyeket pedig anyagilag is támogatnak,¹³ melyekre marketingeseményeket építenek. A honlapon való közzététel céljáról a következőt írják:

A honlappal a Coca-Cola Magyarország jelentős előre lépést kívánt tenni az átlátható működéséért azzal, hogy valamennyi egészséggel és életmóddal kapcsolatos együttműködését és támogatását nyilvánosságra hozza, beleértve az anyagi finanszírozás és egyéb pénzügyi támogatás mértékét is, amit a szponzorálás vagy a megvalósuló projektek, programok és kutatási tevékenységek során nyújtott.¹⁴

A konzekvens CI és hosszútávú képviselőnek hazai példája a Dr. Zwack által 1790-ban készített¹⁵ Unicum alkoholos keserűlikőr – gyógynövényeinek összetétele titkos –, mely családi cégeként „ad a hagyományokra”, bár újításokban is gondolkodnak. Zwack Péter 2008-ban „közel 20 év után átadja a cégvezetést gyermekeinek. Fia, Zwack Sándor az igazgatóság elnöke, lánya, Zwack Izabella pedig az igazgatóság tagja lett. Zwack Péter ezzel már a hatodik generációt indítja útjára a cég vezetésében.”¹⁶ Ráadásul a viszontagságok ellenére ragaszkodtak hazánkhoz. A II. világháború utáni államosítást követően, a rendszerváltás előtt Zwack Péter 1988-ban „visszatér Magyarországra, és partnerével, Emil Underberg német likörgyárossal

⁸ <https://www.coca-cola.hu/szorakozz/esemenyek/coca-cola-karacsony-2020/iden-100-eves-a-coca-cola-legendas-telapoja> (Letöltés: 2022-11-01)

⁹ <https://www.coca-cola.hu/rolunk/hirek/love-is-love-egyenlo-jog-a-szeretethez> 2019 (Letöltés: 2022-09-02)
https://www.google.com/search?q=Coca-Cola+LMBTQ&client=firefox-b-d&sxsrf=ALiCzsYtJ0P2TFcH5SA9Nv6ya-g5OZQtIq:1667304992102&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKewiD46SO-4z7AhWugf0HHYXuBQ8Q_AUoAXoECAMQAw&biw=1152&bih=538&dpr=1.67 (Letöltés: 2022-11-01)

¹⁰ <https://www.coca-colacompany.com/shared-future> (Letöltés: 2021-10-26) „People are at the center of everything we do, from our employees to those who touch our business to the communities we call home.”

¹¹ <https://www.coca-cola.hu/> (Letöltés: 2022-11-01)

¹² <https://www.coca-cola.hu/erezd-jol-magad> (Letöltés: 2022-11-01)

¹³ <https://www.coca-cola.hu/rolunk/a-coca-cola-company-az-eu-vallalas-eu-pledge-alapito-tajja> (Letöltés: 2022-11-01)

¹⁴ <https://www.coca-cola.hu/rolunk/a-coca-cola-company-az-eu-vallalas-eu-pledge-alapito-tajja> (Letöltés: 2022-11-01)

¹⁵ <https://unicum.hu/history#y1790> (Letöltés: 2022-11-01)

¹⁶ <https://unicum.hu/history#y2008> (Letöltés: 2022-11-01)

együtt létrehozta a Peter Zwack & Consorten AG-t, és vegyes vállalatot alapít a még állami irányítású Budapesti Likőripari Vállalattal.”¹⁷ Majd „1992-ben a Peter Zwack & Consorten AG a privatizációs program keretében visszavásárolta a teljes Budapesti Likőripari Vállalatot, és megalapította a Zwack Unicum Részvénytársaságot. A társaságot 1993-ban bevezetik a Budapesti Tőzsdére.”¹⁸

Az újítások kapcsán írják, hogy 2004-et követően, a lágyabb „Unicum Next” után 2012-ben „a Zwack ismét újít: két igazi hungarikumot ötvözünk, az Unicumot és a hazánkban is őshonos szilvát, ezzel pedig megszületik az Unicum Szilva. A likőr különlegességét az adja, hogy az italt a világon egyedülálló módon tölgyfahordóba halmozott aszalt szilván érleljük.”¹⁹ A nagy különbség a Coca-Colához képest az, hogy az újítás nem a társadalmi mondanivalóban van, vagyis nem hangzatos ideológiai szövegeket alkalmaznak (talán köszönhetően a császárhoz kapcsolható névadásnak: „Das ist ein Unicum!”), hanem a hagyományos receptúra mellett, de arra épülve magyaros ízvilággal kísérleteznek, bár részlegesen jelentkeznek egyéb trendi – de mégis tradicionális – ízvilággal keveredett különlegességek (pl. a „Barista” 2020-ban arabica kávéval). Kiemelkedő produktumuk szintén egy hungarikumhoz kapcsolódik. „Zwack Izabella és Zwack Sándor közös fejlesztése éveket vett igénybe, de 2017 elején büszkén mutatták be a hazánkban a gyógynövénylikőrök közül elsőként a szuperprémium kategóriába belépő Unicum Riservát. Különlegességét a dupla hordós érlelés adja. Az Unicum Riserva tökéletes harmóniában egyesíti az izgalmas és egzotikus gyógynövényeket a Tokaji csábító, mézes lényegével.”²⁰ A fenntarthatóság jegyében pedig 90%-ban hazai beszállítókkal dolgoznak.²¹

A lényeges különbség az, hogy a globálisan nagytételben terjesztő cég alkalmazkodik, arcukat változtatja térben és időben,²² közben a mainstream ideológiákat és ügyeket a versenyelőny és a profitmaximalizálás érdekében kihasználja, míg a karakteresebb nemzeti identitáshoz is kötődő vállalat lassabban lép, alapkarakterét megtartva.

2. Biohatalom/biopolitika versus önmegvalósítás – Foucault

Már a Coca-Cola kapcsán is említettük Foucault nevét és az önmegvalósítás imperatívuszát, azaz mindenkire kölcsönösen érvényű parancsát. Most ezt vezessük fel, megemlítve a biohatalomból/biopolitikából való kitörési szándékot, mely kitörési kísérletből az élvezés bizonyos típusú elképzelése származik.

Takács (2009, 18.) írja Foucault hatalomfelfogásáról:

A foucault-i értelemben vett „hatalom” tehát egy társadalom szerveződésében dinamikusan és produktívan jelen lévő viszonyokat fejez ki, melyek miközben tudományos, politikai, gazdasági folyamatokhoz kapcsolódnak, sajátos racionalitással és érvényességi területtel rendelkeznek.

Bővebben idézve Takácsot (2009, 19.) a foucaulti biohatalom és biopolitika kapcsán:

¹⁷ <https://unicum.hu/history#y1988> (Letöltés: 2022-11-01)

¹⁸ <https://unicum.hu/history#y1992> (Letöltés: 2022-11-01)

¹⁹ <https://unicum.hu/history#y2012> (Letöltés: 2022-11-01)

²⁰ <https://unicum.hu/history#y2017> (Letöltés: 2022-11-01)

²¹ https://unicum.hu/sustainability#fenntarthatosag_napjainkban_video (Letöltés: 2022-11-01)

²² <https://www.coca-cola.com/> (Letöltés: 2022-11-01)

A népesség problémája ugyanis – a jelenség természetéből adódóan – csak azon az áron válhat politikai, vagyis hatalmi kérdéssé, ha előtte tudományos, vagyis technológiai kérdésként kerül felvetésre. Más szóval, a társadalmi testtel való politikai-gazdasági kalkulálás lehetősége előfeltételezi azoknak a tényezőknek a szakavatott felmérését, amelyek annak kialakításában szerepet játszanak. Így aztán, ha világossá válik, hogy a népesség életfeltételeinek alakulása nemcsak hosszú távú folyamatok függvénye, de előre nem látható s ezért közvetlen politikai beavatkozással csak részben alakítható folyamatok következménye is – például járványok, éhínségek –, akkor az is világossá válik, hogy a népesség valójában a fegyelmezésre épülő hatalmi beavatkozásra alkalmatlan politikai entitás.²³ Ennek az entitásnak a felismerése sokkal inkább a politikai kalkuláció és a hatalmi procedúrák új típusainak beiktatását követeli meg: egyrészt a statisztikai, demográfiai, közegészségügyi tudás politikai felhasználását, másrészt a jobb élet- és munkakörülmények megteremtését célzó intézkedések bevezetését. Mindez pedig magával hozza a felmérés, megelőzés, szabályozás, gondoskodás egész társadalmat átható konkrét gyakorlatainak és intézményeinek kialakítását. Csakis ezen az áron válik lehetővé a biohatalmi racionalitásban rejlő előnyök produktív felhasználása a 18. századi nyugat-európai társadalmakban, azaz az emberi képességek növelése a politikai uralom és hegemonia fenntartása mellett.²⁴ A biopolitika és biohatalom megjelenése ennél fogva Foucault szemében az érett európai modernitás – vagy ha úgy tetszik, a kapitalizmus – megszületésének alapvető jegyeként jelentkezik. E mechanizmusok révén – írja – „a nyugat-európai ember lassanként megtanulja, mit jelent, hogy van teste, hogy vannak életkörülményei, van várható életkora, egyéni és kollektív egészsége, vannak módosítható erői, és hogy van egy olyan tere, ahol a lehető legkedvezőbb módon el lehet osztani ezeket az erőket. Alighanem ez az első alkalom a történelemben, hogy az ember biológiai meghatározottságai visszatükröződnek a politikában”.²⁵

Amikor Foucault arról beszélt, hogy a régi pallosjog után a jog a háttérben dolgozik, és az újonnan fellépő hatalom már az „élet” érdekében mindent szabályoz és számmá tesz, akkor az igazából életellenes (lásd: I. és II. világháború) és így a biopolitika elszemélyteleníti az embereket, miközben éppen az ellenkezőjét, azaz humanizmust és az élet megtartását, burjánzását hirdeti.

A törvény mindig a pallosra hivatkozik. Ennek a hatalomnak azonban, amely gondját viseli az életnek, folyamatos, szabályozó és korrekciós mechanizmusokra van szüksége. Immár nem az a fontos, hogy a szuverenitás hatáskörében a halálbüntetés legyen a megtorlás legelrettetőbb formája, hanem hogy miképpen osszák szét az életet azon a területen, amelynek legalább akkora az értéke, mint a hasznossága. Egy ilyen hatalomnak nem gyilkos erejét kell fitogtatnia, hanem minősítenie kell, mérnie, értékelnie, hierarchizálnia; nem kell minduntalan meghúznia azt a határvonalat, amely az engedelmes híveket elválasztja az uralkodó ellenségeitől; az ilyen hatalom a norma körül hajtja végre osztályozási műveleteit. Ezzel, persze, korántsem azt akarom mondani, hogy a törvény elsatnyul, vagy hogy fokozatosan eltűnnek az igazság-szolgáltatás intézményei; mindössze arról van szó, hogy a törvény mindinkább normaként működik, és hogy az igazságszolgáltatás egyre jobban betagozódik azoknak az (orvosi, adminisztratív, stb.) apparátusoknak a folyamatába, amelyek elsősorban szabályozó funkciót töltenek be.²⁶

Összegzésgént a bio-hatalom kapcsán Foucault a következőket mondja:

²³ Mindehhez lásd: Foucault 1997. 216-220.

²⁴ Vö. Foucault 1996, 145-146.

²⁵ Foucault 1996, 147.

²⁶ Foucault 1992, 128.

Ettől fogva már nem a jog, hanem az élet a tétje a politikai küzdelmeknek, még akkor is, hogyha ezek a küzdelmek megannyi jog-követelésként fogalmazódnak meg. Az élethez, a testhez, az egészséghez, a boldogsághoz, a szükségletek kielégítéséhez való „jog”, az a klasszikus jogrend számára oly érthetetlen „jog”, hogy - az elnyomás és az „elidegenedés” ellenére - végül mindenki rátalálhasson arra, ami vagy ami lehetne, íme, a politika válasza azokra az új hatalmi eljárásokra, amelyeket szintén nem lehet levezetni a szuverenitás hagyományos jogából.²⁷

Foucault Marxhoz képest sokkal inkább lélektani háttérrel keresett a történelem magyarázatára, mivel Freud tudattalan-elmélete megkerülhetetlenné vált a kortárs filozófiában. A társadalmi berendezkedés kritikájára illetve megváltoztatására irányuló fejtegetéseket (Marx 1867/1978; és 1848/1959), és a mindenkori normalitásra vonatkozó kritikát (Canguilhem 1943/2004) gondolta tovább Foucault. Az ilyen értelemben vett kritikai történelemszemléletet egészítette ki Foucault a freudi tudattalan fogalmával, és a történelemben kialakuló hatalmi hatásmechanizmusokat vizsgálta.

Szerinte az erőszakos, engedelmességre kötelező zsarnoki nyomás kezdetben kívülről jött, a hobbesi szuverén formájában – mint Freudnál a mindent uraló „Ősapa”. Az uralkodó és beosztottjai voltak a cselekvő ágensek, élet és halál urai. Majd az alattvalói jogok kiszélesítésével ez a jogkör egyre cizelláltabbá és áttételesebbé vált a jogi szabályozás által – gondoljunk csak a különálló bírói intézmények létrejöttére, azok teljes apparátusával.

A termelésben és a hétköznapokban egyaránt a fegyelmezés és büntetés tartja fent a „normalitást”, vagyis a status quo-t, a fennálló állapotot (Foucault 1975/1990). Mindezt a termelésben résztvevő munkások testi hol-létének és miként-létének megfigyelésével teszik, felügyelők révén. Ez – sajnos – mai napig detektálható a modern kamerarendszerek telepítésénél, mind a termelés-irányításban, mind az állami felügyelet révén, amikor a köztereket megfigyelik, és az aktuális – tér-idő függő – normarendszer megsértőit, áthágóit fegyelmezik, esetenként büntetésként elzárják olyan börtönökbe, ahol szintén megfigyelik az elítélteket.

Eme normalizálásra törekvő anonim hatalomtól/ból Foucault szerint csak úgy „menekülhetünk”, hogyha „önmagunk megalkotására” (Foucault 1984/2001) koncentrálnunk, és ezt osztársadalmi szinten mindenki belátja, gyakorolja. Az ilyen típusú gondolatokat és gyakorlatokat nevezte Deleuze (2013) „szökésvonalaknak”. Foucaultról ezen mondanivalóját röviden összefoglalja Olay és Ullmann (2011, 392.)

A specifikus cél életünk művészi megalkotása, a specifikus eszköz pedig a jelen kritikája. Az etikai telosz nem más, mint másként gondolkodni. Elutasítja a közkézen forgó módszereket az önalakításra, vagyis a naplót, az álomelemzést és az aszketizmust. Ezek mindegyike ugyanis nagyobb ön-*ismeretre* tört. Foucault azonban a végső célt és az igazi etikai feladatot az ön-*átalakításban* látja.

Ebben az átalakítási motívumban/törekvésben azonos a marxi és a foucaulti törekvés. Marx szerint a történelmet nem csak megérteni kell, mint azt szerinte – tévesen – idealista módon Hegel tette, hanem alapvetően materiális-strukturális szinten meg is kell változtatni – a termelőerők és termelési viszonyok hálózatát –, és ettől majd megváltozik az emberek gondolkodása, értékszemlélete, és alapvetően az ember habituális mintázata is.

---

²⁷ Foucault 1992, 129.

Foucault azonban már nem a materiális termeléssel foglalkozott, – hacsaknem a vágytermeléssel, mint azt Deleuze mondta – inkább a tudattalan korszakonként változó társadalmi mintázatával. Ezt dolgozta ki *A szexualitás történetéről* szóló – utolsó, háromkötetes művében. Pontosítva (Olay – Ullmann 2011, 391.):

Négy összetevő alapján követi figyelemmel az etika történeti változásait. 1) Az etikai szubsztancia: az, amit magamban változtatni kell (vágyak, gondolatok, emóciók, képek). 2) Az alávetettség módja: viszony a szabályokhoz és ezek forrásához (idealizált én, isteni törvény, természeti törvény, szép forma). 3) Az etikai munka: az önalakítás sajátos technológiái (napirend, önelemzés, vágyak feltárása, formálása, elvetése). 4) Az erkölcsi lény teleológiája: az egész vállalkozás végső célja (tisztaság, szabadság, családi élet, lélek békéje, szenvedélyekkel szembeni érzéketlenség, üdvözülés).

Amit Foucault a régi, külsőleg, felügyelet és büntetés által kényszerítő társadalmi berendezésre, illetve a biohatalomra és biopolitikára kiütként talált – „Valósítsd meg önmagad!” – az utána a neoliberalis és globalista ideológia mentén parancs lett. Egy újabb kötelezettség, mely belsővé vált, a tudattalan manipulációja által.

3. A globalista vállalatok ideológiai követelményeinek megfelelő *Corporate Identity*: munkavállalói attitűd, pszichopolitika és a kiégés társadalma (Han)

A nagyvállalatok – főként a multinacionális cégek – átlagos munkavállalóinak pszichéje a korábbiakhoz képest átalakult. A nagy változást és felismerést a globalizmus és a neoliberalizmus összeolvadása hozta, amiről Byung-Chul Han (Németországban élő filozófus) írt *A kiégés társadalma* (2010/2019) című művében. Ez rántja le a leplet jelen korunkról és ezek után próbálunk majd érvelni – bármilyen furcsán is hat először – a nemzeti identitás újralapítása (*Erneuerte Urstiftung*) – és nem nosztalgikus újjászervezése – mellett.

Han saját filozófiai elmélete elsősorban a XXI. század tipikus nyugati munkavállalóját vizsgálja, és főként annak hozzáállását munkáltatói környezetéhez és önmagához. A munkáltatói környezet elsősorban a globális pénzpiacok befektetéseiből élő multinacionális cégeket jelenti. Így kapcsolódik vizsgálódása témánkhoz, a *Corporate Identity*hez.

Régóta divat a filozófiában, hogy különböző korszakoknak különböző típus általános pszichés problémát tulajdonítanak (Han szerint ma a kiégés társadalmában élünk.) A társadalom szerkezetét, strukturális felépítését, a termelési viszonyokat és a megjelenő pszichés zavarokat ugyanis összekötik egymással és egységben láttatják. A Freud utáni filozófus- és pszichológus-nemzedék ugyanis felfedezte, hogy Freud kezdetben a női hisztériával foglalkozott, és úgy gondolták, hogy ez a korabeli kispolgári Bécs tipikus pszichés betegsége, mely a feminizmus diadala előtti idők elfojtási-mechanizmusának megjelenése, mely pszichés és egyben testi megnyilvánulásokban figyelhető meg. Azóta azonban több társadalmi változás történt, és egyben ipari átalakulás is, mely megváltoztatta a tipikus pszichés problémák jellegét. A hisztéria ugyanis lassan kikopott.

A társadalomra nagy általánosságban jellemző tudattalan-beállítódás tehát történelmi helyzetenként színről színre változik. Ennek vizsgálatát végezte el Foucault több aspektusból. Az ő kutatási elsősorban a fegyelmező és büntető társadalom kialakulására és különböző alakváltozataira fókuszáltak, mint a normalitás adott korszaknak megfelelő társadalmi és strukturális viszonyainak leírásával, interpretációjával (például az elzárás megjelenésének és

különböző alakváltozatainak vizsgálatán keresztül). Foucault fő témája tehát a tudattalan történelmi alakváltozatainak vizsgálata különböző fenoméneken keresztül (őrület, börtön, törvénykezés, szexualitás, stb.). Talán legfőbb mondanivalója az, hogy a kényszerítő külső erő felülyeli a normalitást minden téren, nem csak a munka és a társas viszonyok területén, hanem ez „biohatalomként/biopolitikaként” beszivárog az emberek testi és pszichés életébe, mindennapi gyakorlatába, és e normának megfelelően kezdünk viselkedni. Az emberek bevezetődnek a tényleges, hétköznapi valóságba (Izd. Freud gyermeki örömeelv versus valóságelv), a szimbolikusba (vagyis a freudista Lacan szerint a nyelvbe és ezzel a társadalom szövetébe), az intézményekbe (vagyis a teljes intézményesült struktúrába - Richir). Ehhez a hagyományhoz kapcsolódik Han és fejti tovább a tudattalan társadalmi történetét. Mint írja:

Foucault szegényházakból, bolondok házából, börtönökből, kaszárnyákból és gyárakból álló fegyelmező társadalma már nem a ma társadalma. Helyébe egy egészen más társadalom lépett, mely fitnessszalonokból, irodaházakból, bankokból, repülőterekből, bevásárlóközpontokból és genetikai laborokból áll. A 21. század társadalma többé nem fegyelmező, hanem teljesítményelvű. És immár tagjai sem „engedelmes”, hanem „teljesítő alanyok”. Saját jogú vállalkozások. Mára archaikusnak hatnak a fegyelmező intézmények falai, melyek valaha a normálist az abnormálistól elválasztották. Foucault hatalomelemzése alkalmatlan leírni azokat a lelki és topológiai változásokat, melyeket a fegyelmező társadalomból a teljesítményelvű társadalomra való átállás hozott magával. A közkeletű „kontrolltársadalom” kifejezés sem felel meg ennek az átalakulásnak. Túl sok negativitást hordoz. (Han 2010/2019, 21.)

Han írja a paradigmaváltásról:

A tiltás, a parancs vagy a törvény helyébe a tervezet, a kezdeményezés és a motiváció lépnek. A fegyelmező társadalmat még a *nem* uralja. Negativitása örülteket és bűnözőket eredményez. A teljesítményelvű társadalom ezzel szemben depresszív és kudarcot valló embereket hoz létre.

A paradigmaváltás – a fegyelmezőből a teljesítményelvű társadalomba – egy szinten kontinuitást jelez. A *társas tudattalan* nyilvánvalóan része a hajtóerőnek, mellyel maximalizálják a termelékenységét. A produktivitás adott pontján a fegyelmezés technikája, másként fogalmazva a tilalom negatív sémája hamar eléri a határait. A produktivitás fokozására a fegyelmezés paradigmáját felváltja a teljesítmény, más szóval a képesség pozitív sémája, hisz egy meghatározott termelési szinttől a tiltás negativitása blokkoló hatású és gátat szab a további növekedésnek. A képesség pozitivitása sokkal hatékonyabb a kötelesség negativitásánál. Így vált át a társas tudattalan a *kellenéről* a *lehetre*. A teljesítő test gyorsabb és produktívabb a pusztán engedelmes testnél. A *lehet* azonban nem érvényteleníti a *kellenét*. A teljesítő alany engedelmes marad. Végigjárta a fegyelmező szakaszt. Most lehetőséget kap megemelni annak a produktivitásnak a szintjét, amit a fegyelmezés technikája, a kötelesség imperatívusza korábban elért. A produktivitás fokozása tekintetében a *kellene* és a *lehet* között nem törés, hanem folytonosság áll fenn. (Han 2010/2019, 22sk.)

Han a következőképpen foglalja össze mondanivalóját:

A depresszív ember az az *animal laborans*, aki saját magát zsákmányolja ki, és teszi mindezt önként, külső kényszer nélkül. Egyszerre ragadozó és áldozat. A szorosan vett én továbbra is immunológiai kategória marad. A depresszió ugyanakkor egyetlen immunológiai sémába sem illeszkedik. Abban a pillanatban tör elő, amikor a teljesítő alany már *nem képes képesnek lenni*. A depresszió mindenekelőtt az *alkotó- és tetterő kifáradása*. A depresszív egyén panasza – *semmi sem lehetséges* – csak egy olyan társadalomban

fordulhat elő, amely azt hiszi, hogy semmi sem lehetetlen. Aki többé nem képes képesnek lenni, az destruktív önvádba és -pusztításba merül.

A teljesítő alany hirtelen önmagával hadakozik. A depresszív ember végül saját belső harca sérüléseibe rokkan bele. A depresszió annak a társadalomnak a betegsége, amely a túltengő pozitivitástól szenved. Az önmaga ellen háborút viselő emberiséget tükrözi vissza. A teljesítő alany megszabadult az öt munkára kényszerítő vagy néha kizsákmányoló összes külső erőttől. Önmaga ura és mestere. Így senkinek sincs alárendelve – legfeljebb önmagának. Ebben különbözik az engedelmes alanytól. Az uralkodó hatalom kiesése azonban nem eredményez szabadságot. Sokkal inkább hagyja a szabadságot és a kényszert is darabokra hullani. Így a teljesítő alany átengedi magát a *kényszerítő szabadságnak* – vagyis a teljesítménymaximalizálás *szabad kényszerének*. A túlzásba vitt munka és teljesítmény az önkizsákmányolásban csúcsosodik ki. Hatékonyabb, mint a mások általi kizsákmányolás, hisz párban jár a szabadság érzetével. A kizsákmányoló egyben maga a kizsákmányolt is. A ragadozó és az áldozat immár nem választható külön. Ez az önmagamtól függés egy paradox szabadságot hoz létre, ami a benne rejlő kényszerstruktúrák miatt erőszakba csap át. A teljesítményelvű társadalom lelki megbetegedései éppen ennek a paradox szabadságnak a patológikus megjelenési formái. (Han 2010/2019, 25–27.)

Az ötletet Han eredetileg Alain Ehrenbergtől vette át, aki „a depresszió kiváltó okát a fegyelmező társadalomból a teljesítményelvű társadalomba való átmenetben azonosítja.” (Han 2010/2019, 23.). Az alábbi idézet utolsó mondatából jól kiolvasható az utalás Foucaultra.

„A depresszió karrierje abban a pillanatban kezdődik, amikor a viselkedés irányításának fegyelmező modelljét, mely a társadalmi osztályok és mindkét nem helyét autoriter szabályaival és a tabuk betartatásával kijelölte, feladják egy másik norma kedvéért, ami mindenkitől egyéni kezdeményezést kíván meg, arra kötelezve őt, hogy legyen önmaga. (...) A depresszív személy nincs a legjobb formában; kimerült attól, hogy önmagává kell válnia.” (Ehrenberg 2008, 14.)²⁸

Minezt összegezzük az alapprobléma meghatározásával könyve szerkesztők általi összefoglalójával:

Saját magunk kizsákmányolói lettünk. A neoliberális kapitalizmus nem az emberek megfélemlítésében, hanem az engedelmes és hasznos munkavállalók kitermelésében érdekelt. Az ember teste és az élet ideje a nyereségtöbblet kiszámításához elengedhetetlen mértékegységgé változott. A teljesítmény társadalma úgy gyarmatosította az életünket, hogy a kívülről érkező elvárásokat belső kényszerre váltotta. Mi történik akkor, ha az úr és a szolga egyetlen személyben egyesül? A bennünk összpontosuló hatalom erőszaktele már csak testünk betegségeinek tüneteiben mutatkozhat meg. A lázadás elfojtása az önkizsákmányolás formájában jelenik meg, és az egyén önként hajszolja magát a teljes kiégésig - a tőke pedig szabadon áramlik tovább.

Hogyan jelenthet kiutat ebből a lidérces álomból az unalom, a személdő figyelem vagy éppen az inspiráló fáradtság? Ha létezik korszellem, akkor Byung-Chul Han telibe találta azt. A filozófia és szociológia klasszikusait metsző pontossággal kell olvasni ahhoz, hogy a mai világ leírásához szükséges új fogalmi kereteket megalkothassuk. Jelen kötet erre tesz kísérletet. (Han 2010/2019, 1.)

Későbbi könyvéről (Han 2014/2020: *Pszichopolitika - A neoliberalizmus és az új hatalomtechnikák.*) írják, hogy Han állítása szerint a szubjektumok önkizsákmányolóvá válnak:

---

²⁸ Alain Ehrenberg (2008): *Das erschöpfte Selbst. Depression und Gesellschaft in der Gegenwart*. Frankfurt a. M., Suhrkamp, idézi: Han 2010/2019, 23. sk.

„Ma mindenki kizsákmányolt munkás a saját vállalkozásában. Így az emberek egy személyben urak és rabszolgák. Még az osztályharc is önmagunk ellen folytatott belső küzdelemmé alakult át.” (Han 2014/2020 13.) Az egyén „teljesítmény-alattvalóvá” vált; nem leigázott „alávetett”-ként tekint magára, „hanem inkább projektként: Állandóan átformálni és újra feltalálni magunkat”, ami „az erőszak és kényszer egy formáját jelenti – valójában még hatékonyabb leigázottság és alávetettség”. A magát idegen és külső korlátoktól mentes projektként elgondoló Én most belső korlátok és kényszerek alá rendeli önmagát, amely a megszállott teljesítménykényszer és optimalizálás formáját ölti.” (Han 2014/2020 21.)²⁹

Han saját műszava a „pszichopolitika”, melyről írott könyvének szerkesztői összefoglalója plasztikusan körülírja mondandóját:

A hatalom belénk költözik. Byung-Chul Han berlini filozófus, hasonlóan A kiégés társadalma című művében megfogalmazottakhoz, folytatja a neoliberalizmus kritikáját. Újabb munkája is olyan esszék füzére, melynek gondolatai megkerülhetetlen figyelmeztetéssé állnak össze. Leírja a neoliberális rendszer uralom- és hatalomtechnikáját, amely Foucault biopolitikájával ellentétben a pszichét tekinti kizsákmányolható termelőerőnek. Han minden aspektusában elénk tárja a szabadság válságához vezető neoliberális pszichopolitikát. Bemutatja, hogyan veszi igénybe a hatalom a lelket, s mindezt milyen új technikák révén éri el, vagyis miféle "pszichopolitikai rezsim" jellemzi korunkat. (Han 2014/2020 1.)

4. A nemzeti identitás régi-új ellenfelei: a pénzpiacok intézményeinek strukturális érdek-összefonódásai és érdekérvényesítése, valamint az anonim globális hatalom „felszínre lépése”

4.1 Az általános pénzügyi közeg

Mielőtt rátérnénk a nemzeti identitás és öntudat részletezésére, és az ezzel kapcsolatos Corporate Identity (CI – vállalati identitás) tárgyalására, meg kell vizsgálnunk, hogy milyen az az általános pénzügyi közeg, melyben helyt kell állniuk a nemzeti identitást/öntudatot képviselő vállalatoknak. A globális környezet ugyanis behatárolja a lehetőségeket, és meghatározza az eleve lehetséges mozgásteret, melyet erősen befolyásol az adott kormány filozófiája (a magyar kormány közel egy évtizede kialakított stratégiája: nyugati szövetségi orientáltság és nemzeti alapon működő keleti nyitás politikája). A kormányok szintjén az ideológiai irányultság ugyanis lehet jobboldali, baloldali, liberális vagy inkább középutas pragmatikus. Ám ha egy ország kormánya a józan ész és kölcsönös előnyök pragmatikus politikáját folytatja, az nem biztos, hogy elfogadható egy olyan hálózatként működő globalista környezetben, mely önmagát ész- és szabadság-vezérelt liberális demokráciának tartja, de közben látszólag jószándékú morállovagként irracionális döntéseket hoz, és mindezt végső soron hatalmi ambíciói miatt teszi.

---

²⁹ (*Klarheit schaffen. der Freitag*, 2012. június 7.) – idézi: https://hu.wikipedia.org/wiki/Byung-Chul_Han#cite_note-9 (Letölteve: 2022-09-19)

Legújabbán a nemzeti identitás ellenfelei a szabadság és fenntarthatóság fáklyavivőiként tetszelegnek, mintha a nemzeti identitásukat megvalló országok (szerintük csupán egy-két kivétellel) nem lennének „teljes jogú” demokráciák, és nem törekednének a fenntarthatóságra. Igazuk is van minden általuk fizetett médiafelület szerint. Bárki, aki őket hallgatja és mást „már eleve nem”, azok mind besorolhatóak láthatatlan hadseregükbe.

4.2. Az új kétpólusú világtrend szereplői: a globális érdekeltségű pénztőke amerikai gyökerei versus BRICS

Nyílt erő-politizálás folyik a riválisok között 2022-ben, aminek a „levét” a kisebbek „isszák meg”. Függetlennek lenni Magyarország geopolitikai szempontjából – lévén köztes és kicsi állam – szükségszerű, de mivel „satuban” van, ezért külső kényszerítésre a függetlenségi béketörekvése elnyomást szenved és nehezen elkerülhető rémkép és valóság vár rá minden téren.

Ismét kétpólusúvá vált a világ, de ez nem az USA és a Szovjetunió ideológiai és érdekszférakülönbsége, hanem a globális – főként amerikai érdekeltségű/gyökerű – pénztőke és a hosszú távon majd külön úton jární kívánó BRICS-országok ellentéte. Mondhatnánk: „*The west and the rest.*” (Scruton 2003)³⁰ – azaz: „A nyugat és a többi.”

Említsük meg itt, hogy mit mondott Boros Imre közgazdász „a nyugat” fogalmáról (2022. november 4-én): „A nyugat a magánpénz 300 éves uralma.”³¹ (Ez alatt a Brit Birodalmi tőkések érdekközpontját értette, melynek dominancia-pólusa több mint 100 éve „átköltözött” Amerikába.)

A nyugat, mint a neoliberális gazdaságfilozófia képviselője és a más típusú gondolkodásmódok szembenállását állítja Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke is (Matolcsy 2022), ám ő arra figyelmeztet, hogy ne ismételjük meg a hidegháborús szembenállás hibáit.

A BRICS-országok (angol megfelelőik kezdőbetűiből): Brazília,³² Oroszország, India, Kína, Dél-afrikai Köztársaság (utóbbi 2010-ben lett tag); tagjelöltek: Törökország, Egyiptom, Szaúd-Arábia, valamint felvételüket kérik: Irán és Argentína.³³ A BRICS minden téren le kíván válni az USA-ról és a nyugati bázisú globális tőkéről (FED, IMF, Világbank, WEF) és az ettől való függéstől. A tagok közti kapcsolat a szituatív rövidtávú és a hosszútávú gondolkodást igénylő geopolitikai stratégiák, célok mentén hol erősödik, hol gyengül; fegyveres konfliktusok esetén különösképpen. Például az Ukrajnával szembeni orosz inváziót követően egészen 2022. közepéig a BRICS-en belül szoros volt a kapcsolat, később a nyugati szankciók miatt energetikailag még szorosabb lett (hiszen eladandó kapacitások szabadultak fel Ázsia számára), majd a hadszíntéren beavatkozó nyugati precíziós fegyverek megjelenése és az ukrán hadászati sikerek elbizonytalanították az oroszok támogatóit, mivel bebizonyosodott, hogy az USA még

---

³⁰ Itt most nem a Scruton által írt „iszlám” a többi (*rest*).

³¹ Hír TV 2022-11-04, „Háború Ukrajnában” című adás

³² Az egyes országok részvétele azonban nincsen „kőbe vésve”, a belső választások külpolitikai következménnyel bírhatnak.

³³ <https://oroszhirek.hu/hoppa-torokorszag-szaud-arabia-es-egyiptom-is-csatlakozik-a-brics-oroszagokhoz/>
(Letöltve: 2022-09-14)

mindig körülbelül egy évtizedes előnyben van minden téren³⁴, és 2022 októberében a dollár-árfolyama és a high-tech fegyvergyártás bevételei „szárnyalnak” a piacokon, melyet kiegészítenek az LNG-bevételek. Egy ilyen erőteljes állammal és világbirodalmi ambícióival nyíltan szembeállni pedig nem biztos, hogy kifizetődő. Ráadásul a BRICS országokon belül is bekövetkezhetnek olyan belpolitikai változások, melyek megváltoztatják adott ország külpolitikáját. Spekulatív jóslásokba most ne bonyolódjunk bele. Friedman a háború kimenetelének esélyeiről a következőt mondta 2022 október végén egy interjúban:

Az oroszoknak két gyenge pontja van. Az egyik az emberhiány, a másik a rendkívül gyenge kiképzési program. Az új katonákat ki kell képezni, mielőtt harcba küldik őket. Tehát a túl kevés, túlságosan képzetlen katona rossz ómen Oroszország számára. Felkészültek arra, hogy tömeges veszteségeket szenvedjenek el egy idegen országban, miközben az ukránok a saját hazájukért harcolnak és halnak meg. Oroszország addig húzza el a háborút, ameddig csak akarja, de nem hiszem, hogy győzni tud. Tehát a politika Moszkvában változni fog, és tárgyalásokra kerül sor.³⁵

A BRICS törekvése hosszú távon elsősorban a nem dollár-alapú kereskedelmi elszámolást jelenti, mely megszünteti kitettséget a dollár alapú pénzpiacok manipulációinak. Csak jegyezzük itt meg, hogy a „petro-dollár”, vagy olajdollár elnevezés eredete is arra a manipulációra utal, amikor az USA akkoriban Kissinger révén titkos tárgyaláson megegyezett a szaudiakkal, hogy 1974-től³⁶, a szaudiak mindenkitől csak dollárt fogadnak el a megemelt árú olajért (most nem említjük hosszabban az árnövekedések és – oda-vissza történő – ideiglenes olajembargók kapcsolatát, például annak okán, hogy 1973. október 6-án, amikor Izraelben a Yom-Kippur-t, az Engesztelés Napját ünnepelték, egyiptomi és szíriai támadás indult a zsidó állam ellen³⁷; ám utóbbiak nyugati segítséggel ellen tudtak állni, ami az araboknak nem tetszett.³⁸) – ez által mindenkit dollár-keresletre és raktározásra kényszerítve, ami megnövelte a dollár iránti keresletet a világpiacon. A dollárt korábban még aranyfedezetűnek tartották³⁹, holott csak papírpénz volt, az arany unciája pedig kevesebb mint öt évtized alatt 42 USA dollárról (1974⁴⁰), 2000 dollárra⁴¹ ugrott. Könnyen belátható, hogy a dollár kibocsájtói globális pénzpiaci hálózatuk révén a megnövekedett különbözetből olyan pénzpiaci lufit varázsoltak, amit nagy részben a dollár-kibocsájtók tudtak zsebre tenni és ennek segítségével birodalmi hálózatukat építették. Bogár László szerint körülbelül 300.000 milliárd dollárt tudtak így kiszivattyúzni a világból⁴², a dollár kibocsájtói és pénzügyi hálózatuk.

1973. májusában a világ pénzügyi és politikai vezetőiből álló csoport – 84 tekintélyes személyiség – találkozóra gyűlt össze egy Stockholm közelében lévő kis szigeten, amelyet Saltsjöbaden-nek hívnak. Ez a sziget a híres svéd bankárdinasztia, a Wallenberg család

---

³⁴34 A hátrány globalista érdekei hátráltatásból is adódik, erre utal Soros és az USA gazdasági-politikai világának összefonódása is. Lsd: https://makronom.mandiner.hu/cikk/20211117_soros_gyorgy_usa_kina_gazdasagpolitika (Letöltés: 2022-10-14)

³⁵<https://index.hu/kulfold/2022/10/26/haboru-energiavalsag-europai-unio-george-friedman-orban-viktor/> (Letöltés: 2022-10-26)

³⁶https://makronom.mandiner.hu/cikk/20220421_aggodnak_amerikaban_tenyleg_levaltja_a_dollart_szaud_arabia_es_kina (2022-12-03)

³⁷<https://emberiseg.hu/2012/11/23/hogyan-lett-a-dollar-aranyfedezete-a-koolaj/> (Letöltés: 2022-12-03)

³⁸<https://hu.wikipedia.org/wiki/OPEC> (Letöltés: 2022-12-03)

³⁹<https://www.aranypiac.hu/tudastar/az-aranyalap/az-aranyalap-alkonya> (2022-12-02)

⁴⁰<https://www.aranypiac.hu/tudastar/az-aranyalap/az-aranyalap-alkonya> (2022-12-02)

⁴¹<https://www.portfolio.hu/uzlet/20220307/menekulnek-a-befektetok-2000-dollar-felett-az-arany-ara-531451#> (Letöltés: 2022-12-02)

⁴²HírTV „Háború Ukrajnában” 2022-12-01

tulajdona. Részt vett a tanácskozáson a Bernhard herceg által irányított Bilderberg Csoport. Az egyik amerikai küldött ismertette azt a forgatókönyvet, amelynek értelmében az OPEC, vagyis a Kőolaj Exportáló Országok Szervezete, majd a négyszeresére fogja emelni a kőolaj árát. A Bilderberg Csoport saltsjöbaden-i tanácskozását nem azért hívták össze, hogy ezt a 400%-os áremelés megakadályozzák. Ellenkezőleg, a résztvevő tekintélyes politikusok és pénzemberek a kőolaj-áremelés által kiváltott sokk következményeire készültek fel. Megvitatták azt a tervet, hogy a várható hatalmas mennyiségű olajdollárt miként lehet a legcélszerűbb módon fogadni és befektetni. Henry Kissinger, aki ebben az időben az amerikai elnök nemzetbiztonsági tanácsadója volt, előadásában a "Petrodollar-Recycling", azaz a felemelt olajárból befolyó dollár milliárdok visszaáramoltatásáról beszélt. A résztvevők között ott volt Robert O. Anderson, az Atlantic Richfield olajvállalat egyik vezetője; Lord Greenhill, a British Petroleum felügyelőbizottságának elnöke; Sir Erich Roll, a S.G. Warburg bankház egyik vezetője, az EURO-kötvények egyik megalkotója; ott volt továbbá George Ball, a Lehman Brothers beruházási bankház képviselőjében. Jelen volt David Rockefeller, a New York-i Chase Manhattan Bank vezetője; valamint Zbigniew Brzezinski, aki később Carter elnök nemzetbiztonsági tanácsadója lett, de már ekkor ő állt a megszerveződött Trilaterális Bizottság élén. Olaszországot Gianni Agnelli, Németországot pedig Otto Wolf von Amerongen képviselte. Amerikai részről azonban Kissinger játszotta a főszerepet. 1973. májusában Saltsjöbadenben a Bilderberg Csoport óriási csapást mért az értékelőállító reálgazdaságra, és a gazdasági növekedésre. A legfőbb cél az volt, hogy a pénzrendszert a magántulajdonként irányító nemzetközi pénzügyi közösség hatalmi elsőségét megszilárdítsa, mert ennek a hatalmát megingatta a dollár 100%-os fedezetlen papírpénzzé való átalakítása. A nemesfém fedezet megszüntetése lehetővé tette a FED tulajdonosai számára a dollár korlátlan mennyiségben történő előállítását, s így kedvezett a nemzetközi pénzpiacokon folyó spekulációs tranzakcióknak, ugyanakkor azzal a hátránnyal járt, hogy meggyengült a dollár, mint világvaluta. Ezért a nemzetközi pénzügyi közösség olyan tervet dolgozott ki, amely nemcsak biztosítja a dollár feletti ellenőrzését, de egyben szavatolja azt is, hogy változatlanul ez a fedezetlen papírpénz legyen az elsőrendű világvaluta. E célból nyúltak az "olajfegyverhez".⁴³

Ez ellen lázad most a „Rest”, vagyis az úgynevezett „nyugat” főként ázsiai ellenlábasai, közelebbről a BRICS-országok. Az USA a dollár egyáltalában vett kibocsájtási monopóliumával tulajdonképpen önkényesen manipulálhatja más országok dollár alapú vagyonát; ha akarja, pénzt nyomtathat, vagy háborúzás helyett akár nagymértékben el is inflálhatja saját – addig elképzelhetetlen nagyságra nőtt – külső adósságát és ezzel más országok megtermelt javait is, melyek utóbbiak szempontjából is dollár típusú valutában állnak rendelkezésre (ám ezzel meggyöngítheti a dollárba vetett bizalmat és saját bankrendszerét, ezért nem ezt választják). Az USA hitel-adósságának egyre fokozódó kamatterhei is elviselhetetlenné váltak, ami szükségessé tette az „Everything bubble” (hitelek, tőzsdék, kamatok, kriptovaluták, stb. általi) pénzpiaci lufijának „kifújását” a világra, ezen belül a megvezetett Németországra és így Európára. Mindezt persze lehetőleg az USA globális érdekhálózatának és pénzpiacainak minimális sérülése mellett, és erre jó apropó az energiahordozó nyersanyagok rohamos tőzsdei árnövekedése egy bizonytalan világpolitikai helyzetben – ilyen volt a COVID-19 és a 2022-ben kezdődött ukrajnai háború.

Mint ismeretes, a dollár-kibocsájtás valójában nem állami jogkör, hanem a pénzpiacok lényegében magán tulajdonú csúcsintézményének (FED: *Federal Reserve System* – „Szövetségi Tartalék Rendszer”) a kizárólagos joga és tulajdona, mivel 1913-ban 12 Bank törvényi jóváhagyással létrehozta az Amerikai Központi Bankrendszert (plusz a *The Board of Governors of the Federal Reserve System*). Az Amerikai Egyesült Államok Központi Bank-i rendszere,

⁴³ <https://emberiseg.hu/2012/11/23/hogyan-lett-a-dollar-aranyfedezete-a-koolaj/> (Letöltés: 2022-12-03)

vagyis a *Federal Reserve* papír szerint „vegyes” állami-privát rendszerben működik,⁴⁴ a *Federal Open Market Committee* (FOMC) ellenőrzése alatt, de a magánbankok tulajdonosi hálózatának részvétele ebben a testületben nem időszakos, mint az állam kormányainak regnálási ideje és az általuk kissé hosszabb időre (14 évre) delegált felügyelők ciklusai, hanem rotációsan váltják egymást.

A pénzügyi manipuláció gazdag tárháza teszi lehetővé,⁴⁵ hogy aki a FED magánbankjainak érdekeltségeihez gazdasági szempontból közel áll és nekik politikai szempontból is engedelmessé válik, azok előnyt élvezhetnek a globális tőkehálózat profitjából, akik nem, azokat pedig anyagilag nem segítik, sőt akár ellehetetlenítik.⁴⁶ Ehhez kapcsolódik a washingtoni székhelyű Nemzetközi Valutaalap (*International Monetary Fund* – IMF), is melyet 1945-ben hoztak létre és mára 190 tagországa van,⁴⁷ de az amerikai befolyás kiemelkedően magas. Az IMF Kormányzótanácsában (*Board of Governors*) súlyozás alapján 2010 óta az USA részesedése 16,74%, míg – az összehasonlítás kedvéért – Kínáé 3,65%.

Ilyen óriási szervezet a Világbank-csoport (World Bank Group) is, a maga 5 szervezetével:

- Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank (IBRD),
- Nemzetközi Fejlesztési Társulás (IDA),
- Nemzetközi Pénzügyi Társaságot (IFC),
- Nemzetközi Beruházásbiztosítási Ügynökséget (MIGA),
- Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (ICSID).⁴⁸

Maga az IMF a Washingtoni székhelyű Világbankkal (*World Bank*: az IBRD és az IDA együttes megnevezése) közös éves tanácskozásokat tart. A Világbankot 1945-ben, a Bretton Woods-i egyezmények után alapították. Célja általában: hitelek biztosítása a fejlődő országok számára, hasonlóan az IMF-hez, mely utóbbi – többek között magyar tapasztalat szerint – erős igényeket fogalmaz meg cserébe az adósokkal szemben (pl. állami vagyon privatizációjának elősegítése, megszorítások), és persze a kamatot.

---

⁴⁴ „A Szövetségi Nyíltpiaci Bizottság (FOMC) tagjai a Kormányzótanács hét (jelenleg öt) tagja, illetve a regionális Federal Reserve Bankok öt képviselője. A Második Kerület (New York) képviselője állandó helyet élvez az FOMC-ben, a többi helyen 2-3 éves időszakokban rotálnak a többi bank képviselői.”

https://hu.wikipedia.org/wiki/Federal_Reserve_System (Letöltve: 2022-09-17)

⁴⁵ Közvetlenül és közvetetten a monetáris és fiskális (árstabilitás és kiegyensúlyozott gazdaság), kereskedelmi, tőzsdéi, pénzügyi hálózatok rendszerén keresztül, és így kvázi politikát is csinálva. Többek között: „A FED nyíltpiaci műveleteivel ellenőrzi a pénzkínálat mennyiségét, amelyek során meghatározott típusú értékpapírokat kölcsönöz, illetve vásárol az elsődleges kereskedőknek (*primary dealer*) nevezett feljogosított résztvevőknek. A New York Federal Reserve Bankja kitüntetett szerepet élvez, mivel valamennyi nyíltpiaci műveletet ezen bank Nyíltpiaci Asztala végzi, azzal a céllal, hogy a szövetségi pénz-kamatláb (*federal funds rate*) a célzott szinthez a lehető legközelebb maradjon. A pénzbőség befolyásolására két alapvető eszköze van: a visszavásárlási egyezségek (*repurchase agreement*) és a kibocsátás outright tranzakciók.”

https://hu.wikipedia.org/wiki/Federal_Reserve_System (Letöltve: 2022-09-17)

⁴⁶ lásd:

https://web.archive.org/web/20090806150231/http://www.zugzwanged.org/dat/nwo/money_masters/money_masters_penzurak.pdf (Letöltve: 2022-09-17)

⁴⁷ https://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzetk%C3%B6zi_Valutaalap (Letöltve: 2022-09-17)

⁴⁸ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A1gbank> (Letöltve: 2022-09-17)

4.3. IMF és rendszerváltás Magyarországon

Magyarország, a „rendszerváltás”, azaz 1989 előtt, 1982. május 6-án csatlakozott az IMF-hez, még a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) által, mely így a külföldi tőke számára kiszolgáltató adósként a kapitalizmusba kezdett integrálódni – Brezsnyev 1981-es javaslatára⁴⁹ –, a Világbankoz (*The World Bank*) pedig 1982. június 24-én.

Az IMF Magyarországnak többször segített – például a költségvetési hiányok kiigazításában: 1982, 1988, 1990,⁵⁰ de a rendszerváltást követő első szabad kormány – a jobb-közép Antall-kormány – nem tartotta be a szigorú követeléseket, ezért az 1991-ben aláírtak csak a felét és az 1993-asnak az első részletét lehetett felhasználni.⁵¹

Az 1995-ös megszorító „Bokros-csomag” (a szocialista-liberális kormány ciklusa alatt) azonban már megfelelt az IMF-nek, és 1996-ban elővigyázatossági hitelmegállapodás született, amit 1998-ban visszafizetett az ország. Majd a 2008-as gazdasági világválság enyhítésére – ismét a nevében szocialista, de inkább liberális beállítottságú – kormány 20 milliárd eurós kölcsönt vett fel, minek nagy részét az IMF biztosította. Ezt 2016-ra visszafizette az állam⁵². Itt megemlítendő, hogy Magyarországon jobbközép kormány volt az első szabadon választott kormány 1990–1994 között, majd 1998 és 2002 között, valamint 2010 óta. Jól látszik ebből, hogy már az első szabadon választott konzervatív-jobboldali kormány is olyan anyagi csapdában volt (a rendszerváltás előtt felhalmozott kamatozó nettó államadósság 1989-ben 14,5 milliárd dollár, amire az 1990-es választások előtt még felvettek 2,2 milliárd dollárt), amit csak az ország végkiárusításával kerülhettünk volna el, vagy éppen ez által eshettünk volna bele. A „spontán” privatizációk és azt követően a szocialista-liberális tervszerű kiárusítás csak elodázta a pénzügyi csődöt, amit a 2008-as hitel igazolt (az IMF-től: 12,3 milliárd euró értékben, ez 15,7 milliárd USA-dollár),⁵³ és melyet a reá következő nemzeti elkötelezettségű kormányok fizettek vissza.

Egy másik érvelés szerint a hitelkihelyezés Magyarországra korábban, a petrodollárok kihelyezése kapcsán történt, és ez indította el a lavinát:

Amikor a petrodollárok milliárdjai kezdtek befolyjni a nemzetközi pénzülgarchia bankjaiba, a sürgető feladat ezeknek a pénzeknek a kihelyezése volt. Ezért ebben az időszakban – 1973 és 1979 között – rendkívül könnyű volt viszonylag alacsony kamatozású – 5-6%-os kamattal – dollárhitelekhez jutni. Amikor a pénzülgarchia sikeresen végrehajtotta fedezetlen dollárjának „olajalapra” helyezését és kölcsön formájában való szétterítését, akkor a kamatláb felemelése került napirendre. Először 1979 nyarán a nemzetközi pénzülgarchia londoni központjában emelték a háromszorosára a LIBOR-t (London Interbanking Offered Rate, a londoni bankközi kamatlábat) s lett 6% helyett 18%-os a kamatláb, majd ugyanezen év decemberében a Federal Reserve akkori elnöke, Paul Volcker, emelte ugyancsak a háromszorosára a központi banki alapkamatot. Ez azt jelentette, hogy a hitelt felvevő országok adóssága egy csapásra a háromszorosára

⁴⁹ Közelebről: a krimi vadászat. Idézi: *Privatizáció, avagy az állami vagyon elherdálás* című film (2015). <https://www.youtube.com/watch?v=0e6JPXL5rVg> (Letöltve: 2022-09-17)

⁵⁰ https://www.penzugyiszemle.hu/documents/csakigy-2013-1pdf_20170825110043_18.pdf Csáki György - IMF-hitelek Magyarországnak, 1996-2008 (tanulmány, 2013)

⁵¹ Rendszerváltó évek - 19. rész Az Antall-koalíció gazdaságáról (magyar dokumentumfilm sorozat, 1997)

⁵² <https://www.mnb.hu/letoltes/kicsak-az-eu-hitel-utolso-reszletenek-visszafizetesemnbhonlapra.pdf> Kicsák Gergely - Az EU-hitel utolsó részletének törlesztése egyszerre csökkentette az ország sérülékenységét és az adósságfinanszírozás költségét (2016)

⁵³ IMF 2008. <https://www.imf.org/external/np/sec/pr/2008/hun/pr08275h.pdf> (Letöltés: 2022-09-25)

emelkedett az adósságszolgálati terhek viselése, a kamatfizetés és a törlesztés szempontjából. Ami Magyarországot illeti: a nemzetközi pénzvilág szinte ránk kényszerített 1 milliárd dollár kölcsönt, felesleges petro-dollárjaiból. Amikor aztán 1979-ben háromszorosára emelkedett a kamatláb, Magyarország már csak úgy tudta törleszteni adósságait, hogy újabb és újabb hiteleket vett föl a kamatok törlesztésére. Az így felvett milliárdok nem is érkeztek az országba, hanem a kölcsönző pénzintézeteknél maradtak. A magyar társadalom 1989-ig megfizetett a nemzetközi pénzvilágnak az 1 milliárd dollár kölcsönért 11 milliárd dollár kamatot, s az adóssága mégis a nulláról 20 milliárd dollárra növekedett 1989-ig. 1973 és 1989 között “az időszak egészét tekintve mintegy 1 milliárd dollár erőforrásbevonás viszont az ezt többszörösen meghaladó, összesen 11 milliárd dollár halmozott kamatkiadással járt.” (MNB Műhelytanulmányok 2, 1993, 56. oldal).⁵⁴

4.4. Az amerikai pénzpiacok politikai lobbitevékenysége, mint közvetlen befolyásolás

Visszatérve a FED-re, láthatjuk, hogy mennyire kiterjedt a globális tőke elitjének hálózata, és hogyan irányíthatnak pénzükkkel kormányokat. Maga a mechanizmus módszertana nagyon egyszerű: nem „valamivel” (például szellemi/testi/érzelmi munka vagy szolgáltatás,) kell elérni, hogy egy munkáltató vagy megbízó pénzt adjon a megélhetésre, hanem magát a pénzt kell felügyelni. Kicsit olyan ez, mintha valaki azért lenne hentes, hogy mindig legyen mit ennie. Akié a pénzpiac, az sohasem fog szűkölködni.

Amerikában hagyományosan nem tilos az, amit mi Magyarországon „vesztegetésnek” hívnánk. A „lobbi” kifejezésről röviden (Hajdú 2002. 140. o.):

A lobbizás szót legelőször szintén az egyik óházában használták. Azokat az újságírókat jelölte a fogalom, akik a képviselőház előcsarnokában (lobbi) várakoztak, hogy szóra bírják a törvényalkotókat. A szó modern jelentése azonban már az Egyesült Államokhoz köthető. Egy 1829-es jelentés szerint a New York állam fővárosában, Albanyban tevékenykedő érdekérvényesítőket hívták lobbistáknak. A fogalom ekkor még rendkívül negatív tartalmú volt, leginkább azokat az üzletembereket bélyegezték meg a lobbista névvel, akik anyagi befolyásukkal élve kívánták meggyőzni az ország kongresszusának képviselőit. A foglalkozás gyakran kötődött össze a korrupcióval, kenőpénzekkel nem véletlen, hogy egy 1833-ban íródott levelében Daniel Webster, kora közismert szenátora így ír egy befolyásos bankárnak: „*Ha az kívánatlik, hogy kapcsolatam a bankkal folytatódjék, üdvös lenne, ha szokásos díjazásomat elküldenék*”⁵⁵

Jól jellemzi a lobbistákat a demokrata Truman (elnök: 1945–1953) – (Birnbau 1993, 16.):

Az Egyesült Államokban is sok politikus üzent hadat a lobbistáknak, az általuk képviselt üzleti konglomerátumoknak. Truman elnök így beszélt erről: „*Nagyon sok igen gazdag szervezet tart fenn lobbistát Washingtonban. Azt mondanám, hogy az Egyesült Államok tizenötmillió polgárát képviselik lobbisták. A többi százötvenmilliónak csak egy reprezentánsa van, akit leginkább azért választottak meg, hogy őket képviselje – ő az Egyesült Államok elnöke.*”⁵⁶

⁵⁴ <https://emberiseg.hu/2012/11/23/hogyan-lett-a-dollar-aranyfedezete-a-koolaj/> (Letöltés: 2022-12-03)

⁵⁵ Barbour–Wright 2001, 9.

⁵⁶ Idézi: Hajdú 2002, 142. o.

A legújabb „lobbitörvény” (*The Lobby Disclosure Act - 1995*) okán a politikusok elfogadhatnak adományokat a gazdasági szereplőktől is – főként kampány-céllal, illetve a törvényhozás során teszik ezt regisztrált lobbistákon keresztül –, és a folyamatnak „csupán” pénzügyileg átláthatónak kell lennie:

A jelenleg is hatályos törvény az 1946-ban elfogadott szabályozást reformálta meg. Szigorította a lobbistákra vonatkozó szabályokat. Az új törvény szerint a kongresszusban regisztráltatni kell a lobbistát, a képviselt ügyfelek nevét, a képviselt ügyet és a kifizetett összegekről is be kell számolni a törvényhozás előtt. Az új rendelkezés szerint érdekképviselőnek számít a parlamenti képviselővel a közvetlen kapcsolatfelvétel, de a tanulmányírás is, amennyiben abból a célból készült, hogy azzal befolyásolják a törvényhozókat. Szintén szigorításként fogható fel, hogy a lobbistáknak félévente jelentést kell írniuk tevékenységükről, s ha mindezt elmulasztanak akár ötvenezer dolláros bírsággal is sújthatók.⁵⁷

A lobbisták országos szövetséget is létrehoztak: *American League of Lobbyists* (Lobbisták Amerikai Szövetsége), és 2000 óta e szakmának saját lapja is van: *The Influence Magazin* (A Befolyásolás Magazinja) – (Hajdú 2002, 149.). Két képviseleti forma ismert Washington DC-ben (Edwards-Martin, Wattenberg, Lineberry 1998, 272.):

1. a direkt szerveződések, amelyek megvalósulhatnak amerikai vagy nemzetközi cégek washingtoni irodáin, szövetségeken keresztül, illetve „public interest” (közérdek) koalíciók által,
2. a lobbicégekben keresztül képviseltek, amelyek lehetnek sokfajta ügyfelet kiszolgáló lobbicégek, a nagy fővárosi ügyvédi irodák és a mamutvállalatok PR- vagy kormányzati kapcsolatok részlegei.⁵⁸

Ez a gyakorlat már önmagában is jól mutatja, hogy akié a pénz, az irányítja a politikusokat és ezzel a politikát, vagyis a társadalomszervezés elméletét és gyakorlati megvalósítását.

4.5. A társadalomszervezés nagy átalakítói, „fel-színrelépésük”, illetve befolyásolási eszközeik, médiumaik: Soros és Schwab

A társadalomszervezés nagyívű, globális érvényességre törekvő gondolatának ma is vannak önmaguk által felkent „papjai”, akik önszántukból mutatkoznak a médiumokban és tartják a kapcsolatot, szervezik az újonnan alakuló birodalmat. Ilyenek a civil hálózatot és médiabirodalmat kiépítő Soros György és kollégája,⁵⁹ a Világgazdasági Fórum (*World Economic Forum*) alapítója-vezetője: Klaus Schwab.⁶⁰

---

⁵⁷ Hajdú 2002, 148. sk.

⁵⁸ Idézi: Hajdú 2002, 143. o.

⁵⁹ Lsd: DAVOS/SWITZERLAND, 27JAN11 - George Soros, Chairman, Soros Fund Management, USA, is captured during the session 'Redesigning the International Monetary System: A Davos Debate' at the Annual Meeting 2011 of the World Economic Forum in Davos, Switzerland, January 27, 2011. Copyright by World Economic Forum swiss-image.ch/Photo by Michael Wuertenber

https://hu.wikipedia.org/wiki/Soros_Gy%C3%B6rgy#/media/F%C3%A1jl:George_Soros_-_World_Economic_Forum_Annual_Meeting_2011.jpg (Letöltés: 2022-09-22)

⁶⁰ A nyugati elit politikusai sokszor éppen maguk is bankárok vagy nagy bankok alkalmazottai voltak pl. R. Sunak, F. Merz, E. Macron, Mario Draghi. Róluk most nem lesz szó.

Itt őket, mint globalista törekvésű személyeket és pénzpiaci szereplőket tárgyaljuk, ám inkább szimbolikus jelentőségük a fontos, ezért a reájuk vonatkoztatott megállapítások egy tágabb kontextusban értékelendők, függetlenül attól, hogy még ténylegesen élnek, vagy már „csak” jól dotált és kiépített hálózataikat értjük a „nevük alatt” futó projektként.

Az üzleti lobbizás („*black hat lobbying*”) és a nonprofit szektor lobbizásai („*white hat lobbying*”) összefognak számos kérdéskör képviselői során (Hajdú 2002, 148.) például valamilyen közérdekre hivatkozva („*public interest*”) kívánnak kormányzati képviselést (*governmental representation*) megvalósítani.

Ilyen az például, amikor a pénzpiacok vezetői és civil szervezeteik, oktatási- és médiabirodalmaik összefognak és együttesen kívánnak megvalósítani valamilyen társadalomátalakító ötletet. Sorosnál megvan a pénzpiaci hálózat és a civil-, oktatási- és média-hálózat egyetlen szimbolikus, felszínen mozgó és megnyilvánuló kézzel, és ilyen Schwab is, aki szintén ismeri a pénzpiaci szereplők globális hálózatát és globálisan megvalósítandó társadalomátformálási ötletei vannak. Soros inkább a korábbi neoliberális iskola tagja, Schwab viszont már továbblépett egy olyan kvázi-kommunizmusnak mutatkozó (de valójában vadkapitalista) irányba, amit ő és szövetségesei irányítanak, uralnak. Pogátsa Zoltán közgazdász-szociológus mondja (2022-09-28) saját könyve (*A globális elit – 2022*) kapcsán:

Soros György egy szimbólum. Azt tegyük rendbe, hogy ő nem baloldali, hanem liberális. A Soros-típusú politikai beavatkozás nem a baloldallal kezdődött, de mostanra az amerikai jobb- és baloldalon egyaránt tömegesen csinálják. Soros azonban egy szimbólumává vált az olyan típusú oligarchának, aki nagy súllyal szól bele a politikába. Amerikában a demokrácia egyik alapproblémája, hogy a pénz foglyul ejtette a politikai rendszert. Empirikus tanulmányok vannak arról, hogy nem a nép többsége dönti el, mi történik az országban, hanem az oligarchák által finanszírozott nagy médiavilág. És ennek a globalizálódása történik. Amikor Soros György szerepet vállal Kelet-Európában vagy máshol a világban, akkor valójában ezt az amerikai modellt exportálja.⁶¹

A *fel-színre*, vagyis a mindenki általi média-láthatóságra kilépett Soroson és Schwabon kívül és velük összedolgozva azonban több szervezet is működik, melyek áthatják egymást, átjárás, kommunikáció van közöttük; (a „fel-színre kilépők” biztonságérzete elsősorban a már meglévő médiahatalmukból és kapcsolati tőkéjükkel fakad). Olyan ez a pénzpiacok terén, mint Hollywood belső világa a szórakoztatóiparban. Pogátsa (2022-09-28) a globális elitéről:

Piketty azt mutatta be, hogy ez egy zárt kaszt. De hajlamosak vagyunk globális elit alatt a nemzeti eliteket érteni, mivel régen ez volt a valóság. Volt például külön magyar, francia, kínai és dél-afrikai elit. A globalizációnak azonban az egyik hatása az, hogy ilyenek már nincsenek, hanem ezek összemosódnak. Először elkezdtek egymással is üzletelni, más országokban fektettek be, cégeket vásároltak és hoztak létre. A gyerekeiket a legjobb iskolákba küldik, második, harmadik házat vásárolnak New Yorkban és Londonban, utána pedig nyaralót Monacóban vagy a Seychelle-szigeteken. A gyerekeik megismerik egymást, egy idő után össze is házasodnak, és a második generációra már családi kapcsolatok kötik össze az így globálissá váló eliteket.⁶²

⁶¹ <https://index.hu/belfold/2022/09/28/pogatsa-zoltan-interju-globalis-elit-kapitalizmus-konyvajanelo/> (Letöltés: 2022-09-28)

⁶² <https://index.hu/belfold/2022/09/28/pogatsa-zoltan-interju-globalis-elit-kapitalizmus-konyvajanelo/> (Letöltés: 2022-09-28)

A háttérben zártkörű, meghívásos alapon működő holland alapítású Bilderberg csoport például 1954-óta folyamatosan tervez és újragondol, majd politikusokat delegál országok és szövetségeik élére: például Ursula von der Leyent (akit háromszor hívtak meg előtte, utólag tapasztalhatóan nem csak felületes látszatzmegbeszélésre – a zártkörű egyeztetésekről ugyanis nem szivárognak ki jegyzőkönyvek) az Európai Bizottság elnökévé. A *Chatham House* (Királyi Nemzetközi Ügyek Intézete) pedig Angliai székhellyel már 1920 óta az egész világot befolyásolni kívánó tanácskozásokat tart.

4.6. A globalista Soros elméleti kiindulópontja: a „nyitott/nyílt társadalom” (Open Society) filozófiai víziója (Popper), továbbfejlesztése (Fukuyama) és kritikussai (Huntington, Scruton)

Soros György eredetileg magyar származású zsidó (akiket a II. világháború alatt és már előtte üldöztek a nácik), majd Amerikába utazott és tanulmányait követően gazdasági szakember, idővel tőzsdespekuláns lett. Az ő példaképe és tanára volt Karl Popper, aki zsidóként elmenekült a náci Németországból. Popper a II. világháború alatt írta meg *A nyitott társadalom és ellenségei* (*The Open Society and Its Enemies* – 1945/2001), című könyvét, és Soros ernyőszervezetének is ez az elnevezése: *Open Society Institute* (Nyílt Társadalom Intézet) – (Rétyi 2017.), illetve alapítványának: *Open Society Foundations* (Nyílt Társadalom Alapítvány). Ebben a könyvben Popper a globalista liberalizmus mellett érvelt, és mindenféle historizmust – azaz történelem-elméletet – elutasított, kivéve a sajátját.

[...] a mágiában gyökerező, törzsi vagy kollektivista társadalmat *zárt társadalom*nak, és azt a társadalmat, ahol az egyének személyes döntésekkel szembesülnek, *nyitott társadalom*nak fogom nevezni.

A zárt társadalom tökéletes formájában jogosan hasonlítható egy organizmushoz. Az úgynevezett organikus vagy biológiai államelmélet nagymértékben alkalmazható rá. A zárt társadalom nyájra vagy törzsre emlékeztet, amennyiben olyan szemi-biológiai kötelékek tartják össze – például rokoni kötelékek, együttélés, a közös erőfeszítések, a közös veszélyek, a közös örömök és megpróbáltatások megosztása. [...]

Azok a vonások, amelyekre gondolok, azzal állnak összefüggésben, hogy egy nyitott társadalomban sokan törekednek arra, hogy társadalmi értelemben fölemelkedjenek, és elfoglalják mások pozícióját. Ez olyan fontos társadalmi jelenséghez vezethet, mint például az osztályharc. [...] Mivel nincs semmi az organizmusban, amely megfelelne a nyitott társadalom egyik legfontosabb tulajdonságának, nevezetesen annak a versengésnek, amely tagjai közt a pozícióért folyik, az úgynevezett organikus államelmélet téves analógián alapul. A zárt társadalom viszont nem sokat tud az efféle törekvésekről. Intézményei, beleértve a kasztokat is, szentek és sérthetetlenek – tabuk. (Popper 1945/2001, 171.)

Ebben az idézetben láttunk utalást kommunista osztályharcra – melyet Popper liberális individualizmusként átfogalmaz –, és konzervativizmus elleni degradáló kirohanásra egyaránt.

A mai Magyarországra viszont biztos, hogy nem alkalmazható a „kaszt”-szemlélet, sőt ellenkezőleg, liberális alapelvekre épül, ugyanakkor intézményesített szociális hálóval rendelkezik és kiáll nemzeti identitása mellett. Mégis a mai magyar kormány elviselhetetlen túske a globalista pénzpiacok elitjének szemében, mivel e kis ország nem akar behódolni (tette ezt már eleget a történelem viharában) és feladni nemzeti identitását, önrendelkezését, kiállítását saját, józan ésszel belátható „pragmatikus” érdekei mellett. Magyarország nem kér mást, csak méltányosságot és megértést a nyugat és kelet közötti satuban.

A globalisták viszont a demokráciaexport nevében prédikálnak és nyomást gyakorolnak. Soros is ezt követi, beleértve egész hálózatát, „önjáró, pszichopolitikai” médiabirodalmát. Ehhez Popper jelölte ki az utat:

Magának a történelemnek – természetesen a hatalmi politika történetére gondolok, nem pedig az emberiség fejlődésének nem létező történetére – nincs célja vagy értelme, de mi elhatározhatjuk, hogy mindkettővel felruházzuk. Céljává és értelmévé tehetjük a nyitott társadalomért és az ellenségei ellen folytatott küzdelmünket; és ennek megfelelően értelmezhetjük is a történelmet. Végezetül ugyanezt mondhatjuk az „élet értelméről” is. Rajtunk múlik, hogy eldöntsük, mi legyen életünk értelme, hogy meghatározzuk céljainkat. (Popper 1945/2001, 443.)

Ennek a világmegváltó és világmegváltoztató gondolatnak a felvezetése és rövid kifejtése a következő:

A történelemnek nincs értelme. Ezt állítom. Ez a kijelentés azonban nem jelenti azt, hogy nem tehetünk mást, mint hogy döbbenet figyeljük a politikai hatalom történetét, vagy hogy úgy tekintünk rá, mint valami kegyetlen tréfára. Hiszen értelmezhetjük, szemünket a hatalmi politikának azokra a problémáira függesztve, amelyek megoldására saját korunkban teszünk kísérletet. Értelmezhetjük a hatalmi politika történetét a nyitott társadalomért, az ész uralmáért, az igazságosságért, a szabadságért, az egyenlőségért, a nemzetközi jogtiprás megfélézéséért folytatott harcunk szemszögéből. Noha a történelemnek nincsenek céljai, a mi céljainkat rákényszeríthetjük; és *noha a történelemnek nincs értelme, mi adhatunk neki értelmet.*

Itt újra a természet és közmegegyezés problémájába ütközünk. Sem a természet, sem a történelem nem mondja meg, hogy mit kell tennünk. A tények, legyenek bár a természet vagy a történelem tényei, nem hozhatnak döntéseket helyettünk, nem határozhatják meg kiválasztandó céljainkat. Mi magunk adunk célt és értelmet a természetnek és a történelemnek. Az emberek nem egyenlők; elhatározhatjuk azonban, hogy harcolunk az egyenlő jogokért. Az emberi intézmények, például az állam, nem racionálisak, elhatározhatjuk azonban, hogy küzdeni fogunk azért, hogy észszerűbbekké tegyük őket. Mi magunk egészében véve inkább érzelmi, mint racionális természetűek vagyunk, és ilyen mindennapi nyelvünk is; megpróbálhatunk azonban egy kicsit észszerűbbekké válni, és kifejleszthetünk magunkban egy olyan nyelvhasználatot, amely a nyelvet nem az önkifejezés (ahogyan romantikus pedagógusaink mondanák), hanem a racionális kommunikáció eszközeként használja. (Popper 1945/2001, 443.)

Kétséges azonban, hogy itt Popper egy önmagát néha istennek képzelő⁶³ milliárdosra gondolt-e, aki szövetségeseivel és hálózatával globalista oligarchaként viselkedik, vagy inkább az egyes emberek életvitelére (filozófusként valószínűleg az utóbbi).

Popper szerint tehát a nemzetállami keretek a primitív, archaikus, törzsi viszonyok (tribalizmus) továbbélését jelentik⁶⁴, és ez ellen nemzetközi téren harcolni kell. (Ez azért is furcsa ebben a formában, mivel az antropológia majd azt tanítja, hogy minden kultúra egyenértékű.)

---

⁶³ „Valamifajta istennek képzeltem magam” – mondta Soros önmagáról. „Igazság szerint már gyerekkorom óta voltak bennem erős messiás elképzelések, amikről tudtam, hogy kordában kell tartani, máskülönben bajba sodornak engem. (Los Angeles Times, 2004. október 4.) Továbbá: „én egy Isten vagyok, aki Amerikát és az új világrendet irányítja.” (CBS, 1998) Máshol mondta: „Úgy gondolok magamra, mint egyfajta Istenre, vagy mint gazdasági reformerre, amilyen Keynes volt, vagy ami még jobb, olyan tudósra, mint Einstein.”

⁶⁴ <https://www.origo.hu/tudomany/20170508-a-nyilt-tarsadalom-teoriaja-ideologiai-urugy-a-nemzetallamisag-elleni-politikai-harcban.html> (Letöltés: 2022-09-15)

Ez nem újdonság, hiszen már a tudattalan struktúráját és tartalmait kutató Freud is ilyen törzsi alapon vizsgálta a társadalmi kohézió kialakulását (Freud 1913/1990 - *Totem és tabu*), és ugyanezt képviselte a hagyományos Isten-fogalommal kapcsolatosan a *Mózes és az egyistenhit* című írásában is (Freud 1939/1987), vagyis, hogy az istenhit törzsi képzet és a felettes-én, mint „ősapa” eltárgyiasított megszemélyesítése mind kollektív, mind pedig individuális szinten. (Többek között ezért is kérdéses, hogy miért tagadja le Popper és Anderson (1983/1994) a nemzet létét, mely általános nemzetfogalom tulajdonképpen egy egységbe-szervező halmazelméleti fogalomként írja le az ősi tudattartalmat, melyet mi ebben az írásban – és már korábban (Müller 2021) tudatossá teszünk és újra-alapítunk egy XXI. századi formában, tehát nem újjá-szervezünk valamilyen korábbi nacionalizmust.) Ha pedig a nemzeti identitás velejárója a hagyomány, akkor Popper számára kézenfekvő lehetett az istenhitre alkalmazott jelzőket áttolni a nemzetre is (mivel a filozófusoknál gyakran előfordul, hogy ilyen-olyan okból nem nevezik meg gondolataik eredetét, nem csoda hát, ha Popper csak ritkán említi Freudot ebben a művében).

Maga Popper visszamenőlegesen és spekulatív-pszichologizáló módon érvel, például a német nacionalizmus tipikus karakterjegyeit visszamenőlegesen belevetíti, bele-látatja Hegel filozófiájába, sőt visszavezeti azokat Arisztotelészre és Platónra.

A következőkben egy meglehetősen különös történetet szeretnék dióhéjban elmesélni - *a német nacionalizmus felemelkedésének* történetét. Azok a törekvések, amelyeket ezzel a fogalommal jelölünk, kétségkívül erős szálakkal kötődnek az ész és a nyitott társadalom elleni lázadáshoz. A nacionalizmus törzsi ösztöneinket szólítja meg, a szenvedélyeket, az előítéletet és azt a nosztalgikus vágyunkat, hogy megszabaduljunk a személyes felelősség nyomasztó terhétől, amelyet a kollektív vagy csoportfelelősséggel próbál helyettesíteni. Összhangban áll ezekkel a tendenciákkal, hogy a legelső politikaelméleti művek, már az „agg oligarchá”-é, de még markánsabban Platón és Arisztotelész művei határozottan nacionalista nézetekről árulkodnak; mivel ezeket a műveket azzal a szándékkal írták, hogy fölvegyék a harcot a nyitott társadalom, valamint az imperializmus, kozmopolitizmus és egalitarizmus új eszméivel szemben. (Popper 1945/2001, 242.)

Ez a visszamenőleges okoskodás és hibáztatás használata, ráadásul a végletekig személyeskedő módon teszi ezt, mindeközben pedig a valódi ellenfél (a nácivezér) nevét pedig le sem írja. Hegel filozófiája szerinte: hisztérikus kiáltásoktól teli építmény⁶⁵, „bohózat”, (Popper 1945/2001, 267.). Mindeközben Hegel metafizikája iránt – melyet misztikusnak tart⁶⁶ – a megértés szimpátiájának legkisebb szikráját sem mutatja. Czétány is hangsúlyozza, hogy Hegel valójában az egyik olyan filozófus volt, aki a nagy ideológiai irányzatokat egyensúlyba kívánta hozni.

A dialektikus folyamat az egyes önmagára vonatkoztatott és megszüntetve megőrzött akaratmeghatározások elhelyezése egy elválasztó szintézisben. A szubjektum elvont szabadságának szintézise betagozódik az erkölcsi szubsztancia konkrét szabadságának szintézisébe. *A szabad akarat konjunktív szintézisének meghatározásai az állam diszjunktív szintézisévé állnak össze.*

Hegel társadalomelmélete jelenti az egyik legkövetkezetesebb kísérletet az egymással ellentmondásban álló társadalmi szintézisek összehangolására. Mégis amint láttuk, Hegel csak azáltal tudja szintézisbe hozni a szubjektum konjunktív szintézisét és az állami szubsztancia diszjunktív szintézisét, hogy az előbbit bizonyos tekintetben alárendeli az

---

⁶⁵ Popper 1945/2001, 263.

⁶⁶ Popper 1945/2001, 252.

utóbbinak. *A szintézisek csak azáltal hozhatók összhangba, ha valamelyiket alárendeljük a másiknak, vagy abból vezetjük le.* (Czétány 2019, 108.)

Mindent elmond Popper „nemzet”-el kapcsolatos felfogásáról, hogy „*a német nacionalizmus felemelkedésének történetét*”⁶⁷ Hegelből vezeti le, és szerinte: „*azt mondhatnák, hogy a hegeli értelemben vett nemzet olyan embercsoport, amelyet a történelmükre vonatkozó közös tévedés tart össze.*” (Popper 1945/2001, 249.) Mint írja:

[...] a hegeli támadások célpontja a liberalizmus, a szabadság és az ész. A történelmünket akarjuk! A végzetünket akarjuk! A harcunkat akarjuk! A láncainkat akarjuk! - visszhangzik a hisztérikus kiáltozásoktól a hegeli építmény, amely erős bástyája a zárt társadalomnak és a szabadság elleni lázadásnak. (Popper 1945/2001, 263.)

Ez már csak azért sem lehet igaz, mert a hegeli filozófia alapja, hogy a világtörténet keletről nyugatra haladva az észszerűség és szabadság fejlődésével bomlik ki, és így jelenik meg színről-színre a Világszellem – mint fenomén – az emberiség történetében. Csak egy nagyon kicsavart, nyakatekert interpretáció teszi lehetővé Popper számára, hogy ezt elfedve éppen az ellenkezőjét állítsa. Ezt csak tetőzi, hogy Hegelt irracionálizmussal vádolja.

[...] végső sikerét azonban Hegel a legmerészebb dialektikus csűrés-csavarásával valósítja meg. Miközben színleg a racionalizmust élteti, miközben nagyobb lármával szónokol az „észről”, mint előtte és utána bárki más, az irracionálizmusnál köt ki, a szenvedély és a brutális erőszak apoteózisánál. (Popper 1945/2001, 262.)

Popper Hegelre ráolvassa a szabadság ellenségeinek praktikáit:

Noha ezek közül számos fegyvert nem maga Hegel gyártott, csak előbányászta őket a szabadság ellen dúló örökös lázadás legkülönbözőbb fegyverraktáraiból, kétségkívül az ő erőfeszítései révén fedezték fel őket újra, és vették kezükbe modern követői. Íme néhány legbecesebb eszméi közül, (Elhagytam a platóni totalitarizmust, a törzsi mítoszt és az úr és a szolga elméletét, amelyeket korábban már megvizsgáltunk.) (a) A nacionalizmus, annak a historicista eszmének a formájában, amely szerint az állam az államteremtő szellem (újabbban a vér) megtestesülése; a választott nép (újabbban választott faj) sorsszerűen világuralomra hivatott, (b) Az államnak mint más államok természetes ellenségének háborúban kell létét érvényre juttatnia, (c) Az állam mentes mindenféle erkölcsi kötelezettségtől; a történelem, azaz a történelmi siker az egyetlen ítélőszék; a személyes magatartás egyetlen vezérelve a kollektív hasznosság; a propaganda céljából történő hazudozás és az igazság elferdítése megengedhető, (d) A (totális és kollektivist) háború „erkölcsi” eszméje, különösen a születő nemzetek harca a régiek ellen; a háború, a végzet és a hírnév mint a legszebb dolgok, (e) A nagy ember, a világtörténelmi személyiség, a mély tudású és izzó szenvedélyektől hajtott, bölcs (újabbban a vezér szerepének) teremtő hivatása, (f) A hősi élet („élj veszélyesen”) és a „hős” eszménye szemben a kispolgárral és életének sekélyes közepszerűségével.

A szellemi fegyvereknek ez a listája nem rendszerezett és nem teljes. Egy régi örökség elengedhetetlen darabjait képezik. (Popper 1945/2001, 252. sk.)

Mint Popper mondja, csodálattal tölti el „*a civilizáció előremozdítása*” (Popper 1945/2001, 263.), a szabadság és az ész védelme a „*szabadság és az ész ellen dúló szüntelen lázadás folyamatában.*” (Popper 1945/2001, 251.)

---

⁶⁷ Popper 1945/2001, 242.

A modern totalitarizmus epizód csupán a szabadság és az ész ellen dúló szüntelen lázadás folyamatában. A korábbi felvonásoktól nem annyira ideológiája különbözteti meg, hanem inkább az, hogy vezéreinek sikerült megvalósítaniuk elődeik legmerészebb álmait: az, ész elleni lázadást tömegmozgalommá tették. (Tömegességét természetesen nem szabad túlbecsülni; az értelmiség a népnek csak egy részét képezi.) Az érintett országokban csak az tette lehetővé, hogy egy másik népes mozgalom, a szociáldemokrácia, a marxizmus demokratikus változata, amely a munkásemberek tudatában a szabadság és egyenlőség eszméit képviselte, összeomlott. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy nem véletlenül történt, hogy 1914-ben ez a mozgalom nem volt képes határozottan fellépni a háború ellen; amikor kiderült, hogy tehetetlen a béke problémáival szemben, mindenekelőtt a munkanélküliséggel és a gazdasági válsággal; és végül, amikor ez a mozgalom csak tessenlássék módon védte magát a fasiszta agresszióval szemben, akkor a szabadság értékébe és az egyenlőség lehetőségébe vetett hit komoly veszélybe került, és a szabadság ellen dúló örökös lázadás, amely nem riadt vissza semmilyen eszköztől, többé-kevésbé népes támogatottságra tudott szert tenni.

Az, hogy a fasizmusnak át kellett vennie a marxizmus örökségének egy részét, magyarázatot ad a fasiszta ideológia egyetlen „eredeti” vonására, arra az egyetlen mozzanatra, amelyben eltér az ész elleni lázadás hagyományos összetevőitől: a fasizmus nem hivatkozik nyíltan a természetfölöttire. Nem azért, mintha szükségszerűen ateista volna vagy hiányoznának belőle a misztikus vagy vallási elemek. A marxizmus révén elterjedt agnoszticizmus azonban olyan helyzetet alakított ki, hogy nem fonódhatott össze hagyományos vallási szemléletekkel egyetlen olyan politikai hitvallás sem, amely a munkásosztály körében népszerűsége törekedett. Ez az oka annak, hogy a fasizmus, legalábbis korai változataiban, hivatalos ideológiájába jó adag XIX. századi evolucionista materializmust kevert.

Ennélfogva a fasiszta kotyvalék képlete valamennyi országban ugyanaz: Hegel XIX. századi materializmussal fűszerezve (különösképpen a darwinizmusnak azzal az eldurvított formájával, amelyet Haeckel alakított ki). A rasszizmus „tudományos” elemei Haeckelre vezethetők vissza [...] (Popper 1945/2001, 251.)

Popper mindkét XX. századi szélsőséges ideológiával szakít, és a XX. század közepén bevezet egy harmadikat, a bal-jobb szembenállás helyett a liberalizmus narratíváját erősítve, mely azonban napjainkra bontakoztatta ki árnyoldalait. Ezen árnyoldalak az identitás szétzúzásának állomásai – egy megvezethető massa megképzésének érdekében –, támadás a vallás, a nemzet és a hagyományos családmodell ellen.

Érdekes Poppernél az a megállapítás, hogy a baloldali szélsőség mintájára a jobboldali szélsőség is a munkásosztály elégedetlenségére épített, és ha hozzáteszük, hogy a tömegek megvezetése, hiszterizálása, tömegpszichózisa Freud szerint kulcsot ad a háborúhoz, akkor viszont érthetetlennek látszik, hogy a XXI. században a munkásosztályt felváltó mindenféle típusú elnyomottak (faji szempontból, történelmileg, mindenféle stigma okán) hergelése által mire számíthatnak a neoliberálisok, ha nem éppen irracionális cselekedetekre, történelemhamisításra, erőszakra, társadalmi felfordulásra. A normalitás tagadása a szinte „mindent szabad individualizmusa” érdekében ugyanis szintén egy szélsőséges ideológiai struktúra. Ez konkrét ideológiai hadviselés a hagyományok/konzervativizmus – mint azt Czétány (2019: *A nagy narratívák összecsapása – Három szintézis harca egy konzisztens valóságért.*) mondaná: a diszjunktív szintézis – ellen az „Én” liberalizmusa (konjunktív szintézis) és a globális hálózat (konnektív szintézis) részéről.

Érthető, hogy ha a történelemnek nincsen menete Popper szerint, azaz nincsen üdvösség, semmilyen dialektika, cirkularitás, stb., akkor saját elmélete a nyitott társadalomról nem bont meg semmilyen normát.

[Hegel] Átfogó historicista általánosításai, periodizációi, értelmezései magukkal ragadtak néhány történészt és arra indították őket, hogy értékes és részletes történelmi tanulmányokat írjanak (amelyek kivétel nélkül Hegel felfedezéseinek és módszerének gyöngességét bizonyították). De ez az ösztönzés vajon egy történész vagy egy filozófus műve volt-e? Vagy mindez nem volt több egy propagandista művénél? A történészek hajlamosak Hegelt filozófusként értékelni (ha egyáltalán értékelik), a filozófusok pedig úgy vélekednek, hogy vívmányai (ha egyáltalán annak ilyenek) a történelem megértésére vonatkoznak. A historicizmus azonban nem történelem, aki pedig hisz benne, abban sem történelmi belátás, sem történelmi érzék nincs. (Popper 1945/2001, 250.)

Popper liberalizmusa azonban vagy a liberalizmus egyedulalmát óhajtja, és akkor szélsőséges liberalizmusként önkényuralomhoz vezet, vagy liberalizmus alatt a szabadság és ésszerűség harcát hirdeti, ekkor viszont éppen a kritizált Hegel filozófiájának lényegét hajtja végre. Ám a XXI. századra sajnos az első változat látszik beigazolódni. Hardt és Negri (2000) kapcsán írja Czétány (2019, 30.): „A kapitalizmus tendenciája a világpiac megvalósulása.” A nemzeti identitás védelmezői önmagukon kívül másra sem számíthatnak. A neoliberaisok és a kommunisták összejátsszanak – és néha egymást kijátsszák (főként előbbi az utóbbit) –, de a nemzeti identitás iránti érzéketlenségben osztoznak. Ez köti össze őket. Honnan e gyűlölet? Ezt most nem tárgyaljuk, hiszen mindenkinek vannak a szembenállást erősítő és a megbékélést elodázó pro és kontra érvei.

Érdekességként jegyezzük meg, hogy Lukács György is írt egy könyvet az irracionálisizmusról (196/1974: *Az ész trónfosztása. Az irracionalista filozófia kritikája*), bár ő kommunista szemszögből. Lukács számára a racionalizmus maga a materialista marxista filozófia, az irracionálisizmus pedig a polgári filozófia. Popper számára azonban a marxizmus éppúgy historicizmus, mint a hegeli filozófia, szerinte a liberalizmusért és demokráciáért érdemes harcolni. Mint azt a történelemből láttuk: így vagy úgy, de általánosítóan világjobbító szándékkal áll/t neki mindenki, ám súlyos véráldozat lett a vége. A radikális baloldal, vagyis a kommunizmus könyve Marxtól a *Kommunista kiáltvány*, a radikális jobboldal, vagyis a német nacionalizmus, náciizmus könyve Hitler *Mein Kampf*-ja, a radikális globalista neoliberalizmus könyve pedig Popper *Open Society*-je.

A popperi liberális nyitott „világkormány” elképzelésének is vannak történelmi előzményei.

Coudenhove-Kalergi [a péneurópai mozgalom: azaz USA és Európa egyesítése] kitalálója szerint a fasiszmus nem volt egyéb, mint a polgárságnak a rend, a fegyelem, és a tekintély hármasságán alapuló konzervatív forradalma. Történetileg erre a felfogásra vezethető vissza mindaz az ellenérzés és félelem, amit a nyílt társadalom hívei a nemzettudat bármilyen megnyilvánulási formájával, illetve az ezt tápláló nemzeti hagyományokkal szemben tanúsítanak.

Coudenhove-Kalergi [1926-os] elképzelése szerint az „Új Világrend” vezető államai az Amerikai Egyesült Államok és a vele szövetséges, föderációt alkotó európai országok lennének, az új világrendet pedig a föderáció tagjai által megválasztott világkormány irányítaná. Az új világrendhez vezető első lépés Coudenhove-Kalergi teóriája alapján a föderális Európa, vagyis az Európai Egyesült Államok megeremítése.

Coudenhove-Kalergi széles néptömegeket soha meg nem érintő, párnázott klubajtóknak mögött szövögetett elitista mozgalmát Max Warburg, a dúsgazdag bankár anyagilag is támogatta.⁶⁸

⁶⁸ <https://www.origo.hu/tudomany/20170508-a-nyilt-tarsadalom-teoriaja-ideologiai-urugy-a-nemzetallamisag-elleni-politikai-harcban.html> (Letöltés: 2022-09-15)

Olyan ez, mintha Popper és az ő elméletét anyagilag támogató Soros előképét láthatnánk. Popper az egyének szabadságára épített demokrácia mellett érvelt a tekintélyelvű parancsuralmi diktatúra ellenében, de a megvalósításra törekvő Soros azzal már nem foglalkozott, hogy éppen ő lett az, aki szervezeti hálózata fölött közvetlenül kimondva vagy közvetetten kimondatlanul – s így anonim módon – hatalmat gyakorolt; hálózatának alkalmazottai, aktivistái és szimpatizánsai pedig – a kinyilatkoztatásain túl – már önmaguktól is teljesítik az elvárásokat. Ez pont olyan, mint egy jól működő multinacionális cégbirodalom, ahol morális és ideológiai „egyenruhát” kell hordani (tulajdonképpen a vállalat filozófiája adja tagjai identitását – *Corporate Identity*), és ennek explikálási erőteljességétől és sikerességétől függ az előremenetel, az egyéni karrier. Többek között ennek a típusú munkáltatói-munkavállalói hozzáállásnak a kritikáját adja Han (2010/2019) *A kiégés társadalmában*; ide vezet a neoliberais vállalati irányítás, és még ennél is radikálisabb a Schwab-féle 2020-as kiadású *Great Reset* ideológiája, a totális felügyelet társadalma, ahol ezt az ön-átadást az ideológia számára elvárják, de annak betartását nem bízzák a véletlenre, és az elektronika minden lehetőségét kihasználják (nano-implantátumok, stb.). A „Szép új világ.” (Huxley 1931) és Orwell 1949-ben kiadott „1984”-ének keverékére lenne szükség?

Roger Scruton mondta *A nyílt társadalom konzervatív nézőpontból* című előadásán, hogy „a történelemnek való babonás behódolás gondolata ma inkább azokhoz kötődik, akik magukat liberálisoknak nevezik, és nem a marxistákhoz vagy a nacionalistákhoz.” (Scruton 2017, 94.) Továbbá összegzően a következő rövid javaslatokat fogalmazta meg a nyílt társadalom gondolatával kapcsolatosan, a saját konzervatív álláspontjából:

- A szabadság kiterjesztésére tett minden próbálkozásnak valószínűleg ára van, és lehet, hogy ez az ár magának a szabadságnak az elvesztése, még akkor is, ha csak azt a szabadságot veszttem el, hogy menedéket találhassak a másik nem képviselői elől a mosdóban, vagy hogy olyan történetekkel vigasztalódjak, amelyek miatt a másik nemre úgy gondolok, mint az ellentetésre.
- A liberális felvilágosodás az egyén szabadságát önmagában való jónak tekinti, és elvárja a szabadság korlátozására tett minden kísérlet indokolatlanként való kezelését, amíg be nem bizonyosodik az ellenkezője.
- Azonban szabad egyének csak a kölcsönös bizalom többes szám első személyének kontextusában bontakoznak ki. Máskülönb a szabadság megadása a természeti állapotba való visszasüllyedés kockázatát hordozza.
- Ennek a bizalomnak elégnak kell lennie ahhoz, hogy fenntartsa a békés kapcsolatokat köztünk és garantálja a társadalmi tőke továbbadását; különben a szabadság a szabadságunk elvesztésére való szabadsággá lesz.
- Ennek a bizalomnak ugyanakkor nyílt bizalomnak kell lennie, olyannak, amely nem rendeli alá magát olyan tekintélynek vagy szokásnak, mely veszélyezteti azokat a szabadságokat, amelyek olyan drágák nekünk: az egyesülés és a szólás szabadságát. Ezért segítenie kell, hogy eltávolodjunk a társadalom vallási és törzsi formáitól az állampolgárság állapota felé.
- Ez azt is jelenti, hogy a hit és a rokoni kapcsolatok helyett a szomszédi viszonyt és a szekuláris jogot kell polgári társulásunk elsődleges kötődéseinek tekintenünk.
- Ez volt sok konzervatív szemében Európa vívmánya: hogy megalkotta a nemzetet mint a hűség tárgyát, és a szekuláris társadalmat mint annak kifejeződését.
- A konzervativizmus nem ellenzi a nyíltságot és a változást; azon feltételek miatt aggódik, amelyeket meg kell tartanunk, hogy ezek a dolgok lehetővé váljanak. A liberális individualizmus veszélye, hogy minden kényszerrel jogosulatlanul tart, amíg a szükségessége be nem bizonyosodik. A bizonyítás terhét mindig a maga javára billenti, miközben veszélyezteti azt a bizalmat, amelyen végsősoron saját politikája is múlik. (Scruton 2017, 108.)

Jól látszik ezekből, hogy Scruton szerint a konzervatív álláspont szerint az egyéni szabadságot a kollektív bizalom teszi lehetővé. Az erős és kitartó bizalom szinte mindent lehetővé tesz, de a bizalom előfeltétele valamilyen közösség (nemzet-fogalom) melynek előfeltétele, hogy nem oldódhat fel egy masszában, valamilyen homályosan általános alanyban, hanem konkrétan kell lennie. Ám Popper fikciónak tekinti a nemzetet, ugyanúgy, mint ahogyan majd Benedict Anderson is (Anderson 1983/1994: *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*), akiről máshol már részletesebben volt szó (Müller 2021).

Popper kimondatlanul, de lényegében olyan nyitott társadalmat vizionált, melyből az következik, hogy ez a világnézet eltörli a nemzeteket, országhatárokat és helyettük egységes, kevert kultúrájú, fajú és népeességű „nyitott” világ-berendezkedésre van szükség. Elter (2017) írja:

Míg az európai közösség „alapító atyái” Schumann és Adenauer elképzelhetetlennek tartották az integrációt az európai kultúra fundamentumát alkotó zsidó-keresztény értékrend megőrzése nélkül, addig a nyílt társadalom hívei a valódi, keresztény alapú európai értékekre ugyanúgy tekintenek, mint a szerintük kártékony nemzettudatra.⁶⁹

Az így vizionált popperi nyitott társadalom, mint szépreményű terv szerint majd végül nem lesznek szembenálló felek, akik háborúznának egymással – Popper minden más elképzelést (Platón, Hegel, Marx) – abszolutisztikusnak, totalitáriusnak tartott.

Ez kiindulópontként szolgálhatott Fukuyama 1989-es liberális beteljesülés-víziójához is (kifejtve ld. 1992/2014: *A történelem vége és az utolsó ember*). Czétány szerint Hardt és Negri (2000) arra utalnak, hogy:

[...] a birodalmi gépezet különféle nagy narratívákat hoz léte – mint amilyen a történelem végéről szóló elbeszélés [például Fukuyama által] –, hogy hatalmát igazolja és ünnepelje.⁷⁰ Ezzel szemben Hardt és Negri egy ellen-narratívát alkot, a sokaság szabadságért vívott küzdelmeinek nagy elbeszélését. (Czétány 2019, 20.)

Ezt mi ebben a tanulmányban a nemzeti identitás önmeghatározásának és fenntartásának jogává konvertáljuk át. Czétány (2019) írja összefoglalóan:

Fukuyama nagy elbeszélését az elismerésért vívott küzdelemre építi, amennyiben ez az egyetemes történelem dialektikus fejlődésének az a motorja, amely a transzhisztórikus emberi természetben gyökerezik. Épp ezért ennek egyetlen racionális, a természet által igazolt formája az *izothümia*, minden egyén kölcsönös elismerése. Ez pedig a liberális demokráciában és az emberi jogok intézményében eszméje szerint megvalósult. A politikai eszmék története ezzel véget ért, az ember legfőbb problémája, az elismerés problémája elvileg megoldódott. A problémának azonban mégis marad egy megoldatlan eleme, mégpedig az, hogy egy közösség csakis az elismerés Fukuyama által irracionálisnak tekintett formájára, a *megalothümiára* épülhet. Ez a forma azonban úgy tűnik, továbbra is a reális történelem hajtóereje marad. Épp ennek elmélyülését és kiteljesedését diagnosztizálja korunkban Samuel P. Huntington *A civilizációk összecsapása* című könyvében. (Czétány 2019, 17. sk.)

⁶⁹ <https://www.origo.hu/tudomany/20170508-a-nyilt-tarsadalom-teoriaja-ideologiai-urugy-a-nemzetallamisag-elleni-politikai-harcban.html> (Letöltés: 2022-09-15)

⁷⁰ Hardt & Negri 2000, 34.

A liberális közösségiség elismerésigénye tehát véső soros vetélkedésre épül. Az egyeduralomra törő liberális elgondolás azonban Huntington (1998/2018) szerint elkerülendő, mert kulturális összecsapást okoz és önpusztításhoz vezethet. Messze van a radikális liberalizmus attól a kollektív bizalomtól és szeretettől, amit a család, nemzet és isteni teremtés egymásba fonódó kötelékei biztosíthatnak – mind a civilizációk között, vagy akár csak a mi civilizációkon belül.

Még Fukuyama is felhívja a figyelmet arra, hogy bár a liberális demokrácia a lehető legjobb államforma, mégis inkább a gazdagodást segíti. Czétány (2019) írja:

A liberális demokrácia „a legjobb megoldás az emberi problémára.”⁷¹ A történelem vége tehát nem a liberális demokrácia egyetemes megvalósulását jelenti, hanem a liberális demokrácia eszméjének létrejöttét. (Czétány 2019, 16.)

A liberális demokrácia arra az alaptételre épül, hogy minden ember egyenlőnek van teremtve.⁷² Alapelve a jogegyenlőség, alapértéke pedig a tolerancia, annak elve, hogy minden életstílus és érték egyenlő.⁷³ (Czétány 2019, 17.)

A liberális demokrácia azáltal ismer el minden embert, hogy megvédi az egyén jogait.⁷⁴ Fukuyama különbséget tesz politikai liberalizmus és gazdasági liberalizmus között. A gazdasági liberalizmus „a magántulajdonon és a piacon alapuló szabad gazdasági tevékenység és csere jogának az elismerése.”⁷⁵ A politikai liberalizmus pedig „annak a törvénynek a betartása, amely szerint bizonyos egyéni jogok kívül esnek a kormányzat hatáskörén.”⁷⁶ A politikai liberalizmus alapja az emberi jogok biztosítása. (Czétány 2019, 16.)

A történelem fejlődése nem morális jellegű, nem a nagyobb boldogság irányába tart.⁷⁷ Ám nem is magyarázható pusztán gazdasági indokokkal. Igaz, a liberalizmus lehetővé tette a modern gazdasági világ létrejöttét azáltal, hogy a vágyat a gyarapodás minden akadályától megszabadította (láttuk: ezt érti Fukuyama a vágy „racionalizálásán”).⁷⁸ (Czétány 2019, 15.)

A liberalizmus tehát az emberi indulatot a mások általi gazdasági elismerés, mint anyagi felhalmozás lehetőségére változtatta át. Az anyagi eszközökkel viszont a mai világban szinte minden elérhető, mivel erős uralkodók már nem állnak a globális pénzpiacok útjába, a felhalmozás pedig erényé vált.

Jól mutatja ezt a globális pénzpiacok megállíthatatlansága világhatalmi szándékaikban. Minden más jelenleg szélmalomharcnak tűnik. A vérontással járó változtatási-lehetőségek helyett pedig a tanulást és a türelmet hívjuk segítségül. A hosszútávú változás a nemzetállamok megtartása érdekében, szinte kizárólag tényleges, szintetizálni képes oktatással, tudás-átadással és tudás-befogadással érhető el, melyet azonban jelenleg felülír az internet tömegmanipulációs tevékenysége; azt várni, hogy mások mentenek meg minket önmagunk helyett – ez felesleges naivitás, önsorsrontás.

---

⁷¹ Fukuyama 1992/2014, 566.

⁷² I.m., 539.

⁷³ I.m., 512.

⁷⁴ I.m., 347.

⁷⁵ I.m., 94.

⁷⁶ I.m., 91-92.

⁷⁷ I.m., 232.

⁷⁸ I.m., 558.

4.7. Az USA a globális pénzpiacok vezetőinek szolgálatában

A fenti címnek eklatáns példája, amikor a globális nagytőke felhasználja a liberális „demokrácia-exportőr” és csendőrállam USA-t, hogy nyíltan gazdasági és katonai fenyegetést tegyen közzé 2022. októberében előreláthatóan az egész „sorsdöntő” évtizedre.⁷⁹ Ez valójában éppen a globális szabad kereskedelmet és a párbeszédet csak saját vazallusaikkal megosztani kívánó politika. Az alattvalószerpet betölteni nem kívánókkal szemben pedig ellehetetlenítő, antidemokratikus, szélsőségesen antiliberalis törekvés és cinikus diktátum, ami visszatetszést kelt a nem szemellenzős emberek körében, de ilyen erődominanciával szemben inkább csendben maradnak.

A Fehér Ház 2022. október 12-én közzé tett nemzetközi stratégiájából kiderül, hogy a terveket bemutató Jake Sullivan (aki Joe Biden elnök Nemzetbiztonsági Tanácsadója, és a Georgetown Egyetemen tartott előadást az új nemzetbiztonsági stratégiáról) szerint: Oroszországot katonailag, Kínát gazdaságilag kell térdre kényszeríteni. Mint mondta: „Új stratégiánk a világ minden régiójában érinti terveinket és partnereinket.”⁸⁰

Ez annak a globális pénzpiacnak az egyeduralkodásából nőtt ki, mely szavakban liberalizmust hangoztat, de saját érdekeinek erővel szerez érvényt, ennek támogatását pedig a demokratikus eszköznek nevezett médiabirodalmán keresztül csikarja ki, és annak manipulációit felhasználva, hatását kihasználva, ezen „demokratikus eszközökkel” megvezeti a sokaságot. Valóságos embertömegek valóságos életét befolyásolják a virtuális tér híradásai, sejtetései, ferdítései, narratív interpretációi által. Mindezt természetesen a kötelező demokratikus cukormázzal – vagy inkább génmanipulált kukoricasziruppal – öntik le; Sullivant idézve:

Továbbra is együttműködünk az országokkal a saját feltételeik szerint. Mindig védekezni fogunk, nem pedig uralni. Inspirálni, nem erőltetni. És minden olyan nemzettel együttműködünk, amely hajlandó megvédeni a szabályokon alapuló rendet és betartani a nemzetközi jogot – a világ minden régiójában, függetlenül az ország méretétől vagy úgynevezett stratégiai fontosságától.⁸¹

Így legyen – ebben reménykedik mindenki. Remélhetőleg az együttműködés eredményeként nem aszimmetrikus versenyelőnyöket biztosítanak, vagy nem korlátoznak bizonyos versenykritériumokat, melyek rontanak vagy éppen „csak” konzerválnak a jelenlegi magyar érdekeltsgű gazdasági pozíciókat.

Sullivan hangvétele professzionális, higgadt és diplomatikus, az erőfölény magabiztosságával fűszerezve. A stratégiai lépésekről röviden a következőket mondta 2022. október 12-én:

Ez egy döntő évtized a nagy globális kihívások megelőzésében, az éghajlattól a betegségeken át a feltörekvő technológiáig. A további jó hír az, hogy az erőteljes versengés és az együttműködés erősítése közötti nyilvánvaló feszültségek ellenére az alapvető

⁷⁹ <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/10/13/remarks-by-national-security-advisor-jake-sullivan-on-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/> (Letöltés: 2022-10-14)

⁸⁰ Hír Tv 2022-1014 „Háború Ukrajnában” című műsor

⁸¹ <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/10/13/remarks-by-national-security-advisor-jake-sullivan-on-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/> (Letöltés: 2022-10-14) „We will continue to engage with countries on their own terms. We will always seek to defend, not dominate. To inspire, not impose. And we will work with any nation that is willing to protect the rules-based order and uphold international law – in every region of the world, no matter the country’s size or so-called strategic importance.”

stratégiai lépések, amelyeket meg kell tennünk ahhoz, hogy mindkét nagy kihíváson felülkerekedjünk:

- 1.) Ambiciózusan és gyorsan fektessenek be nemzeti erőnk forrásaiba.
- 2.) Mozgósítsuk a nemzetek legszélesebb koalícióját, hogy fokozzuk kollektív befolyásunkat.
- 3.) Alakítsuk ki a 21. századi gazdaság szabályait, a technológiától a kiberen át a kereskedelemig és a gazdaságig.

Így alakítjuk majd előnyünkre a geopolitikai versenyt, és így alakítjuk ki a hatékony együttműködést az imént leírt transznacionális kihívásokkal kapcsolatban. Megközelítésünk felöleli nemzeti hatalmunk minden elemét – a diplomáciát, a fejlesztési együttműködést, az ipari stratégiát, a gazdasági államvezetést, a hírszerzést és a védelmet.⁸²

A terv szerint tehát egyértelmű globális irányítószerepre készül az USA *deep state*-je, további hálózatépítéssel és függelmi viszonyok meghatározásával, a lehető legnagyobb erejű világbirodalomként. Így kíván kiszabadulni az USA a korábban prognosztizált eladósodottságból, gazdasági csődből és ezzel egyszerre minden téren előre törni és megtartani vezető szerepét a világban. Az USA-ban élők szempontjából a távoli országok véráldozatai sohasem voltak annyira fontosak, hogy az morális gátja lett volna saját gazdasági fejlődésüknek.

Horváth József, az Alapjogokért Központ Biztonságpolitikai szakértője a következőképpen fogalmazott 2022. október 24-én arra kérdésre, hogy meddig fog tartani az ukrajnai háború:

Talán addig fog ez tartani, amíg az amerikai vezetés úgy gondolja, hogy a mérleg másik serpenyőjében a kiadás mellett a bevételi oldalon, akár a fegyvermegrendeléseket nézzük a világ számos részén, ami az amerikai gyártók felé befut, akár annak a lehetőségét, hogy valójában úgy gondolják, meg tudják Oroszországot úgy gyengíteni ami a következő 5-10 vagy akár 20 évben is egy megtérülő befektetés az Egyesült Államoknak, harmadrésről pedig nyilvánvaló, hogy ebből a szempontból kulcsfontosságú lesz hogy a féldős amerikai választásokon mi fog történni.⁸³

A „nyitott társadalom” 1945-ös popperi eszméjének mára vonatkoztatott naivitása mellett csak a megvalósítás agresszivitása veszélyesebb. Sokféle nyomásgyakorlási technikát említhetnénk Magyarországgal kapcsolatosan is már a rendszerváltozás előttről és óta: eladósítás, rabló-privatizáció, megszorítások, és az éhbérért dolgoztatás, az ország vazallusállammá süllyesztése. Manapság pedig jogi köntösbe öltöztetik a gazdasági-politikai kifogásokat saját globális pénzügyi céljaik megvalósítása érdekében. Az utóbbi években az Európai Unió intézményei váltak a megregulázókká, büntetőkké (itt most gondoljunk a foucaulti biopolitikára, illetve a felügyeletre és büntetésre).

A „nyitott társadalom” mai szószólói, szervezeteik, aktivistáik „előre törtek”. Gondoljunk csak az ellenőrizetlen – és más civilizációkból érkező – migráció elfogadtatásának kísérleteire például a keresztény alkotmánnyal rendelkező Magyarországgal szemben az EU részéről (az EU-tisztségviselőkkel ölelkező, a szóvivő szerint „régiből barát” Soros befolyása tagadhatatlan

---

⁸² <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/10/13/remarks-by-national-security-advisor-jake-sullivan-on-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/> (Letöltés: 2022-10-14)

⁸³ Hír Tv 2022. október 24. (Napi Aktuális)

tény⁸⁴, de Schwab sem panaszkodhat⁸⁵). Ezzel is csak beigazolták Huntington (1998) civilizációs háborúról szóló profetikus könyvét.

4.8. Biden és Soros

A V4 Agency tette közzé 2022-10-05-én a Ron Kovach-al készült interjút Biden és Soros kapcsolatáról:

Ron Kovach, a Szövetség az Amerikai Bevándorlási Reformért (FAIR) sajtószóvivője egy interjúban arról beszélt, hogy Soros György milliárdos tőzdespekuláns milyen szerepet játszott a tömeges bevándorlásért és az illegális bevándorlóknak kiadott tartózkodási engedélyekért.

“Soros és árnyékszervezetei kéz a kézben dolgoztak a Biden-adminisztrációval amióta Biden hivatalba lépett, hogy ne csak megvédjék a bevándorlókat, hanem még több illegális bevándorlót bátorítsanak arra, hogy az Egyesült Államokba érkezzen” – mondta Kovach, aki szerint Soros Györgynek könyékig benne volt a keze szinte minden olyan lépésben, amelyet a Biden-kormányzat az amerikai bevándorlási rendszer megbuktatására tett. Segített például vízumot szerezni azoknak, akik már illegálisan az országban vannak, elkerülve ezzel a kitoloncolást. Kovach azt is kiemelte, hogy “ami még rosszabb, hogy a legtöbb kezdeményezését a Biden-kormányzat által odaítélt támogatásokból finanszírozták”.⁸⁶

Kérdezzük meg önmagunktól, hogy miért van ez így? Hiszen, ha Soros és szervezeteinek eredeti célja a „nyitott társadalom” létrehozása, akkor azt nem elsősorban „a népek olvasztótégelyének” nevezett USA-ben kellene forszírozni, hiszen az már eleve egy nyitott társadalom. Miért kell hát ezt finanszírozni? Egyszerűen szólva: akinek több szavazója van a saját ideológiája szolgálatában, az bizonyos politikai és nem utolsósorban gazdasági előnyöket élvez.

Az USA-nak a születésszám csökkenésének kiegyensúlyozására és a kiépített infrastruktúra maximális kihasználásának biztosítására megoldásként „a bevándorlás” jutott, méghozzá a Dél-Amerikából áramló tömegek formájában, míg Európának humán erőforrásként, „utánpótlásként” Afrika és az arab világból érkezők tömegei. Ez a bevándorlás szempontjából hosszú évek alatt a forrásországok kvázi népvándorlását jelenti. Ezért nem a forrásországokat segítik, inkább átirányítják mobilis lakosságát. Ha a bevándorlás szempontjából „célország” USA és Európa ugyanazt a neoliberális, megvezető-hitegető és szavaiban egyenlősítő kvázi-kommunista: globalista ideológiát, globalista elitet szolgálja, akkor ebbe is fogja elveszíteni jelenlegi sokszínűségét és tulajdonképpen kisebb zárványokkal tarkított masszává válik. A szavak szintjén egyenlősítő szövegek következtében a médián keresztül arctalan masszává, termelő-fogyasztó „birkákká” változtatják az embereket – leendő szavazóikat –, és nem csoda az, ha Nietzsche szóhasználatával élve: a nyájnak szolgamorálja van (Nietzsche 1885/2002), ami könnyen vezethető, uralható.

---

⁸⁴ Lásd 2017-ből: <https://www.youtube.com/watch?v=FKSC7pbu70> „Titkos tárgyalást folytatott Soros György milliárdos és Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke Brüsszelben. Hivatalos források szerint a budapesti Közép-európai Egyetem helyzetét és a Kelet-Ukrajnát sújtó válság részleteit vitatták meg a felek. A zárt ajtók mögötti tárgyalások ugyanakkor arra engednek következtetni, hogy egyéb témákról is egyeztetettek. Érdekeség a találkozó kapcsán, hogy a tárgyaláson részt vett az üzletember egyik fia, Alexander Soros is, aki első számú utódja lehet apja politikai örökségének.” (Letöltve: 2022-09-17)

⁸⁵ <https://tutiblog.pestisracok.hu/hnd-minden-vilagok-legjobbika-3-resz/> (Letöltve: 2022-09-17)

⁸⁶ <https://v4na.com/nagyvilag/joe-biden-a-soros-szervezetekkel-egyutt-iranyitja-a-tomeges-migraciot-93749/> (Letöltés 2022-10-06)

A mértéktelen migrációval nem sokszínű lesz Európa, hanem előbb-utóbb színtelen. Mindenhol más miatt alakult ki az ami, de mit számít ma már az őshonos indiai kultúra az USA-ban, vagy az ausztrál bennszülöttek kultúrája? A nyugati típusú gyarmatosítás, kolonizáció megette hatását. De a kommunista diktatórikus elnyomás is megsebezte Kínát, Oroszországot, és egyáltalában véve a volt KGST-tagállamokat, hagyományaikat nehezen szerzik vissza, és kérdéses, hogy képesek e a múltba-révedés (újja-alapító attitűdje) helyett újra-alapítani önmaguk identitását.

Van olyan álláspont is, mely egyértelműen fogalmaz a Biden-adminisztráció és a Soros-hálózat között fennálló kapcsolatról:

Az American Thinker konzervatív napilap szerzője szerint [...] Az USA-t nem Joe Biden amerikai elnök irányítja, hanem Soros György milliárdos szervezeti hálózatai – így fogalmazott az American Thinker rovatvezetője, Brian Camenker. [...]. Ráadásul az amerikai vezető adminisztrációja „a legradikálisabb Amerika-ellenes emberek százával” kezdte feltölteni a kormányt és az igazságszolgáltatást. [...] Minden a Soros-szervezeti hálózat érintettségére mutat ebben. *Soros emberei rendkívül okosak és tapasztaltak* [...] – az első számú feladat az, hogy „nyíltan leleplezzük az Amerikát valójában irányító »árnyékkormányt«, és mindent megtegyünk azért, hogy teljesen kiűzzük őket”.⁸⁷

4.9. A kiépített médiabirodalom manipulációs erejéről

Önmagából kifordult „liberális” gondolat az, hogy a népek sokszínűségét eltöröljük egy embermassza érdekében – Soros ezt azzal egészítette ki, hogy az embermassza a sokágú médián keresztül nevelhető és irányítható mind gazdasági, mind pedig értékrendjét tekintve morális értelemben, melyek majd így a számára kitűzött cél szerinti politikai változást implikálnak. A gyakorlatorientált radikális társadalmi változtatások szabályait összegző Alinsky (1971) első mondata szerint pedig: a forradalmi törekvések [akkori, és tegyük hozzá: mai] két fő célpontja a morál és a materiális lét.⁸⁸

Mára azonban tapasztalati tényé vált, hogy Angela Merkel 2015-ös „*Wir schaffen das!*” média-szlogenje („Mi meg tudjuk csinálni!” – mármint az illegális migránsok befogadását és integrációját) helyett Nyugat-Európa szerte „*No Go!*” zónák jöttek létre. Ritka a sikeres asszimiláció és a racionalitására oly büszke németiség szembesült a felvilágosodást mellőző mohamedán világgal; de ez a helyzet többek között Franciaországban, Svédországban, Angliában, Hollandiában, Ausztriában is.

A Soros féle globális szervezetek tulajdonképpen a nyilvánosságot és a civil szférát használják, sejtetnek, hangulatot keltenek, híreket gyártanak, azokat más országokban lévő megbízható hálózatukon keresztül interpretáltatják, és önmagukat függetlennek mutatva végső soron politizálnak, kormányokat befolyásolnak, és ha azok nem kívánnak az ő igényeik szerint együttműködni, akkor belső és külső nyomásgyakorlással ellehetetlenítik őket, sőt

⁸⁷

https://mandiner.hu/cikk/20221107_kulfold_soros_gyorgy_american_thinker_brian_camenker_joe_biden_usa_eg_yesult_allamok és:

https://www.americanthinker.com/blog/2022/11/who_has_really_been_running_our_country.html (Letöltés: 2022-11-10)

⁸⁸ „THE REVOLUTIONARY FORCE today has two targets, moral as well as material.”

megbuktatják a demokratikusan választott vezetést. Végül is a globális világgazdaság kiépülésének igénye fogalmazta meg a határok átjárhatóságát, és az egységes piac érdekében a protekcionizmus leépítésének követelményét.⁸⁹

Soros önmaga szerint néha „istennek” képzei magát,⁹⁰ Schwab pedig önmaga által dizájnolt főpapi ruhában mutatkozott.⁹¹ Akik a világot és az egész emberiséget akarják megváltani, azok általában vagy teoretikusok, vagy gyakorlati emberek. A teoretikusok írhatnak szinte bármit, hiszen a papír elbírja, a gyakorlati megvalósítók azonban sokszor – a valóságra hivatkozva – „kiigazítják” az elméletet, és ezzel már el is tolják az elmélet súlypontjait, továbbá személyes ambícióik, vágyaik, preferenciáik, félelmeik is közrejátszanak a megvalósításban. Gondoljunk csak Marx elméletére, mely expliciten Hegel teoretikus munkáját fejre állítva nem „csak” a valóság leírásával foglalkozott – ami a filozófia hagyományos álláspontja Arisztotelész óta –, hanem meg is akarta azt valósítani: „A filozófusok a világot csak különbözőképpen *értelmezték*; de a feladat az, hogy *megváltoztassuk*.” (Marx 1845/1976).⁹² Lenin az iparilag fejletlen Oroszországban robbantott ki forradalmat, és egyszerre akart társadalmi és ipari átalakulást elérni – holott Marx eleve az iparilag fejlett Angliában képzelte el a forradalmat és óva intett a kettős forradalomtól. Sztálin pedig a társadalmi átalakítás folytatását már nem alulról jövő kezdeményezésként értelmezte, hanem diktatórikus eszközökkel kényszerítette ki, kollektív szegénységet előidézve és milliók halálát okozva – élete vége felé pedig már senkiben sem bízott, rettegésben élt és mindenkiben potenciális ellenséget látott. Ez a rendszer végül gazdasági – és minden területen társadalmi – összeomlást okozott a szövetségesek számára is.

Soros globalista hálózata a már megszerzett – és megszerzendő – vagyonán kívül a civilekre és a médiára épít, Schwab pedig a globális tőkésekre és a médiára. Mindkettejük számára azonos kiemelt szereppel bír a média manipulálásának fontossága.

Jól mutatja a politikai korrektség álcájába bújt cenzúrát az a karikatúra,⁹³ amin a politikailag korrekt (PC) serif lelövi a szólás- és sajtószabadságot. A narratívák háborújában pedig a média többségét uraló globalista érdekhálózat túlsúlya tapasztalható. A gondolatrendőrség disztópiája valósággá vált, de a megfélemlítés bármilyen ideológiai köntösben elfogadhatatlan. Magyarországon jelenleg nincsen cenzúra, de mind keleten, mind nyugaton cenzúrázzák az ellenfél narratíváját, sőt börtönbüntetés – vagy még rosszabb – vár az elkövetőkre. Ez korábban, a magát demokratikusnak beállító nyugaton, a szabadság országaiban elképzelhetetlen volt.

Kiszelly Zoltán politológus javasolta a következőt 2022. november 4-én:

Fordítsuk le a Brüsszeli nyelvet magyarra: amikor azt mondják, hogy tartalomellenőrzés, az a cenzúra. Amikor azt mondják, hogy majd ők döntenek, akkor ez azt jelenti, hogy ők a

⁸⁹ <https://www.origo.hu/tudomany/20170508-a-nyilt-tarsadalom-teoriaja-ideologiai-urugy-a-nemzetallamisag-elleni-politikai-harcban.html> (Letöltés: 2022-09-15)

⁹⁰ „Valamifajta istennek képzeltem magam” – mondta Soros önmagáról. „Igazság szerint már gyerekkorom óta voltak bennem erős messiás elképzelések, amikről tudtam, hogy kordában kell tartani, máskülönben bajba sodornak engem. (Los Angeles Times, 2004. október 4.) Továbbá: „én egy Isten vagyok, aki Amerikát és az új világrendet irányítja.” (CBS, 1998) Máshol mondta: „Úgy gondolok magamra, mint egyfajta Istenre, vagy mint gazdasági reformerre, amilyen Keynes volt, vagy ami még jobb, olyan tudósra, mint Einstein.”

⁹¹ <https://twitter.com/breslowcaleb/status/1328889387451510784> és https://imgur.com/t/world_economic_forum/1YxAWJf és <https://ortodoxinfo.ro/2022/02/17/noul-plan-al-lui-klaus-schwab-si-al-forumului-de-la-davos-negrii-contra-albi-si-ascunderea-averilor-super-bogatilor/> (Letöltve: 2022-09-17)

⁹² Marx 1845/1976 (*Tézisek Feuerbachról*) MEM 3, 10. o.

⁹³ <https://www.pritchettcartoons.com/pc2.htm> (Letöltve: 2022-11-03)

zsűri, ők döntenek el a szabályokat. Amikor azt mondják, hogy sajtószabadság, akkor az azt jelenti, hogy liberális médiatűrsúly.⁹⁴

4.10. Soros világlátásának gyökerei és a nemzeti öntudat hiánya

Soros (születési nevén: Schwartz György – 1930 Magyarország) zsidó gyermekként élte meg Hitler szélsőséges náciizmusát – bár éppen a zsidók vagyonának begyűjtőjeként nevelőapja oldalán (Rétyi 2017, 30. sk.) – itt érdekességképpen megjegyzendő, hogy a sokkolóan ható történelmi körülmények között megtanult túlélési technika okán vált a felhalmozás és hatalomgyakorlás alapattitűdjévé, mely személyiségének lényegi magját befolyásolta. Soros nyilatkozta (Fortune magazin 2003):

Az én világlátásomat a második világháború tragikus tapasztalatai formálták. Amikor Magyarországot megszállta a náci Németország, és deportálták a zsidókat Auschwitzba. Én elég szerencsés voltam azzal, hogy édesapám megértette, hogy ami Magyarországon folyik, az nem normális. Hogy ez távol áll az egyensúlyi állapottól. És ha követed azokat a szabályokat, amelyeket általában követesz, akkor meghalsz. Ez volt az én tapasztalatom a második világháborúról, és alapvetően ezt a tapasztalatot alkalmaztam mind a globális pénzpiacra, mind pedig politikai nézeteimet tekintve.⁹⁵

Mivel a hitleri zsidóüldözést kiterjesztették Magyarországra is, és ezért a nemzeti érzést és neveltetést akkoriban külső – német – nyomásra összemosták a zsidókkal szembeni ellenszenvvel, ezért személyét tekintve, személyes tapasztalatai okán nem kérhető rajta számon, hogy pozitív nemzeti érzései legyenek szülőhazájával kapcsolatosan, mivel saját negatív élményű tapasztalatai alkotják saját tartamát (*durée* – Bergson 1889/1923), élettörténetének és sorseseményének (Tengelyi 1998) egyik lényegi elemét. Ami számonkérhető, az ama objektív-igény hiánya, mely nem egysíkúan, minden nemzeti érdekű gondolkodásban lát, látat, vizionál radikális náciizmust, hiszen nem minden hazáját szolgáló ember azonosítható Hitlerrel és kiszolgálóival. Ami tetten érhető Sorosnál, az egy traumatikus élmény, mely tudatosan és tudattalanul egyaránt egész életére pecsétként nyomta rá bélyegét, innen fakad mindenféle nemzettel, nemzettudattal kapcsolatos ellenszenv. Akinek neveltetéséből hiányzik a nemzeti érzés és elköteleződés – sőt ellenérzései vannak vele szemben –, az sajnálatos módon nem is érti, nem is értheti, hogy miről van szó, és csak saját magát ismételteti, hiszen tudatának érzelmi regiszteréből hiányzik az egyéni szinten átélt nemzeti érzés és közösségi szinten a nemzeti összetartozás érzése. Ha valaki érzelmileg hiányos életet él, az inkább racionalitására hagyatkozik, számokként lát mindent, és az emberélet is csak statisztikai adat; vagy ami talán még ennél is rosszabb: a nemzeti öntudattal és nemzeti érzéssel szembeni gyűlöletében erős, és ezért dacosan, sőt megszállottan dolgozik a nemzeti identitás ellehetetlenítéséért.

4.11. Schwab és a nyilvánosság kihasználása

Klaus Schwab (Ravensburg, 1938.) apja – Eugen Schwab – „a második világháború alatt egy olyan svájci gyárat üzemeltetett Németország déli részében, ahol kényszermunkásokat is dolgoztattak.”⁹⁶ Mindketten – Soros és Schwab – pontosan felismerték a göbbelsi propagandagépezet jelentőségét, hatékonyságát és tanultak belőle, sőt finomítottak rajta.

⁹⁴ Hír TV 2022-11-04 „Vezércikk” című műsor

⁹⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Soros_Gy%C3%B6rgy (Letöltve: 2022-09-17)

⁹⁶ <https://tenykerdes.afp.com/doc.afp.com.32CU9AJ> (Letöltve: 2022-09-17)

Schwab csupán apja nyomdokaiba lépett, saját családi önigazolásként rájött, hogy az a leghatékonyabb, ha a munkásnak semmije sincsen és magánélete sem – ezt csupán el kell hitetni velük, és ő éppen ezt teszi egy igazságosnak és fenntarthatónak beállított ideológiai indoktrináció által.

A médián keresztül a kritikai reflexióra alkalmatlan és megvezethető széles néprétegek olyan irányba terelhetőek, ahogyan csak akarják; csupán sejtetni kell és játszani a hangulatkeltéssel, lassan morális elköteleződést kialakítani, mely politikai szavazattá konvertálható. Az sem véletlen, hogy Soros a befolyásoló civil- oktatási- és médiabirodalma mellé nem csak a saját érdekszféráját képviselő politikus-, jogász-, sőt bírógárdákat épített ki, hanem bevásárolta magát az internet fontos „tényellenőrző” bizottságaiban is (például szervezeteinek emberein keresztül a Twitterben is érdekelt volt).

Klaus Schwab korábban a Bilderberg-csoport igazgatótanácsának tagja volt. Ő vezeti a Világgazdasági Fórumot (*World Economic Forum* – WEF), melynek elődje – az átnevezés előtt – az Európai Menedzsment Fórum volt, amit 1971-ben alapított (Pigman 2007). Schwab könyve a *Great Reset* (2020), ami a legszebb lózungokból áll az igazságosság és a fenntarthatóság szólamaival fűszerezve, ám ő már nem neoliberais hagyományból kinőve gondolkodik mint Soros, hanem egy kifordított marxizusból indult ki. Schwab mintha éppen ellenkező előjellel olvasta volna Marxot, és a munkásosztályt nem felemelni kívánja, hanem a középosztályt nincstelen munkásosztállyá akarja degradálni, hogy a kiszolgáltatott és média által megvezettet tömegeket irányíthassák. Ez egyszerű hatalomtechnikai machiavellizmus. A *Tőkét* (Marx 1867/1978) kapitalista szemszögéből olvasta és a *Kommunista kiáltványt* (Marx 1848/1959) csupán forradalmi eszközként használja. Ez nem újdonság, a média kihasználásával végrehajtandó forradalmi módszertanokat már fél évszázaddal ezelőtt leírta Saul Alinsky – *Rules for Radicals: A Practical Primer for Realistic Radicals* (1971). Megfigyelhető bennük az a kérlelhetetlen álláspont, miszerint megszüntetnek minden demokratikus vitalehetőséget a máshogyan gondolkodókkal – aki mást gondol, az eleve csak rossz lehet, ignorálni kell, vagy még inkább kitörölni a köztudatból és a média minden felületéről⁹⁷ (lásd például az akkor még regnáló republikánus Trump korlátozásait az amerikai elnökválasztáskor és végül letiltását – 2021 legelején – a Twitterről), de ha lehet, akkor leginkább eltörölni: lásd a baloldali Népszava újságírójának véleményét a jobboldali akasztásáról.⁹⁸ Az állandó radikális forradalmi lázban égő baloldaliak az 1919-es magyarországi Tanácsköztársaságból ismert erőszakos Lenin-fiúkhoz hasonlítanak, közös ideológiai elődjük pedig a jakobinus-diktatúra volt.

---

⁹⁷ The twelfth rule: The price of a successful attack is a constructive alternative. You cannot risk being trapped by the enemy in his sudden agreement with your demand and saying "You're right—we don't know what to do about this issue. Now you tell us." The thirteenth rule: Pick the target, freeze it, personalize it, and polarize it. Alinsky 1971, 130. o.) Összefoglalóan interpretálva: „Válaszd ki a célpontot, izoláld, nevezd meg és polarizáld. Vágd el a támogatói hálózatától és szigeteld el a célpontot a szimpátiától. Embereket támadj, ne intézményeket, mert az emberek sérülékenyebbek, mint az intézmények.”

https://fenteslent.blog.hu/2009/12/11/mindennapi_alinsky_nk_v_a_radikalisok_12_szabalya?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201911 (Letöltés: 2022-09-17)

⁹⁸ Lásd Batka Zoltán Facebook-kommentjét: <https://pestisracok.hu/a-nepszava-ujsgiroja-a-ketkezi-munkatol-sem-riadna-vissza-ha-jobboldaliakat-kell-akasztani/> (Letöltve: 2022-09-17) Vagy lásd: Szarvas Koppány Bendegúz (korábban DK-s, azaz Gyurcsány Ferenc pártjának tagja, majd a szintén neoliberális és ellenzéki Momentum párt tagjént) a „lámpavasazással” kapcsolatosan 2020-ban:

<https://pestisracok.hu/lampavasazassal-uszit-a-kormany-ellen-a-momentumos-szarvas-koppany-bendeguz/> (Letöltve: 2022-09-17)

Összegzésként idézzük ide Schwab egyik „lényeglátó” profetikus ihletőjét (Ida Auken – a Dán Parlament tagja): „Welcome to 2030. I own nothing, have no privacy, and life has never been better.” Vagyis: „Üdv 2030-ban. Semmit nem birtoklok, nincs magánéletem, és az élet soha nem volt jobb.”⁹⁹ Éppen csak az a kérdés, hogy kinek volt sohasem jobb, mert biztosan nem a teljesen kiszolgáltatott nincstelen munkásosztálynak, akik korábban még a széles bázisú középosztályt alkották. Ehhez hasonlót állít a politológus Kiszelly Zoltán (2022-06-16) is.

Egy [...] 2030-ra szóló Great Reset elképzelés megvalósítása is jól halad, a kétéves koronavírus-leállás után beköszönő háborús infláció miatt Nyugaton ugyanis egyre többen veszítik el tulajdonukat, vállalkozásukat és élük fel megtakarításukat, vagyis tulajdonosból alkalmazottá válnak, középosztálybeliből pedig kiszolgáltatottá.

Azt már Rákosi Mátyás is megmondta, hogy a kuláknak van földje, ezért van osztályöntudata. Ha elveszük a földjét, megszűnik az osztályöntudata. Amennyiben a nyugati középosztály elveszíti a vagyonát és a megtakarításait, akkor azzal azt a képességét is elveszíti, hogy az ilyen globalista tervekkel szembeni demokratikus politikai alternatívát voksával vagy adományával támogassa.

Pont ez történik most Nyugat-Európában és az USA-ban, az ottani középosztály pont most veszíti el vagyonát. A tőzsde “korrigál”, vagyis a túlárazott részvényeket a vételár alatt lehet csak eladni. A kriptovaluták szárnyalásának is vége, egy bitcoin értéke fél év alatt közel harmadára esett (a 2021. októberi 61 ezer dollárral szemben 2022 júniusában 22 ezer). A bankbetéteknél sem rózsásabb a helyzet, amelyeket az infláció emészt fel. A növekvő árak mellett ráadásul sokan csak a megtakarításaik rovására tudják korábbi középosztálybeli életszínvonalukat megőrizni.

A Great Reset hívei szerint nem kell emiatt aggódni. Aki elveszíti éttermét, üzletét, vagy vállalkozását, az tulajdonosból váljon alkalmazottá. Nem kell saját lakás és autó sem, elég lesz ezeket bérelni. Szerintük az emberek egyenesen “boldogok” lesznek, hogy nem kell a tulajdonnal járó “nyűgöket” elviselniük. Azt már nem teszik hozzá, hogy ebben a “boldog jövőben” vajon mindenki egyformán “bérelhet-e” lakást, autót, nyaralót, vagy csak azok, akik [...] a közösségi médiában rendszerkonform módon viselkednek?

Az év elején tiltakozó kanadai kamionsofőrök esete mutatja, hogy a globalista rendszer ellen tüntetőknek egy gombnyomással megszüntethetik a – bankszámlához – hozzáférését.¹⁰⁰

Azt is elfelejtik hozzátenni, hogy ha a széles néprétegek nem birtokolnak semmit, attól még a ház, az autó stb. konkrétan valakié, és persze kié lenne, ha nem éppen a birodalmi reményeket dédelgető globális tőkés-hálózaté, akik a sokaságot – a hálózatba illesztett köznépet (lásd erről: Hardt & Negri 2000) – kívánják saját igényeik szerint, saját ízlésükre formálni? Mit jelent továbbá a teljes megfigyelés (a Big Brother valósága, Orwell 1984-e), a hordott jeladók, a bőr alá vagy bárhova beépített chip (lásd erről Harari 2020¹⁰¹) avagy nanorobotok? Teljesen mindegy mik és hova, vagy akár csak a mindig velünk hordozott kütyük pontos lokalizációja – méterre, sőt deciméterre pontosan –, amivel minden hálózatszerűen figyelt emberi kapcsolatot kiértékelhetnek egy angolszász vagy bármilyen szcientista statisztika által, és büntetni vagy jutalmazni tudnak mindenféle viselkedési modellt – persze a megfigyelők ideológiai preferenciái szerint.

⁹⁹ „Részlet Ida Auken 2016-os (!) dolgozatából, amelyből aztán Klaus Schwab bőségesen merített: Üdvözlöm 2030-ban a városomban, illetve városunkat kellene mondanom. Nincs semmi tulajdonom, nincs autóm, nincs házam, nincsenek készülékeim, nincsenek ruháim.” <https://tutiblog.pestisracok.hu/hnd-minden-vilagok-legjobbika-3-resz/> (Letöltve: 2022-09-17)

¹⁰⁰ Kiszelly (2022-06-16): <https://mozgasterblog.hu/great-reset-nincstelen-leszel-de-boldog.html> (Letöltve: 2022-09-17)

¹⁰¹ <https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75>. (Letöltve: 2022-09-17)

Számmá és Big Datává változtatott világunk rémképének valóságában élünk. A „jószándékú világmegváltók” szerint ehhez kellene a demokratikus elveken nevelkedett népesség belegyezése, és ha ezt a polgárok tömegei most még nem kívánják maguktól, majd a média segítségével kívánatosá teszik, bármilyen irracionális ál-morál-felsőbbrendűség érdekében. Ez a liberális Foucault által feltárt felügyeleti és büntetés-orientált társadalmi gyakorlat (1975/1990: *Felügyelet és büntetés. A börtön története.*), ami Foucault szerint már elavult stratégia – ám mint látjuk, a biopolitikát és pszichopolitikát is túléli a nyers hatalmi erő-politizálás, mely már nem egy feudális szuverén, hanem a political correctness (politikai korrektség) képében kísért, mindig új prioritás-formákban, mint egy alakváltó. Foucault ki a strukturális mintázat felmutatásával akart szabadulni a felügyelet és büntetés utáni biopolitikából a „Valósítsd meg önmagad!” elvével, de ez utóbbit használták ki a neoliberais globalisták, és használják ki pszichopolitikai média-eszközökkel az embereket a végletekig. Erre mondják azt tipikusan, hogy a forradalom felzabálja gyermekeit – Foucault elméletével ugyanis ez történt.

Ebben az esetben éppen az történt, amikor valaki Marxot – a már említett – eredeti intenciókhoz képest ellentétes módon értelmez és kíván megvalósítani. Pontosan így történt ez Foucault-val is. A logikai bukfenec ismétli önmagát. Ezzel azonban nem csak az eredeti elvek lettek kicsavarva éppen ellenkező előjellel, hanem a társadalom egésze szempontjából is világossá vált, hogy „a pokolba vezető út jószándékkal van kikövezeve”. Totális felügyeleti lehetőséget adva totális büntetési jogot vindikálnak a mindent tulajdonlók számára. A „fenntarthatóság” pedig olyan ál-szólam, ami inkább arról szól, hogy a vezérlő tőke hogyan tudja megtartani mindenkorra saját primátusát. Ennek egyik példája a Sorosék által az Európai Unióra rátukmálni kívánt örökérvényű hitel (örökkötvény), aminek kamatait örökké fizethetjük, de a tőkealap szinte sohasem csökken. Kinek jó ez, és miért nem egyértelmű egyesek szempontjából, hogy ez örök vazallussá tenné Európát, tagállamait, polgárait (illetve a föderális Európát szervezné meg a konföderáció – azaz a nemzetek együttműködése – helyett, mint az USA-ben) ? Nem kell sokat gondolkodnunk. Sajnos a jelenleg „uralkodó” Európai elit éppen úgy működik, mint az amerikai. Egyéni „itt és most” haszon érdekében beáldozzák a hosszútávú konzekvens gondolkodás nemzeti érdekeket követő állásfoglalását.

Európa éppen saját „vezetői” által lett kiszolgáltatva vagy anyagi, vagy ideológiai érdekek okán, esetleg „csak” félnek az álcivil sajtóbirodalom reagálásaitól. A kritikus szókimondó ugyanis „eltörleendő”. Az utóbbi évek keserű tapasztalata szerint – már nem is ideológiai, hanem valójában pusztán anyagi érdekek mozgatják a politikusokat az EU-ban. Ha valóban valamilyen anyagi alapon működik ez, akkor az Mammon uralma, a biblisztikus ellenpólus diadala. Ebből kellene felébredni és nem a középkorra vonatkozott gyermeteg-dogmatikus értelmű keresztényellenes történelem-interpretációkra hivatkozni. Ha valamilyen probléma merül fel, akkor érdekes módon a morális zászlóvivők előhózzák a Borgia-pápákat és a keresztesháborúkat, de azok szörnyűségeivel takaródnak érvelés-gyengeségük jele, csupán kétségbeesett kapálódzás.

4.12. A globális pénztőke aktuális gazdasági érdekei a jószándékú zöld gondolat ellenében

A morál-lovagok irracionális viselkedése bio-díszletté silányítja a szavazókat a globális pénzpiacok irányítóinak érdekében. A németységnek történelmi bűnei miatt van mit bánnia, de ezért egész Európát magával rántaniuk már több mint tévedés. Eurázsia északi területein

található a könnyen kitermelhető nyersanyag, de Európának az óceánon túlról kell vásárolnia (az oroszhoz képest 2022 októberében) 3-4-szeres áron vennie, módosított nyersanyagot hozni (cseppfolyósított gáz vagy palagáz, LNG - *Liquefied natural gas*), mely „csere” semmilyen szempontból nem zöld, és összességében nem „fenntartható” ésszerű szempontok szerint.

Ez pontosan annyira környezetbarát, mint elektromos autót feltölteni 2022-ben Németországban egy szénerőmű által termelt energiával. Enyhén szólva ellentmondásos a zöld ideológia szempontjából. Érdekes, hogy most miért nem szólalnak meg a zöldek: mert az adományok kötelezik őket, és az adomány-források előbb-utóbb átveszik a céltételezést is. Ez így nem őszintén előremutató. A gyors zöldenergia-kiépítés ilyen körülmények között inkább olyan, mint amikor hátra lépünk kettőt, hogy majd egyet előre léphessünk.

Gondoljunk csak bele: ha Európa lecsatlakozott az oroszok energiaforrásairól, és ezért annyi milliárd dollárt adott ki az USA ilyen-olyan formában – például a 2022-ben kezdődött Orosz-Ukrán háború finanszírozásával a konfliktus nyugati oldalán –, akkor az USA-nak majd megéri, hogy néhány éven belül Európa teljesen „zöld”, megújuló energiaforrásokra építsen? Spoiler: nyilván nem. A jelenleg kierőszakolt geopolitikai helyzetben meg kell építeni elsősorban az LNG-óceánjárókat, és az erre alkalmas kikötőket. Ezen beruházások gyors megtérülése óriási gáz-árakat implicál, és ha a megtérülést már elérték, ugyan ki szeretné levágni az aranytojást tojó tyúkot?

Csak súlyosbítja a helyzetet, hogy a konfliktus kirobbanása előtt, annak értelmi szerzőjeként tűnik fel egy 2022 szeptember 15-én lelepleződött stratégiai cég, a *RAND Corporation*, (1948-ban alapította a *Douglas Aircraft Company*, hogy kutatásokat és analízist nyújtson az Amerikai Fegyveres Erőknek – *United States Armed Forces* – számára) mely természetesen mindent tagad. Írásuk dátuma: 2022-01-25) pontosan mindent számszerűsít a jövőre nézve,¹⁰² melynek lényege, hogy az USA megromlott pénzügyi helyzetének orvoslására külső segítség kell; például megvezethető fanatikus, nem professzionális német zöldpárti politikusok alakjában (a jelenlegi német külügyminisztert Annalena Baerbock, és a klímaminisztert Robert Habeck nevesítik¹⁰³ – előbbi a NATO-val és az USA hivatalnokaival tárgyalt 2022 májusában,¹⁰⁴ utóbbi a Klaus Schwab féle WEF meghívottja volt¹⁰⁵) és – tegyük hozzá – ráadásként a drágán kitermelt palagázt adják el megnövelt áron Európának. Ezt azonban csak úgy lehet elérni, ha Európát bármilyen – szankciós vagy erőszakos – indokkal leválasztják az orosz nyersanyagokról. A legalkalmasabb indoknak pedig az Ukrajna ellen gerjesztett orosz háborús cselekedet lehet, hiszen – szerintük – Putyin nem hagyhatja szó nélkül a szakadár dombaszíakra zúduló ukrán túlerőt.

Ellenőrzött válság: Az Egyesült Államok leállította az Északi Áramlat 2 beindítását. Németországot teljesen el lehet zárni az orosz energiaellátástól, ha Németország

---

¹⁰² <https://nyadagbladet.se/wp-content/uploads/2022/09/rand-corporation-ukraina-energiakris.pdf> (Letöltés: 2022-10-12) és <https://nyadagbladet.se/utrikes/shocking-document-how-the-us-planned-the-war-and-energy-crisis-in-europe/> (Letöltés: 2022-10-12)

¹⁰³ Green Party politicians Annalena Baerbock (left) and Robert Habeck (right) are described by the United States as being grateful for being manipulated into running errands for the United States – in particular the goal of destroying the German economy. <https://nyadagbladet.se/utrikes/shocking-document-how-the-us-planned-the-war-and-energy-crisis-in-europe/> (Letöltés: 2022-10-12)

¹⁰⁴ <https://nyadagbladet.se/utrikes/shocking-document-how-the-us-planned-the-war-and-energy-crisis-in-europe/> (Letöltés: 2022-10-12)

¹⁰⁵ <https://nyadagbladet.se/utrikes/shocking-document-how-the-us-planned-the-war-and-energy-crisis-in-europe/> (Letöltés: 2022-10-12)

közvetetten részt vesz az Ukrajna és Oroszország között kibontakozó katonai konfrontációban. Az Egyesült Államok ukrajnai lépései ugyanis kétségkívül orosz katonai beavatkozáshoz fognak vezetni. Az előre elkészített szankció csomagok bevezetése elzárja Németországot az orosz nyersanyagokhoz való hozzáféréstől. Ennek garanciája a Zöldek dogmatizmusa, és vezetőinek, Annalena Baerbocknak és Robert Habecknek a hozzánemértése lesz.

Várható következmények: Az orosz szállítás leállítását a német gazdaság és a kulcsfontosságú ágazatok – petrokémia, kohászat, gépipar – összeomlásához vezet. A veszteség elérheti a 200-300 milliárd eurót. Ez az európai ipar elkerülhetetlen összeomlásához, a növekvő munkanélküliséghez (csak Németországban 400 ezer munkahely), és a képzett európaiak Amerikába vándorlásához vezet. Ez középtávon 7-9 billió [angolul az eredetiben: trillion] USA-dollár többletbevételhez segít majd az amerikai gazdaságot.¹⁰⁶

Ezzel a csapdával több legyet ütnek egy csapásra – röviden összefoglalva:

- 1.) Politikai, gazdasági, technikai (többek között high-tech) szempontból nyugat felé elszigetelődik és hosszú távon meggyengül a nagy rivális Oroszország.
- 2.) Amerika eladhatja drágán a saját LNG-jét Európának és ez által erősen javít gazdasági helyzetén, mely ismét erőssé teszi pénzüpiacait, és így a bankszektor.
- 3.) Mindennek árát végső soron Európával – főleg Németországgal – fizettetik meg, és ez által az európai gazdaság is trédre kényszerül, meggyengül a globális versenyben, így az USA számára kiszolgáltatott helyzetbe kerül, hiszen az LNG-árán keresztül Európa zsarolhatóvá válik.

Ennek igazolása ismét nagyon sajnálatos módon történt, amikor 2022 szeptember végén „valakik” (beszédes, hogy éppen a németek nem firtatják) több ponton felrobbantották a Németország számára fontos Északi Áramlat I. és II. gázvezetéseket.¹⁰⁷ A háború kirobbanása előtt 2022 februárban az USA elnöke kijelentette, hogy ha háború lesz, akkor biztos lehet benne mindenki, hogy ott majd nem megy több gáz. Ez sajnos önbeteljesítő jóslatként működött. Az amerikai külügyminiszter – Antony Blinken – szerint pedig a felrobbant Északi Áramlat óriási lehetőség.¹⁰⁸ A következő 2022. október 30-i hír pedig, ha nem álhír (a dezinformációs médiaháborúban ez szinte sohasem zárható ki), akkor aggasztó, hogy érinti a szeptember végén még regnáló Brit miniszterelnököt is:

Kim Dotcom, a Megaupload és a Mega fájlmegosztó oldalak alapítója a közösségi médiában közölte, hogy Truss percekkel az Észak Áramlat elleni támadás után küldött egy üzenetet Blinkennek, amelyben azt írta, hogy “kész”. Szerinte a politikus ezt akkor tette, amikor a robbanásról szóló információk még nem voltak ismertek a nyilvánosság számára.¹⁰⁹

Joe Biden jól tudta (már megválasztása előtt és utána is Hunter nevű fia ukrán energetikai cégben érdekelt, tehát a lehetséges konfliktus ütőerét érzékelték), hogy mi mire és miért következik: mégis miért másért célozgatott volna ő is és élvonalbeli hivatalnok –Victoria

¹⁰⁶ <https://moszkvater.com/gyengitsd-nemetszagot-erositsd-amerikat/> (Letöltés: 2022-10-12)

¹⁰⁷ <https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2022/09/terror-szabotazs-all-a-bal-az-eszaki-aramlat-felrobbantasa-korul> (Letöltés: 2022-11-01)

¹⁰⁸ <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/10/az-amerikai-kulugyminiszter-szerint-a-felrobbant-eszaki-aramlat-oriasi-lehetoseg> (Letöltés: 2022-10-12)

¹⁰⁹ <https://www.vadhajtasok.hu/2022/11/01/zaharova-valaszt-var-londontol-a-vezetek-felrobbantasa-utan-uzent-truss-blinkennek-hogy-kesz> (Letöltés: 2022-11-01)

Nuland államtitkár¹¹⁰ – is a más (állítólag „baráti országok”) felségterületein húzódó vezeték megsemmisítésére? Az ukrainai konfliktus az ürügy, az USA gazdasági előnye a cél – ez csupán geopolitikai stratégia az USA részéről. Stier Gábor (a moszkvater.com szerkesztője, külpolitikai publicista) mondta (2022. október 6-án) az amerikai stratégiáról:

Egyébként a *Rand Corporation* láthatóan sokat foglalkozott az elmúlt években a lehetséges orosz-ukrán háborúval, több ilyen tanulmányuk is van, az adott tanulmány pedig – nem csak ők –, hanem ugyanezeket a gondolatokat nem egyszer, nem kétszer elmondta George Friedmann, akkor leírta Zbigniew Brzezinski, egyébként meg igazolta az élet. Tehát az amerikai stratégia nagyjából – én úgy gondolom – száz éve, de a II. világháború után egész biztosan az, hogy az Eurázsiai geopolitikai térség két pólusa ne találjon igazán egymásra, a német technológia és az orosz források, nyersanyag az ne találjon egymásra. Mindent megtettek azért, hogy ez ne működhessen. Az Egyesült Államoknak nem érdeke az erős Németország, az erős Oroszországról pedig még kevésbé, tehát még egyértelműbb a dolog.¹¹¹

Európa az olcsó keleti erőforrások helyett a drága „nyugatról” jövő energia-függőségbe csatornáztatta magát – a függőségi viszony megmaradt, csak éppen sokkal drágább lett és ez által a kapitalista globális hálózaton belül versenyhátrányt „szerzett” önmagának. *Cui prodest* – kinek az érdeke?

Az EU a racionalitás ellenében morálovgként viselkedik – főként német nyomásra, látszólag a világháborúk büntudatának okán, valójában azonban globális pénzüpiaci érdekeltségeknek megfelelően, főként amerikai befolyásolás által –, és ez nem segíti az EU polgárainak jólétét, főleg nem a még feltörekvő volt KGST országok prosperitását, inkább az új beszállítók irányába való kiszolgáltatottságot erősíti.

Ez pontosan az az irány, amire Schwab utalt és Soros előkészített. Alapvetően a média-felületek birtokosa határozza meg a véleményeket és ezáltal a politikai berendezkedést is. Ezzel egyszerűen megkerülik a hagyományos hatalmi ágakat (törvényhozó-, bírói-, végrehajtó-hatalom), a nemzeti jogköröket és ezekre direkt vagy indirekt nyomást gyakorolnak a médiafelületeiken keresztül.

4.13. Schwab és a *Great Reset*, valamint néhány észrevétel és javaslat ezzel kapcsolatosan

Figyelemfelkeltő a WEF alapító Schwab programja, könyve (Schwab & Malleret 2020: *COVID-19: THE GREAT RESET*). A szerzőpárost segítették a World Economic Forum tagjai és irodái, „kollégiumai”, kiemelten a következő székhelyekről: San Francisco, New York, Genf, Peking, Tokió; valamint a következő témák szakértői által: gazdaság, társadalom, technológia, közegészségügy, közpolitika (Schwab & Mallert 2020, 101.). Jól látható ebből, hogy egy globális birodalmi törekvésről van szó. Összefoglalóan a következő jól hangzó mondatokat írták:

Most választás előtt állunk. Egy út vezet a jobb világba: befogadóbb, igazságosabb és jobban tiszteli az anyatermészetet. A másik egy olyan világba visz el minket, amely hasonlít ahhoz, amelyet éppen elhagytunk magunk mögött – mely még rosszabb is lehet,

¹¹⁰ <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/10/az-usa-allamtitkara-is-fenyegetozott-az-eszaki-aramlat-elpusztitasaval> (Letöltés: 2022-10-12)

¹¹¹ Hír TV 2022-10-06 „Háború Ukrajnában” című műsorban

és állandóan csúnya meglepetések gyötrik. Ezért helyesen kell kezelünk a helyzetet. A felderengő kihívásokkal szemben sokkal következetesebbek lehetünk, mint ahogyan eddig elképzeltük, de a változtatási képességünk az újraindításra – „reset”-elésre – is nagyobb lehet, mint azt korábban remélni mertük. (Schwab & Mallert 2020, 100.)

Schwab egyik fő hivatkozási forrása éppen saját szervezetének (World Economic Forum – WEF) „belső jelentése”¹¹² (*COVID-19 Risks Outlook – A Preliminary Mapping and Its Implications*). Ebben a zöld újjáépítést szorgalmazzák, amivel önmagában nem is lenne semmi probléma, ha ez nem keveredne szélsőséges ideológiával egy világbirodalmi kormány létrehozásának érdekében. A Világgazdasági Fórum (WEF) hangzatos szlogenje a következő: „Committed to improving the state of the world.” Szó szerint magyarul: „Elkötelezetten a világ állapotának javítása mellett.” Lényege az átfogó, globális gondolkodásmód, miközben a természetre, a Földre hivatkoznak. Mindezt „egy olyan gazdasági rendszer érdekében, amely kollektív jólétünket helyezi előtérbe a pusztá GDP-növekedéssel szemben.” (Schwab & Mallert 2020, 100.)

A disztópiák, vagyis a negatív utópiák kivédését rövidre zárják, és csupán elismélik a totális megfigyelés és algoritmusokkal való kiértékelésük esetleges visszaélési lehetőségeit, de szerintük „félelem nincsen remény nélkül és remény sincsen félelem nélkül”. (Schwab & Mallert 2020, 68.)

Világmegváltónak mutatkoznak, miközben saját világkormányuknak kívánnak megágyazni. A Föld természeti problémáinak, erőforrásainak szűkösségét, ezek következtében a szociális problémák elsődleges okát az elégtelen nemzetállami és főként a téves világkormányzásban látatják (lásd erről az ábrát: Schwab & Mallert 2020, 15.¹¹³), és ezért éppen ez utóbbi szerepet kívánják betölteni. Schwab és segítői a demokratikusan megválasztott nemzeti kormányokkal szemben globális kormányzást szeretnének. Szerintük (Schwab & Mallert 2020, 47.):

[A globális kormányzás] a legtermészetesebb és leghatékonyabb enyhítő eszköz a protekcionista tendenciákkal szemben. Azt azonban még nem tudjuk, hogy ennek milyen lesz a pontos kerete a belátható jövőben és hogyan fog fejlődni. Pillanatnyilag baljós előjelek mutatják, hogy nem jobb irányba folynak a dolgok. Nincs vesztegetni való idő. Ha nem javítjuk globális intézményeink működését és legitimitását, a világ hamarosan kezelhetlenné és nagyon veszélyessé válik. Nem lehetséges sikeres újjáépítés tartós globális stratégiai irányítási keret nélkül.

Ez világos beszéd. Világkormányt akarnak a nemzeti államok helyett (Schwab & Mallert 2020, 45.):

A pénzügyi globalizáció kockázatai a nagy 2008-as pénzügyi válság után egyre nyilvánvalóbbá váltak. Így [...] váltották ki a populista és jobboldali pártok felemelkedését a világban (leginkább Nyugaton), amelyek hatalomra kerülve gyakran visszahúzódnak a nacionalizmusba és egy izolacionista agendát preferáltak – ez a két fogalom ellentétes a globalizációval.

---

¹¹² https://www3.weforum.org/docs/WEF_COVID_19_Risks_Outlook_Special_Edition_Pages.pdf (Letöltés: 2022-09-26)

¹¹³ <http://reparti.free.fr/schwab2020.pdf> hivatkozás forrása: World Economic Forum, *The Global Risks Report 2020*, Figure IV: The Global Risks Interconnections Map 2020, World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2019-2020.

A nacionalizmus nyugati térhódításának két fontos tényezőjét a Brexitben és Trump megválasztásában láttatják (Schwab & Mallert 2020, 45.), és ennek felelősségét az elégedetlen szavazókra hárítják.

A nacionalizmus térnyerése és a globalizáció visszavonulása elkerülhetetlen a világ nagy részében – ez az impulzus különösen figyelemre méltó Nyugaton. A Brexitre való szavazás és Trump elnök protekcionista platformon történő megválasztása két fontos nyugati visszhang a globalizáció ellen. A későbbi tanulmányok nemcsak Rodrik trilemmáját¹¹⁴ igazolják, hanem azt is mutatják, hogy a globalizáció szavazók általi elutasítása racionális válasz, ha a gazdaság erős és nagy az egyenlőtlenség.¹¹⁵

A Soros által (aki a Schwab-féle WEF-en is előadott¹¹⁶, Alexander fia pedig a WEF ifjúsági tagozatának – YGL – elnöke 2018 óta¹¹⁷) kedvelt „nyitottság” ellenfeleként értelmezik a nemzeti alapon kormányzó államokat és három fő problémát láttatnak a globalizmussal szemben (Schwab & Mallert 2020, 46.):

[...] a következő néhány évben számítanunk kell a feszültségekre a nacionalizmus és a nyitottság erői között három kritikus dimenzióban: 1) globális intézmények; 2) kereskedelem; 3) tőkeáramlások. Az utóbbi időben a globális intézmények és nemzetközi szervezetek vagy gyengék voltak, mint a Kereskedelmi Világszervezet [World Trade Organization] vagy a WHO [World Health Organization: Egészségügyi Világszervezet, az Egyesült Nemzetek Szervezetének egyik szervezete], vagy nem értek fel a feladathoz, az utóbbi inkább az „alulfinanszírozottság és túlkormányzottság”¹¹⁸, mintsem az eredendő elégtelenség miatt.

A nemzeti kormányok azonban már részesei kisebb-nagyobb szervezeteknek. Magyarország például részese a V4-eknek (Lengyelország, Magyarország, Csehország, Szlovákia), Az EU-nak, az ENSZ-nek, a NATO-nak, és több gazdasági globális szervezetnek, de nem szeretné feladni minden jogát saját önrendelkezéséből, nemzeti szuverenitásából.

Schwab a korábbi erőteljes gazdasági-politikai globalizáció lassulását láttatja, és ezt új pályára kívánja állítani, a „zöld” elgondolás és fenntarthatóság címszava alatt. Ez a jövőkép azonban ugyanúgy elviselhetetlennek tartja a nemzeti típusú gondolkodást mint a korábbi, és ezért alapvetően ebben az új változatban csak egy érzékeny köntösbe bújtatott neoliberalizmusról van szó.

Az elkövetkező években elkerülhetetlennek tűnik, hogy bekövetkezzen bizonyos deglobalizáció, a nacionalizmus felemelkedése és nagyobb mértékű nemzetközi széttagoltság. Semmi értelme a korábbi status quo ex ante – azaz a korábbi állapot visszaállításának – (a „hiperglobalizáció” elvesztette minden politikai és társadalmi tőkét,

¹¹⁴ A trilemma azt sugallja, hogy három fogalom 1.) a gazdasági globalizáció, 2.) a politikai demokrácia és 3.) a nemzetállam egymással összeegyeztethetetlen, ez alapján e logika szerint egy adott időpontban csak kettő létezhet hatékonyan együtt. Rodrik, Dani (2012): *The Globalization Paradox*, Oxford University Press

¹¹⁵ Pastor, Lubos and Pietro Veronesi (2018): „A rational backlash against globalisation”, VOX, 28 September 2018, <https://voxeu.org/article/rational-backlash-against-globalisation>.

¹¹⁶ https://hu.wikipedia.org/wiki/Soros_Gy%C3%B6rgy#/media/F%C3%A1jl:George_Soros_-_World_Economic_Forum_Annual_Meeting_2011.jpg

¹¹⁷ Alexander F. G. Soros (New York, 1985) az Open Society Foundations elnökhelyettese és a Világgazdasági Fórum 2018-as Fiatal Globális Vezetője (6 évre választják). https://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_Soros (Letöltve: 2022-09-26)

¹¹⁸ Paulson, Henry (2020): „Save globalisation to secure the future”, Financial Times, 17 April 2020, <https://www.ft.com/content/da1f38dc-7fbc-11ea-b0fb-13524ae1056b>.

védelve pedig már politikailag nem tartható), de fontos korlátozni az esetleges szabadesés hátrányait, amelyek jelentős gazdasági károkat és társadalmi szenvedéseket okoznának. A globalizáció elől való elsiertett visszavonulás kereskedelmi- és valutaháborúkat okozna, amelyek minden ország gazdaságát károsítják, társadalmi pusztítást provokálnak és etno- vagy klán-nacionalizmusokat hozna létre. A globalizáció sokkal befogadóbb és méltányosabb formájának megteremtése teszi majd fenntarthatóvá, mind társadalmi, mind környezeti szempontból, és ez az egyetlen járható módja a visszavonulás kezelésének. Ez megköveteli [...] a szakpolitikai megoldások és a hatékony globális kormányzás valamilyen formáját. Előrelépés valóban lehetséges azokon a globális területeken, amelyek hagyományosan részesültek a nemzetközi előnyökből és együttműködésekben, például a környezetvédelmi megállapodások, a közegészségügy és az adóparadicsomok tekintetében. (Schwab & Mallert 2020, 47.)

Az amerikai dominanciájú globális pénzügyi tőke érdek-hálózata nem mondott le a totális globális uralomról, hanem lassított, kerüli a nyílt konfrontációt, elsősorban a média különböző csatornáin keresztül morális elköteleződést kíván kialakítani saját céljai és az azokhoz kitalált ideológiai narratíva irányába, és így próbálja meg manipulálni adott ország kormányának megválasztását. Ha ez nem működik, gazdasági lépéseket tesz, annak rendkívül tág taktikai tárházának segítségével, és csak legvégső esetben támogat háborút, de mindaddig folytatja nyomásgyakorlását, amíg el nem éri célját.

A neoliberais demokrácia exportjáról, globális kiterjesztéséről nem mondtak le. Czétány írja Hardt és Negri (2000) kapcsán:

[...] a beavatkozás joga, amely lehetővé teszi a világrend domináns szubjektumai számára, hogy rendfenntartó-rendőri beavatkozást hajtsanak végre más szubjektumok területén humanitárius problémák megakadályozása vagy megoldása céljából, vagyis rendkívüli vagy kivételes helyzet esetén, melyet a domináns szubjektumok által megalkotott igazságosság univerzális eszméje igazol (*bellum iustum*). Ezáltal körvonalazódnak az intézményi keretei annak, amit Hardt és Negri Birodalomnak (*Empire*) nevez. (Czétány 2019, 29.)

Jelenleg az USA versus Oroszország és USA versus Kína viszonylataiban gondolkodó „*Deep State*” tervei szerint először Oroszországot demokratizálják, majd Kínát. Ezt a politológus Kiszelly Zoltán mondta¹¹⁹ Mc Inder és Brzezinski korábbi elméleteire hivatkozva, és hozzá is tette, hogy Európát mindkettőről leválasztják, és ez jól látszik a jelenlegi oroszokkal szembeni szankciós politikán, valamint azon, hogy a Német Export-Import Bank már nem ad fedezetet a kínai befektetésekre. Szerinte eddig emberjogi kérdésekre hivatkoztak, most viszont azt mondják, hogy nem szabad annyira „függővé válni” a német és európai gazdaságoknak Kínától gazdaságilag és kereskedelmi szempontból, mint amennyire az energetikában az oroszoktól függünk. Ezért azt mondják: „Diverzifikálni kell!”. Oroszország után Kína elszigetelődése is megkezdődött. Ezt a diverzifikálást már korábban leírták (Schwab & Mallert 2020, 45.):

A progresszív deglobalizáció leglátványosabb formája a globalizáció szívében, „atomreaktorában” fog megvalósulni, ami a globalizáció jelképévé vált: ez a globális ellátási lánc (*the global supply chain*). Hogyan és miért fog ez megvalósulni? Ösztönözni kell az ellátási láncok lerövidítését vagy áthelyezését.

A miértre és a hogyanra sajnos 2022-ben megkaptuk a választ, egy Ukrajnában folyó háború és annak globális következményei formájában, melynek hatására elsősorban Európában

---

¹¹⁹ HírTV, 2022. 09. 20.

átrendeződtek a korábban keletről érkező energia- és nyersanyag-beszállító láncok, de úgy, hogy nem lerövidültek, hanem ellenkezőleg, a zöld fenntarthatósággal ellentétes irányba fordultak – legalábbis Európa számára (ezzel szemben India energiaigénye hosszú távon biztosítottá vált az északra jövő újonnan kiépített vezetékhalozaton keresztül). Ráadásul minimum rövid- és középtávon Európa globális versenyhátrányt szenved a drasztikusan megemelkedett energia- és nyersanyag-árak miatt.

Mindez látszólag ellentmond a neoliberális globalizálódásra törekvő gazdasági érdekeknek, de ha sikerül a média általi morális/ideológiai átformálás és a gazdasági alapon történő kényszerítés, akkor ismét szabad utat kaphat a globális tőke terjeszkedése. Korábban pusztán gazdasági alapon globalizáltak (háborúkkal kiegészítve), most viszont már a média segítségével morális alapon politikai hatalomszerzés szükséges a globális gazdasági térnyeréshez (sajnos szintén háborúkkal kiegészítve, de már inkább közvetetten, proxy-módon, felhasználva más népeket).

Schwab és az általa alapított WEF egyértelműen kiáll a nemzetközi tőke szabad áramlása mellett („*international capital flows*” – Schwab & Mallert 2020, 47.), és ez a lényege, amit a szervezet neve is magában foglal: Világgazdasági Fórum. Ez tehát minden problémát a neoliberális szabad tőkeáramlással oldana meg, mely azonban sok probléma forrása is. A problémákat pedig a média segítségével próbálják orvosolni, az emberek gondolkodását rászabni az ő céljaikra, és így látszólag alulról kezdeményezve, aktivisták segítségével magukhoz ragadják a politikai hatalmat, melynek birtokában bármilyen mondvacsinált joviálisnak álcázott indokkal elhallgattathatják kritikusaikat.

Akik ebben részt vesznek, előadóként, aktivistaként, vagy fizetett segítőként, általában lelkesednek érte, felszínesen szemlélik és összefüggéseinek mélyrétegeit kevésbé értik, ezt a folyamatot egészében nem látják át. Schwab elismert világszerte: „egyéb elismerések mellett Schwabot kitüntették a Francia Köztársaság Becsületrendjével, a Német Nemzeti Rend Nagykeresztjével, a japán Felkelő Nap érdemrendjével, megkapta a Dan David-díjat, II. Erzsébet királynő pedig lovaggá ütötte.”¹²⁰ Ez nem is csoda, hiszen globális kerekasztalt hozott létre a tőke és a gazdasági szakemberek, illetve egyéb meghívottak számára, akik előadásokat tarthattak, és persze nem publikus magánbeszélgetéseket folytathattak. Erről készült egy beszámoló könyv formájában, éves bontásban bemutatva az aktuális témákat, 50 évre visszamenőleg (WEF 2022¹²¹) – ennek címe nem kisebb ambícióval bír, mint a történelem formálásának szándékával. A gazdasági alapon szinte mindent átszervezni kívánó globális világnézeti ideológiát és annak megvalósítási kísérleteit azonban már ismerjük a történelemből.¹²²

Valószínűsíthető, hogy Schwabot valóban a jószándék vezérli, de megszállottja lett a Világkormány kialakításának. Ám minden egyeduralomra törő totalizáló elgondolásban van valami visszás, még akkor is, ha a teljes nyitottságot hirdeti. Éppen a nyitottságra való

---

¹²⁰ https://hu.wikipedia.org/wiki/Klaus_Schwab (Letöltve: 2022-09-26)

¹²¹ World Economic Forum (2022): *THE WORLD ECONOMIC FORUM – A Partner in Shaping History 1971–2020*.

https://www3.weforum.org/docs/WEF_A_Partner_in_Shaping_History.pdf (Letöltés: 2022-09-26)

¹²² „A filozófusok a világot csak különbözőképpen *értelmezték*; de a feladat az, hogy *megváltoztassuk*.” (Marx 1845: *Tézisek Feuerbachról*) MEM 3, 10. o. Engels stilizált változata. *Karl Marx és Friedrich Engels Művei (MEM)* 3. köf. (magyarul) Budapest: Kossuth Könyvkiadó. 1976.

„A filozófusok a világot csak különbözőképpen *értelmezték*; a feladat az, hogy *megváltoztassuk*.” Marx: *Tézisek Feuerbachról*

kényszerítés válik diktatórikussá. A nyitottság kényszerét követi az individualista: „Valósítsd meg önmagad!” parancsa, az önmegvalósítás imperatívusza, mely teljes önátadást követel önmagunktól a megvalósítandó cél érdekében, azt pedig, hogy mi mire vágyunk, majd ők megmondják nekünk.¹²³

Terveik szerint a COVID-19 utáni élet a járvány alatti átállást követné, csökkentve az utazást és a hagyományos irodai munkát. Például megszűnnének az éttermek, helyette ételkiszállítás lenne, megszűnnének a külföldi üzleti utak, és magánutazások, főként a hosszabb utak és repülő utazások. Persze ennél még sokkal több lemondással járna az új világrend elképzelései szerint a hétköznapi élet (mindezt egy ábrában összefoglalták¹²⁴). A politológus Kiszelly (2022-06-16) írja:

A Nyugat most van a legközelebb ahhoz, hogy a Davosi Világ gazdasági Fórum, és annak alapítója, Klaus Schwab által szorgalmazott Great Reset tervet megvalósítsa. Korábbi írásunkban már bemutattuk a húsevés visszaszorításáról és állati fehérjével (pl. liszt kukacsal) való kiváltásáról szóló terveket. Időközben az EU ezeket már elfogadta és az első „progresszív” dán hizlaldákban már liszt kukacsal is etetik a malacokat.

A globalista politikusok pedig már hangosan követelik, hogy hetente csak egyszer együnk húst, amivel éves szinten akár ötmilliárd köbméterrel is csökkenthetjük az EU [-ba a ...] földgáz importját.¹²⁵

Ezt egészíti ki, hogy az EU-ban már engedélyezték különböző rovarok, lárvák emberi fogyasztását. Bill Gates – többek között – műhússal is foglalkozik, és hiába születnek a negatív élettani hatásai okán elítélő, kritikus laboreredmények, mégis erőlteti a bevezetését, és számára kedvező tanulmányokat irattat (Tanka 2022).

A szálak összeérnek. A WEF és az Európai Bizottság elnöke ugyanazt akarják. Erről beszélt Kiszelly (2022. 09. 14.)¹²⁶, aki a zöld átállás hatásaival kapcsolatban kiemelte:

A davosi Világ gazdasági Fórum által szorgalmazott Great Reset, illetve az Európai Bizottság elnöke által programszintre emelt Green New Deal, azaz az európai zöldmegállapodás lényege pont abban áll, hogy a koronavírus-járvány előttihez képest nagyságrendekkel csökkenteni kell a nyugati világ erőforrás-felhasználását.

Ha a cél felől megközelítve nézzük a dolgot, a globalista elit új társadalmat akar felépíteni, és ennek része a zöldpolitika. Brüsszel a szankciókkal elérte azt, hogy a fosszilis energia ára az egekbe szökjön, ezzel pedig rákényszerít mindenkit arra, hogy a zöldátállást minél gyorsabban véghez vigyék.

A szankciós politika céljai között – az orosz energiahordozókról való leválás mellett – szerepel ez is, hiszen ha a fosszilis energia jóval drágább lesz, akkor mindenkinek alternatívákat kell keresnie. Az orosz energiáról való leválás vagy az ezzel való szankciós fenyegetés, felhajtja az árakat és a brüsszeli döntéshozók azzal kalkulálnak, hogy ezzel gyorsítható a zöldátmenet.

Úgy akarják csökkenteni a klímaterheket a nyugati világban, hogy közben a fogyasztás is radikálisan csökken, ráadásul az infláció elinflálja az eurózóna déli országainak

¹²³ Hasonló ez ahhoz, amit a filozófia vágy-termelésnek nevez (Deleuze és Guattari 1980), pontosítva: az individuális és kollektív vágytermelés a média által uralt kapitalizmusban alapélmény.

¹²⁴ Lásd az ábrát: Source: Reeves, Martin, et al., “Sensing and Shaping the Post-COVID Era”, BCG Henderson Institute, 3 April 2020, <https://www.bcg.com/publications/2020/8-way-s-companies-can-shape-reality-post-covid-19.aspx>

¹²⁵ <https://mozgasterblog.hu/great-reset-nincstelen-leszel-de-boldog.html> (Letöltve: 2022-09-17)

¹²⁶ <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/09/az-energiaszankciok-csupan-az-eszkozei-annak-hogy-a-globalistak-szep-uj-vilaga-johessen-letre> (Letöltés: 2022-09-28)

adósságát. Erről szól a Great Reset projekt, aminek megvalósítására most valós esély kínálkozik. Az egekbe szökő árak miatt sok európai nemsokára tényleg „nincstelen lesz” – fűzte hozzá.

A zöld átállás valóban égetően szükséges a világban, hiszen a hektikus időjárásváltozások is ezt bizonyítják, nem is beszélve a túlzott légszennyezésről, vízszennyezésről, földszennyezésről, a biodiverzitás csökkenéséről, az eltűnő fajokról, és sorolhatnánk. A változtatást globálisan kell végrehajtani, de milyen sorrendben? Elsősorban a jelenleg nagy szennyezőkkel kellene kezdeni, de általában az a probléma, hogy azok még versenyezni kívánnak a globális piacon és nem kívánnak beszorulni a történelem miatt kialakult jelenlegi helyzetükbe, gazdaságilag alacsonyabb vazallus-pozíciójukba. Az átállás ugyanis óriási összegeket követel. A saját iparukat kiszervezett és fejlett országok persze könnyen beszélnek a magas lóról, hiszen mindenük megvan hozzá, hogy az átállást megtegyék. Ám olyan intézkedésekkel, mint a globális minimumadó megnehezítenék a feltörekvő államok előre jutását a rangsorban. A gazdaságilag fejlettek be akarják biztosítani előnyüket, és konzerválni kívánják gazdasági helyzetüket, kényelmes vezető pozíciójukat. Ez a kívánalmuk emberi tulajdonság és érdekükben is áll, hogy ez az átállás náluk következzen be először, de nem kérhetik, hogy mindenki más menjen bele ebbe és velük együtt csinálja végig, hiszen az 1.) konzerválná a fejlődő országok világgazdasági pozícióját, 2.) a fejlett és költséges technológiára való átállás a chip-ek és a nanotechnológiai ipar hiányában kiszolgáltatná a fejlődő országokat, ismét – csak éppen másik típusú – kiszolgáltatottságba, kitettségre, zsarolhatóságba lökve őket.

Ám, mint azt már említettük, a WEF és az Európai Bizottsági elnöke szerint nem a zöld-ideológia az igazi cél, hanem az csupán eszköz a kezükben, egy új ügy a baloldal kezében, (mindegy minek álcázza magát) – hiszen a régi munkásosztály-szlogenek már nem működnek –, de a zöld-ügy így gyakorlati érintettség okán összekovácsolja őket és politikai, illetve gazdasági hatalmat biztosít számukra. A zöld probléma valódi probléma, és mindenki aggódik saját és gyermekei jövőjéért, de illúzió azt gondolni, hogy globálisan egyszerre végrehajtható, és az is, hogyha ez közösen mégis végrehajtható lenne, akkor az igazságos lenne, és az egyenlőséget szolgálná. Utóbbi mai napig csupán szlogen, és hatalomtechnikai eszköz a véleményvezérek „kezében”.

A racionális átállás éppen az lenne, ha a legszennyezőbb gyárterületek zöld átállását globálisan finanszíroznák lépcsőfokról lépcsőfokra, de ennek anyagi fedezetében a globális nagytőke nem érdekelt, hiszen a saját-tőke elapasztása versenyhátránnyal jár, és így a kapitalizmus szabályai szerint eltűnéssel fenyeget a globális versenyből, a piacról. Óriáshitelek felvételével pedig ismételten a fejlődő országok tartanak el a már fejletteket a kamatterhek által, kamatmentes pénz pedig a világpiacon az előre kódolt infláció okán nehezen elképzelhető.

Mindennek kikerülését úgy gondolják a fejlett nyugati országok, hogy meglépik a zöld átállást, és így majd az energia szinte ingyen lesz – ami persze nem igaz – ezért a fejletleneknél lévő bérelőnyt ki tudják majd egyenlíteni, és hazatelepítik gyáraikat, megfizetik a nyugati dolgozókat, vagy még pontosabban fogalmazva: a civilizációsan integrált korábbi migránsokat, azaz az új munkásosztályt.

Magyarország érti ezt, és megtesz mindent a lehetőségei szerint, de mivel a II. világháború után ki voltunk szolgáltatva a Szovjetunióknak és a rendszerváltás után még több baloldali kormány volt hatalmon és ők nem voltak érdekeltek az Oroszországtól való függetlenedésben, ezért energiakitettségek és a nyugati pénzpiacok felé való eladósodásunk illetve a minket terhelő

kamatterhek csak pár évvel ezelőtt tették lehetővé, hogy elkezdődjék valamiféle diverzifikálás és annak állami támogatása, finanszírozása. A teljes zöld átállás azonban még jóval több évbe fog telni.

Mindeközben Tóth Máté (a Magyar Energetikai Társaság alelnöke) szerint¹²⁷ a megnövekedett energiaárak okán olyan nagy vállalatok szervezik ki részben vagy egészben Európából a termelésüket, és helyezik át máshova, például az USA-ba, mint a Volkswagen, dán vállalatok és a Tesla. Az USA nyer azon, hogy Európa veszít, mivel az USA-tól kényszerül – az orosz gázhoz képest 2022 októberében – 3-4-szeres áron venni LNG-t. Az Európai Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen pedig még a háború előtt megkötötte ezt a típusú LNG-szerződést az USA-val, ami Tóth szerint „visszás”, és a színpalak mögött „fondorlatos dolgok” történnek.

5. A nemzeti identitás mint fenomén: logikai tábla és példák

5.1. Filozófiai háttér

A nemzeti identitást korábban már részletesen vizsgáltuk (Müller 2021), mind történelmi gyökereit, fő felosztásait, pro és contra érveit. De ezeknél is sokkal fontosabb volt, hogy konkrét filozófiai alapot kerestünk a kifejtéshez, és nem *ad hoc* érveket. A nemzeti identitás, mint tapasztalati fenomén volt a kiindulópont, annak sokaspektusú megjelenéseivel egyetemben. A filozófia kortárs fenomenológiai megközelítését használtuk, vagyis a tudat tapasztalati lényegszerkezetéből indultunk ki.

Ennek megfelelően először a tudatot határoztuk meg, mint az értelmi-észlelési-érzelmi regiszterek intenzitás-domborzatát (Müller 2016, Müller 2021) és ezek – korábban kialakított, de rendkívül elmés: tartamos-diakritikai (Bergson 1889/1923, Saussure 1916/1997) viszonyokból adódó viszony-összességét. (Itt most csak jegyezzük meg, hogy Bergson a XXI. században „reneszánszát éli” (Ullmann és Vieillard-Baron 2011; Lovász 2021), a diakritika pedig Tengelyi által konzekvensen használt terminus a magyar filozófiában is (Tengelyi 2007). Ráadásul Tengelyi főként azt a Husserlt és Heideggert kutatta, akik a kommunista Lukács (1954/1974) szerint parazita szubjektivisták, avagy polgári filozófiák.

Annak megértéséhez, hogyan szerveződik az egyéni személyiség, elkerülhetetlen, hogy röviden megemlítsük a tartam és a diakritika lényegét.

[A bergsoni tartam (*durée*): A közvetlenül megélt idő nem homogén közeg, nem is lineáris idősor, nem egymástól elválasztható pillanatnyi élmények és pillanatnyi benyomások sorozata, hanem kvalitatív sokaság. A tartam, vagyis a tudat valóságos ideje tehát nem pillanatok monoton egymásutánja, hanem olyan egymást kölcsönösen átható elemek szukcessziója, amelyek mindegyike összefügg a többivel és reprezentálja az egész tudatot (Olay-Ullmann 2011, 74. o.)

A konkrét szituáció tehát összenő a minőséges tartam preferenciáival. Dinamikus, új mechanikai leírásra, felmutatásra van szükségünk, mely a felszíni-én atomizáló, tériesített időszemléletű és determinisztikus-mechanikus elveit összeilleszthetővé teszi a mély-én kvalitatív tartamának retroaktív dinamikájával (a retroaktivitás folyamatosan megújuló,

---

¹²⁷ HírTV 2022-09-28

visszamenőleges passzív vagy aktív felülbírást, jobban mondva: „átírást” jelent a kvalitatív tartamban).

A diakritika: Az elnevezés Merleau-Pontytól származik, és Saussure nyelvelméletére vonatkozik. Mint Saussure mondja: „[...] a nyelv rendszer, amelynek minden tagja kölcsönösen függ a többitől, és amelyben az egyik tag értéke csak annak a következménye, hogy egyidejűleg a többi tag is jelen van [...]” (Saussure 1997, 135.) „Más szóval, a nyelv forma és nem szubsztancia.” (Uo. 141.)

A tudat tapasztalati lényegszerkezete a kiindulópont, és ennek képesség-metafizikája teszi majd lehetővé, hogy saját értelmi, észlelési és érzelmi tudat-regisztereink mintájára (vagyis az emberileg egyáltalában lehetséges transzcendentális megismerésnek megfelelően) leírjuk interszjektív, történelmi, természeti, dologi világ-viszonyainkat, sőt a teremtésbe való beágyazottságunkat a minezt adományként adó Isten – vagy korai filozófiai nyelven az „Egy” (Plótinosz), XXI. századi nyelven: A megjelenés *mint* megjelenés lehetőségfeltétele (lásd: Tengelyi 2017) – tekintetében.

Az így értett-észlelt-érezett tudatot elhelyezzük egy sok aspektusú architektonikába. Ennek alapjait Kanttól kölcsönözzük.

5.2. Kant transzcendentális észideái, Czétány általi átfogalmazásuk, és a 3É filozófiájának architektonikája

A kiindulási pont Kant, aki az ésszerűsége építette filozófiáját, minden korábbi metafizikát kritikailag megkérdőjelezve. Ő illúzióknak tekintette a három legfőbb észideát, melyek: Én, Világ, Isten – ám ezek csupán vezérlő elvek, melyek különböző szintézisek szerint rendezik a gondolkodást. Kant szerint tehát az értelemhez képest az ész nem a meghatározó ítélőerő munkáját végzi (fogalom és szemlélet sematizálását), hanem irányt szab a gondolkodásnak. Czétány írja (2019) összefoglalóan *A nagy narratívák összecsapása – Három szintézis harca egy konzisztens valóságért* című könyvében:

Mit ért Kant észeszmé alatt? Kant különbséget tesz az értelem és az ész képessége között. Az értelem a szemléletben adódó érzéki sokféleséget fogalmak alá rendeli. Minthogy az értelem nem képes működését saját empirikus fogalmain túlmutató elvek alapján rendszerezni, ezért az ész feladata a megismerés valamilyen elven alapuló összefüggésének egységesítő szabályozása. Ehhez van szüksége az észnek feltétlen fogalmaira, a transzcendentális ideákra mint a tapasztalat regulatív elveire. A feltétlen fogalom a feltételek összességének szintetikus egységét jelenti.¹²⁸ Hogyan képződnek az ész feltétlen fogalmai, ideái? Az ész alapvető működésmódja a következtetés, vagyis az elvekből kiinduló, következtetés alapján történő ismeretszerzés.¹²⁹ A következtetés során valamilyen viszonyt alkotunk a feltételesek között. A transzcendentális analitikában (az értelmi ítéletek kapcsán) háromféle viszonyfogalommal találkozunk: „Az ítéletekben való gondolkodásnak bármely viszonya vagy (a) a predikátum viszonya a szubjektumhoz, vagy (b) az alap viszonya a következményhez, vagy (c) a felosztott ismeret és a felosztás révén nyert összes rész viszonya egymáshoz.”¹³⁰ A három következtetési módot ez alapján a következőképp lehet meghatározni.

¹²⁸ Kant, Immanuel (1781/2004): *A tiszta ész kritikája*. (ford. Kis János), Atlantisz, Budapest, 318.

¹²⁹ I.m., 302.

¹³⁰ I.m., 121.

A kategorikus következtetés két fogalom egymáshoz való viszonya, egy predikátum hozzárendelése egy szubjektumhoz (pl. „Caius halandó”). Ennek logikai alapelve az ellentmondás tétele, amely szerint nem vonatkozhatnak ugyanarra a szubjektumra ugyanabban a vonatkozásban egymásnak ellentmondó predikátumok. A kategorikus következtetések szintetikus egysége maga a szubjektum.

A hipotetikus következtetés két ítélet viszonya egymásból való következésként. Például: „Ha létezik tökéletes igazságosság, akkor a javíthatatlan gonosztevő elnyeri büntetését”. Logikai alapelve az elégséges alap tétele, vagyis az, hogy minden igaz ítéletnek kell legyen elégséges alapja. A hipotetikus következtetések szintetikus egysége az egymást megalapozó feltételek teljes sorozata.

A diszjunktív következtetés két vagy több ítélet egymáshoz való viszonya logikai szembeállításként, ahol az egyik ítélet tartománya kizárja a másikat. Együtt viszont kitöltik a voltaképpeni ismeret tartományát (azaz kölcsönösségi viszonyban vannak). Például: „A világ vagy vakvéletlen folytán létezik, vagy belső szükségszerűségéből, vagy valamilyen külső ok használatára.” Logikai alapelve a kizárt harmadik elve, miszerint mindent vagy állítani, vagy tagadni kell. A diszjunktív következtetések szintetikus egysége a szétválasztott meghatározások totalitása.

A transzcendentális ideák minden feltétel feltétlen szintetikus egységére irányulnak.¹³¹

A háromféle viszony szerinti ítélet (kategorikus, hipotetikus és diszjunktív ítélet), valamint a logikai alapelvek (az ellentmondás elve, az elégséges alap elve és a kizárt harmadik elve) közötti összefüggésről Kant egy 1789. május 19-i keltezésű, Reinholdnak küldött levelében írt.¹³²

A kantianus észideák tekintetében Czétány szerint az „én” a jelenségeket összegyűjtő és kategorizáló nyaláb, a világ az új eseményeknek feleltethető meg, Isten pedig a rendnek. Logikájukat tekintve: „és”, „ha-akkor”, „vagy”. Időbeli struktúrájuk szerint: jelen, jövő, múlt. A tiszta fogalmak vagy transzcendentális ideák minden feltétel feltétlen szintetikus egységére irányulnak. Ez alapján a háromféle transzcendentális idea a következő:

1. a *kategorikus és konjunktív szintézist* végrehajtó feltétlen egység, a predikátum nélküli szubjektum, az Én;
2. egy sor feltételes tagjainak *hipotetikus és konnektív szintézise*, a jelenségek alkotta sor feltétlen egysége, a Világ;
3. egy rendszer elemeinek *diszjunktív szintézise*, a gondolkodás valamennyi lehetséges tárgyának feltétlen egysége, Isten.¹³³

Ezt később, *A tiszta és kritikájában* (TÉK) a következőképpen fogalmazza meg Kant, kitérve ezek illuzórikus, de transzcendentális létezésük szerint letagadhatatlan voltára:

Nem embereknek, hanem magának a tiszta észnek a tév-okoskodásai ezek. A legbölcsebb ember sem szabadulhat meg tőlük, s ha a tévedést sok-sok fáradság árán talán felfedheti is, a látszatot, mely szakadatlanul gyötri, teljesen soha nem hessentheti el.

Így tehát csupán háromfajta dialektikai szillogizmus létezik, annyiféle, ahány ideát a zárótételük tartalmaz. Az *első* esetben a semmilyen sokféleséget nem tartalmazó

¹³¹ Czétány 2019, 53 sk.

¹³² Kant 1972, 391.

¹³³ I.m., Kant 1781/2004, TÉK, 325-326. Idézi Czétány 2015, 35. o.

szubjektum transzcendentális fogalmából következtek arra, hogy maga e szubjektum, melyről ezen az úton nem nyerek fogalmat, abszolúte egységes. Ezt a dialektikai következtetést transzcendentális *paralogizmusnak* nevezem. Az ész tév-okoskodásainak *második* osztálya bármely adott jelenség feltételei alkotta sor abszolút totalitásának transzcendentális fogalmával kapcsolatos; itt abból indulok ki, hogy a sor feltétlen szintetikus egységéről alkotott fogalom egyoldalú, mindenkor ellentmondásban van önmagával, amiből a vele ellentétes egység igaz voltára következtek, jóllehet erről sem tudok semmiféle fogalmat alkotni. Azt az állapotot, melybe az ész az ilyen dialektikai következtetések során kerül, a tiszta ész *antinómiájának* nevezem. Végezetül, az észből fakadó tév-okoskodások *harmadik* válfajának esetében az általam egyáltalán elgondolható tárgyak, feltételek totalitásából következtek a dolgok egyáltalán, mint dolgok lehetőségét megalapozó feltételek összességének abszolút, szintetikus egységére, azaz olyan dolgokból indulok ki, melyeket pusztán transzcendentális fogalmuk alapján nem ismerek, és ebből következtek valamilyen legfőbb lényre, melyet transzcendens fogalma útján még kevésbé ismerek meg, és amelynek feltétlenül szükségszerű mivoltáról nem vagyok képes fogalmat alkotni. Ezt a dialektikai szillogizmust a tiszta ész *ideáljának* nevezem.¹³⁴

A TÉK-ben többféleképpen is megfogalmazza a logikai lehetőségeket:

Ahányféle viszony létezik, melyekről az értelem a kategóriák segítségével képzetet alkot, az észnek is annyiféle tiszta fogalma lesz. Más szóval, *először a kategorikus szintézist adó feltétlent* kell megkeresnünk egy *szubjektumban*, *másodszor* azt, mely egy *sor* tagjainak *hipotetikus szintéziséhez*, és *harmadszor* azt, mely egy *rendszer* részeinek *diszjunktív szintéziséhez* szükséges.¹³⁵

Czétány különbséget tesz az észideák túlzóan egyoldalú konstitutív és arányos regulatív használata között. Ha a transzcendentális ideák a feltételek összességének konstitutív eszméjeként jelentkeznek, akkor transzcendens eszméknek bizonyulnak. Am csak az ideák használata az, ami túllép minden lehetséges tapasztalaton, nem pedig maguk az ideák. Az ideák tehát e használat alapján minősülnek illúzióknak.^{136 137}

Az észideák Czétány szerint a valóság problematikus egységében elsőségért harcolnak minden területen, és megfogalmazásunk szerint, a *vonatkozások logikáját* dolgozta ki szinte minden részletre, szegmensre kiterjedően: társadalmi korok, filozófiatörténet, politika, irodalom, művészetek, festészet, zene, biológia, stb. szakterületeket tárgyalva. A következőképpen fogalmaz *A transzcendentális illúzió keletkezése és története – Három szintézis harca egy egységes valóságért* című első könyvében:

A káosz szintézise egy rend, egy perspektíva és egy esemény. Így, együtt. A káosz szintézise egy *isten*i rend, egy *szubjektum* perspektívája és a *világ* eseménye. Mindegyik szintézis a valóság *egészét* szintetizálja, mégis eltérő módon. A szintézisek egymással ütközve törekednek a valóság konzisztens egységének létrehozására, egymással együttműködve és egymással harcolva konstituálják a káoszból azt, ami van. Az abszolútum Isten, az Én és a Világ együttműködése és harca a valóság formálásáért. Az abszolútum: három szintézis.

Deleuze nyomán nevezhetjük a három konstitutív szintézist *diszjunktív*, *konjunktív* és *konnektív* szintézisnek; azaz elválasztó, vonatkoztató és összekapcsoló szintézisnek. Ezzel

¹³⁴ Kant 1781/2004, 329. sk. (B 397-398)

¹³⁵ Kant 2014, 318. o. TÉK B 379-380.

¹³⁶ I.m., 516-517.

¹³⁷ Czétány 2019, 53-54. o.

egyszersmind a három kanti transzcendentális ideánál vagyunk: Isten a lehetséges predikátumok diszjunktív szintézise, az Én a képzetek konjunktív szintézise, a Világ az empirikus feltételek konnektív szintézise.¹³⁸ Ám Kantnál a szintézisek immanens használata pusztán regulatív, míg transzrends használata az, ami konstitutív. Ezzel szemben jelen esetben e szintézisek immanens konstitutív használatáról van szó: a szintézisek a valóságot konstituáló, azt létrehozó szintézisek, méghozzá a valóságot immanens módon, abban benne foglaltan konstituáló szintézisek. Egyik szintézis sem transzcendálja a valóságot. A szintézis az, ami az inkonzisztens sokaságból konzisztens egységet képez, az, ami az inkonzisztenciának konzisztenciát ad. Ám szintézisből három van, ami lehetetlenné teszi, hogy közülük valamelyik totális szintézissé váljon és abszolút konzisztens egységet, a sokaságon túllépő, a sokaságot transzcendáló egységet alkosson.¹³⁹

Ehhez az elmélethez (3 Szintézis – „3SZ”) képest több markáns ponton különbözik a 3É (értelem-észlelés-érzelem) filozófiája:

1. A 3É filozófiájának képesség-metafizikája a Valóság magyarázatának érdekében nem az Isten, Én, Világ sorrend-szerű szintéziseit veszi alapul – mint a 3SZ filozófiáját képviselő Czétány,¹⁴⁰ hanem az Én, Világ, Isten sorrendiségét, és ezt nem történelmi okokkal magyarázza, hanem a következtetés önreflexív-kritikai kiindulópontja szerint, mely a végére megfordul, és onnantól kezdve arról van szó, hogy Isten tereuma teszi egyáltalában lehetővé a többi tereum megjelenését.
2. A hármasság egésze nálunk nem harc, hanem inkább harmónia, ám természetesen a harc is letagadhatatlan, (Husserl harmóniáról és diszharmóniáról beszélt)¹⁴¹. Továbbá az, hogy harcot hirdetünk vagy harmóniára törekvést, önbeteljesítő jóslatként hat az elmélet egészére, „karmájára”, ugyanis, mondhatnánk közhelyszerűen: „Amit eszel azzá leszel!” – intellektuális értelemben is.
3. A 3É filozófiája kitüntetett hangsúlyt fektet a tereumok közötti kapcsolat hogyanjára (diakritika, borromeói csomó, homiomereia, stb.) nem csak különálló észeszmékként, transzcendentális ideákként kezeli őket, és intenzitás-különbségeket állapít meg a tereumok között, hanem rákérdez az egyes tereumok konkrét belső és egymás közötti szerveződésére is.
4. A 3É szerint a szintéziseknél alapvetőbb „építőelemek” az egyes szintézisek/tereumok képességei (értelem, észlelés, érzelem).
5. Harc és harmóniára-törekvés nem csak a tereumok (szintézisek) között, hanem azokon belül is érvényesül értelem-észlelés-érzelem-intenzitások között. A képességek között ugyanis összjátékszerű tartam működik, egységük logikája pedig hasonló a diakritikához.

---

¹³⁸ Kant 1781/2004, 325-326. o.

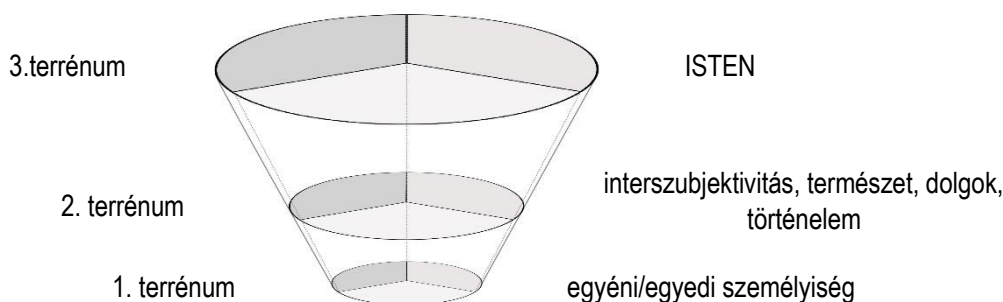
¹³⁹ Czétány 2015, 14. o.

¹⁴⁰ Utóbbi időben a Czétány a plurikonzisztenciát hangoztatja, vagyis a három szintézis állandó együttműködését – bármi vizsgálatának tekintetében – és a változó erőmintázatokat hangsúlyozza (remélhetőleg többek között közös beszélgetéseinknek), ezzel háttérbe szorítva korábbi elképzelését a történelmi korok kapcsán, a szinte vegyítette szintézisek megjelenését illetően.

¹⁴¹ Husserl írja a *Válságban*, 48. §: „Bármely konkrét vagy elvont, valóságos vagy ideális értelemben vett létező önadottságának megvannak a saját módjai: az én oldalán az intenció módjai az érvényesség módozataiban, s ehhez tartozóan ugyanennek szubjektív változásmódjai, az egyéni-szubjektív és interszubjektív harmónia és diszharmónia szintéziseiben.” Husserl 1998, 209.

6. A 3É filozófiájának képesség-metafizikája szerint a különböző terenumok azonos típusú képességei között jelenik meg az a kapcsolat, ami lehetővé teszi a terenumok közötti viszonyt, melyek a következők szerint vizsgálhatóak: adódás, khiazmus, intencionalitás, reprezentáció, korreláció, önreflexió stb., mind annak megfelelően, hogy éppen melyik terenum képességének hatását vizsgáljuk a többivel vagy éppen önmagával kapcsolatosan.
7. A 3É filozófiájában kiemelten fontos a tartamszerűség és a szituatív adódás: külön-külön az egyes östények (Isten, Világ, Én) képesség-regiszterei (értelem, észlelés, érzelem) viszonylatában, de még inkább a különböző östények képesség-regiszterei között. Mindezeket az összefüggéseket élteti a három képesség örökkévaló természetű „hogyanja” (logosz, khiazmus, önaffekció/Egy-ézés), melyek a jelenen keresztül „törnek át”, jelennek meg idealitásuk szerint.
8. A Valóság a 3É (értelem-észlelés-érzelem) filozófiája szerint a 3 terenum és kapcsolataik összes lehetősége, közös tartamukban szituatíván adódva. Összefoglalóan a legfontosabb különbség az, hogy a 3É filozófiájának képesség-metafizikája nem az Isten, Én, Világ sorrend-szerű szintéziseit veszi alapul a Valóság magyarázatának érdekében, de ezeknél is alapvetőbb az értelem-észlelés-érzelem építőköveinek hármassága, melyek a 3 szintézist (3SZ) külön-külön, de terenumokként kezelve máshogyan építik fel (személyiségjegyeiktől az idealitásokig).

Ennek megfelelően a 3É filozófiájának architektonikája a következő:

3. Ábra: 3 képesség a 3 terenumban

Forrás: saját szerkesztés

5.3. Filozófia és politika

Czétány szerint a 3 szintézis megfeleltethető a 3 fő politikai ideológiának: „Isten”: diszjunktív szintézis – konzervativizmus (Edmund Burke); az „Én”: konnektív szintézis – liberalizmus (Benjamin Constant), a „Világ”: konnektív szintézis¹⁴² – szocializmus (Karl Marx).

A konzervatív gondolkodás számára a szintézis egy teológiai-misztikus síkon, avagy a föld síkján megy végbe, a liberális gondolkodás esetén a természetjog és a tulajdonviszonyok síkján, végül a szocialista gondolkodásnál a gazdaság, avagy a termelési viszonyok síkján. Továbbá a különböző társadalmi szintézisek az időnek is más-más oldalára helyezik a

¹⁴² Ennek kortárs tárgyalását lásd. a globalizmus kapcsán: Hardt, Michael – Negri, Antonio (2000): *Empire*. Harvard University Press, Cambridge / London.

hangsúlyt. A konzervatív gondolkodás számára az elválasztó szintézis kritériumát a történelmi múlt adja, a liberális gondolkodás alapelve a jelen, a jelenvaló akarat önmagára vonatkozó szintézise, míg a szocialista gondolkodás esetén a jövő egymáshoz kapcsolódó termelési viszonyainak szintézise az, ami értelmet ad a történelem menetének.¹⁴³ Mindegyik szintézis a társadalmi viszonyok és a róluk való gondolkodás egy-egy oldalát jeleníti meg, háttérbe szorítva a többi aspektust.¹⁴⁴

A nemzeti identitást és annak tudatos képviselőjét: a nemzeti öntudatot e felosztás szerint a régi vágású konzervativizmusba kellene sorolnunk. Czétány (2019) írja Burke (1790/1991) kapcsán és idézi őt:

[...] *Töprengések a francia forradalomról* című művében [...] Burke esetében a társadalom konstitutív, értékadó eszméje a természetben alapuló rend diszjunktív szintézise.¹⁴⁵

[Burke:] Minden társadalom a polgárok különböző rendjeiből áll, s ezek közül némelyeknek a legmagasabb helyet kell elfoglalniuk. Az egyenlősítők tehát csak átalakítják és eltorzítják a dolgok természetes rendjét. [...] Nem szabad, hogy [a borbély vagy a gyertyamártó] elnyomást szenvedjen az állam részéről; de az állam szenved elnyomást, ha az efféléknek akár egyénileg, akár közösségek megengedi, hogy kormányozzanak.¹⁴⁶

A természet példájára működő alkotmányos politika útján nyerjük el, tartjuk meg, s hagyjuk örökölni kormányzatunkat és privilégiumainkat, ugyanolyan módon, ahogyan tulajdonunkat s életünket élvezzük és tovább hagyományozzuk. Ugyanilyen úton, ilyen rend szerint származnak ránk, s tőlünk tovább a politikai intézmények, az anyagi javak, a Gondviselés ajándékai. Politikai rendszerünk pontosan megfelel a világ berendezkedésének, szimmetriában áll vele [...].¹⁴⁷

[...] „Spekulációink helyett természetünket, találgatásaink helyett érzelmeinket választottuk jogaink és privilégiumaink megőrzésére és megvédelmezésére.”¹⁴⁸

[Czétány szerint tehát:] A természetjog spekuláció¹⁴⁹, nem a valódi természetből leszűrt jog. A természetből ugyanis nem jogok, hanem privilégiumok adódnak. „Semmilyen név, hatalom, funkció, mesterséges intézmény nem formázhatja mássá azokat, akik valamely hatalmi rendszer részesei, mint amilyenek Isten, a természet, a nevelés és a szokások alkották őket.”¹⁵⁰ Feltételeznünk kell tehát egy eleve elrendelt harmóniát a természet és az örökölt, fennmaradó szokások között. A jól működő társadalom alkotmánya idővel a mindenkori legitimitás megkerülhetetlen alapjává válik, mivel a természettel összhangban van. Ha nem lenne összhangban, nem maradt volna fenn, vagyis tartós történelmi léte a társadalom és a természet közötti harmónia bizonyítéka. Ezért egyszerre társadalmi és természeti törvény, és aki megszegi, nem csak a legitim szuverén, hanem a természet ellen is vét. Van ugyanis a társadalmi szerződés mellett egy természeti szerződés, vagy inkább az „örök társadalom nagy őseredeti szerződése”, melynek „minden egyes állam minden egyes szerződése csupán egyetlen cikkelye” és mely [Burke szerint] összefűzi az alacsony- és a magasrendű dolgokat, a látható és a láthatatlan világot egy megszeghetetlen esküvel

¹⁴³ Úgy is fogalmazhatnánk, hogy a három nagy narratíva különböző időnemekben érintkezik a transzcendenciával: a konzervativizmus az időn túli múltban (isteni teremtés), a liberalizmus az időn túli jelenben (a szubjektum szabad döntése), a kommunizmus pedig az időn túli jövőben (a társadalmi termelési folyamat ellentétének feloldása).

¹⁴⁴ Czétány 2019, 58. o.

¹⁴⁵ Czétány 2019, 59. o.

¹⁴⁶ I.m., 135.

¹⁴⁷ I. m. 118.

¹⁴⁸ I.m., 119.

¹⁴⁹ A természetjogot itt Czétány a liberalizmus kiindulópontjaként említi, mellyel Burke konzervativizmusa szembeáll.

¹⁵⁰ I.m., 120.

szentesített szilárd megegyezés értelmében, amely minden fizikai és erkölcsi szubsztanciát megtart a maga kijelölt helyén. E törvény nincs alárendelve azok akaratának, akiket önmaguknál végtelenül magasabb forrásból származó kötelezettség készít arra, hogy akaratukat alávegyék ennek a törvénynek. [...] ha az, ami nem lehet más, mint szükségszerűségnek való behódolás, választás dolgává válik, akkor az törvénysértés, a természettel szembeni engedetlenség, a lázadók pedig törvényen kívül kerülnek, kiűzetnek az értelem, a rend, a béke és az erény, az eredményes bünbánat világából az örültség, a viszály, a bűn, a zűrzavar és a hiábavaló bánat ellentétes világába.¹⁵¹

[Czétány:] A diszjunktív szintézis feltétlen eszméje Isten. Látható, hogy a gondolatmenetben van egy állandó oszcilláció a különös, ámde tartós társadalmi törvény és az egyetemes, örök természeti törvény fogalma között, ami által a tapasztalat és a józanész emberi és így mégiscsak tévedésnek kitett igazolóereje egy tévedhetetlen isteni alátámasztást kap – egy metafizikai alapot. Ez a feszültség a diszjunktív szintézis, mint társadalmi szintézis transzcendens, totalizáló használatából származik. Ezt nevezhetjük a konzisztenciára törekvő nagy elbeszélés transzcendentális illúziójának.¹⁵²

Állításunk szerint azonban a nemzeti identitás meghatározása nem szűkíthető le a diszjunktív szintézisre, vagyis a szűken értelmezett konzervativizmusra (kiválóság és leszármazás általi születési előjogok, privilégiumok, melyek isteni rend szerint meghatározottak). Ez ugyanis manapság természetesen elfogadhatatlan – a kivételezettek ugyanis sokszor bizonyították, hogy nem különbek.

A nemzeti identitásnak az „Én” és a „Világ” szempontjából is van mondanivalója, és „Isten”, szempontjából sem azonos az idejétmúlt feudális konzervativizmussal. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti identitásnak és tudatos képviselőének, a nemzeti öntudatnak van mondanivalója az „Én” és a „Világ: interszubbektivitás, természet, dolgok, történelem” szempontjából, és nem szűkíthető le az „Isten” észideájának, östényének (Husserl elnevezése a kantianus észeszmékre/észideákra, melyeket kissé átdolgozott) terebélyére. Sőt az „Isten” kantianus észeszméje/észideája szerint sem azt a feudális berendezkedésre jellemző elválasztást tartjuk elsődlegesnek, amit az elválasztó (diszjunktív) szintézis szerint a nyugati társadalmak tulajdonítanak a nemzeti identitásnak.

A nyugati gondolkodás azért nem érti a magyarok ősi vérszerződésre épülő egység-érzését, mivel nyugaton a nemzeti identitás tényleges kialakulása a kolonizációs időkre tehető és a gyarmattartók viszonyaként fogalmazódott meg alattvalóikkal szemben (Stoler 1995, 1997). Többek között innen válik érthetővé, hogy miért egy bizonyos távolságtartásként, elkülönböződésként, megkülönböztetésként – „más”-ként (lásd erről: Müller 2021), distinkcióként, elválasztó, azaz diszjunktív szintézisként értékelik és értelmezik a nemzeti identitást, avagy régi kifejezéssel: a konzervativizmust, bár helyesebb lenne globalizációs öntudatot emlegetniük önmagukkal szemben. Takács írja (2009, 25.):

Ann Laura Stoler vállalkozott a nyugat-európai nemzeti fejlődés bizonyos sajátosságainak biopolitikai szempontú értelmezésére.¹⁵³ Stoler megközelítése mindazonáltal nem szokványos. Munkájának fő állítása az, hogy a gyarmati színterek és a koloniális szemléletmód vizsgálatának elmulasztásával Foucault a Nyugat-Európában a 19. századra dominánssá váló biopolitikai irányultság egyik fő forrását hagyta figyelmen kívül. Ezt korrigálandó, Stoler nem csupán arra vállalkozik, hogy a szexualitás története első kötetének állításait szembesítse a testiség 18. és 19. századi gyarmati tapasztalatával, és

¹⁵¹ I.m., 190.

¹⁵² Czétány 2019, 60. o.

¹⁵³ Stoler 1995.

megvizsgálja ennek hatását a szexualitás európai felfogásának alakulására.¹⁵⁴ Legalább ennyire fontosnak tekinti annak bemutatását is, hogy ez a tapasztalat milyen szerepet játszott egy jellegzetesen birodalmi és etnikai alapú nyugati biopolitikai öntudat kialakulásában, amely a nagy gyarmattartó hatalmak nemzeti és állampolgári identitásának szerves részeként élt tovább.¹⁵⁵ Stoler elsősorban holland, francia és brit példákon mutatja be, hogy ezekben az államokban a gyarmattartók és gyarmatosítottak közötti különbség tudatosítása – melyben a testiség, a szexualitás, a higiénia tényezői alapvető szerepet játszottak – milyen mértékben vezetett egy egyszerre birodalmi, etnikai és nemzeti azonosságtudat megszületéséhez. A jellegzetesen gyarmati tapasztalatból kinövő biopolitikai szemléletmód azonban fokozatosan arra is alkalmat teremtett, hogy az egyes európai nemzeti közösségek „belső határai” megrajzolhatók legyenek, hozzájárulva ezáltal a társadalmi kirekesztés bizonyos modern formáinak a megszületéséhez és a nemzeti és állampolgári mivolt kritériumainak kialakításához.¹⁵⁶ Stoler végeredményben e tengely mentén igyekszik összekapcsolni a modern nyugat-európai nacionalizmusok megszületését a rájuk jellemző etnikai szemléletmód kialakulásával.¹⁵⁷

Ezért is méltánytalan, ha az ilyen szempontból ártatlan magyar „nemzet-fogalom”, mint identitás és öntudat kérdését a szőnyeg alá akarják seperni, mint meg nem értettet, kicsit, amivel nem is kell foglalkozni.

Ráadásul a nyugati nemzet-fogalomnak a gyarmatosítással kapcsolatos felismerése és a II. világháborús német nácizmussal (mint a rasszista ideológia „élettér”-re vonatkozó hódításaival) való összeolvasztása a nyugati gondolkodás számára visszássá, sőt megtagadandóvá tette a „nemzet” fogalmát, és egyáltalában véve minden ehhez köthető tulajdonságot, minőséget, értéket.

Gondoljunk csak a „woke” ideológiára – így nem is csoda, hogy részükről teljes értetlenség és megértéshiány mutatkozik a nem gyarmatosító magyar nemzetfogalommal kapcsolatosan, ha csak saját történelmüket és annak kritikai megközelítését ismerik, és mást el sem tudnak képzelni. Önnön történelmi kritikai sémáikat azonban mindenki másra is alkalmazzák a nélkül, hogy megvizsgálnák a felelősség kérdését. Ez a felülvizsgálat hiátust szenved. A magyarokat konkrétan úgy kezelik a woke-osok, mintha volt Afrikai rabszolgatartók lennének – tegyük hozzá: teljesen tévesen.

Általános értelemben véve azt is meg kell jegyeznünk, hogy a nemzeti identitást és öntudatot a mai nyugaton vagy kitalált entitásnak, fikciónak tartják (Izd. Anderson 1983/1994: *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism.*), vagy ötlettelen hagyománynak, mi azonban bemutatjuk, hogy a kantianus észeszmék/észideák szempontjai szerint termékeny lehet egy újra-alapított nemzetfogalom, ami nem azonos régi korok árnyainak újra-játszásával. Ez úgy lehetséges, ha a legszebb hagyományelemeket kortárs módon dinamizáljuk, aktualizáljuk.

Továbbá, minden észeszmének/észideának – vagy estünkben átnevezve: „terrénumnak” van három ősbnyomás-típusú képessége (3É: értelem-észlelés-érzelem).

A kortárs szintézisfelfogások kapcsán Czétány megvizsgált más írásokat is, melyek a korábbiakhoz képest a „politikai hagyomány örökösei”:

---

¹⁵⁴ Stoler 1995: 6–7.

¹⁵⁵ Stoler 1995: 7–8.

¹⁵⁶ Stoler 1995: 11. Lásd még ehhez Stoler 1997.

¹⁵⁷ <https://adoc.pub/biopolitika-es-nemzeti-allapot-egy-foucault-i-problematika.html> (Letöltés: 2021-12-21)

Fukuyama nyilvánvalóan a Hobbes és Locke által megfogalmazott, majd Hegel által elmélyített liberalizmus-koncepció folytatója, Huntington Burke konzervativizmusára hivatkozik, Hardt és Negri pedig Marx kommunizmus-eszméjét gondolja újra. (Czétány 2019, 35.)

Ezeket korábban említettük, részletesen azonban most nem térünk ki rájuk. A következőkben szigorúan csak a nemzeti identitás és öntudat aspektusait vizsgáljuk.

5.4. Az univerzális fenomenológiai módszertan logikai táblája

Az „Én-Világ-Isten” kanti hármasságát kissé átnevezzük és kiegészítjük, mivel az „Én” fogalma manapság sok félreértésre adhat okot (nárcizmus, önzőség, egoizmus), a „Világ” mint köztes terep pedig többféle relációs viszonyt hordoz, mint például az interszubbektivitáshoz, a természethez, a dolgokhoz és a történelemhez való viszonyt. A tudat pedig három tényezőből tevődik össze, három képességünknek megfelelően – értelem, észlelés, érzelem –, vagyis mindegyik terepben ezek segítenek majd minket a részletezésben.

1. Táblázat: A logikai tábla

Terrénumok	Felosztás	Képességek
A.) Egyén		1.) értelem
		2.) észlelés
		3.) érzelem
B.) Világ	I. Interszubbektivitás	1.) értelem
		2.) észlelés
		3.) érzelem
	II. Természet	1.) értelem
		2.) észlelés
		3.) érzelem
	III. Dolgok	1.) értelem
		2.) észlelés
		3.) érzelem
	IV. Történelem	1.) értelem
		2.) észlelés
		3.) érzelem
C.) Isten		1.) értelem
		2.) észlelés
		3.) érzelem

Forrás: Saját szerkeszté

5.5. A nemzeti identitás fenomenológiai táblázata

Különböző identitás-típusok léteznek (kiber-/virtuális térbeli, fogyasztói, szociális, nemi, családi, nemzeti, művészeti, tudományos, vallási, politikai, stb.), melyek kölcsönösen hatnak egymásra. Mivel a filozófiailag hangsúlyozott harmónia-törekvést, mint kiegyensúlyozottságot tartjuk fontosnak, ezért az egyik leginkább támadott identitás-típust, nevesül a nemzeti identitást, nemzeti öntudatot védjük meg az ellehetetlenüléstől, megszüntetéstől. Mi a nemzeti identitás, ha nem kirekesztés és gyűlölködés – mint azt ellenlábasai hangoztatják? Kezeljük a nemzeti identitást (*National Identity* – NI) önmagát adó és kifejtendő fenoménként.

Filozófiai metodikánk a következő: A nemzeti identitást – illetve felvállalt állapotában megfogalmazva a nemzeti öntudatot – mint fenomént úgy vizsgáljuk, hogy hogyan, miképpen, mikén keresztül, mikben nyilvánul meg a kanti transzcendentális észeszmék, észideák továbbfejlesztett szempontjából.

2. Táblázat: Az észideák, felosztásuk, és viszonyuk a nemzeti identitással kapcsolatosan

Terrénumok	Felosztás	Képességek	Viszony
A.) Egyén		1.) értelem	önazonosság
		2.) észlelés	ízék, illatok
		3.) érzelem	otthonosság, hazaszeretet
B.) Világ	I. Interszubjektivitás	1.) értelem	nyelv, irodalom, tudomány, művészetek
		2.) észlelés	zene, tánc, film
		3.) érzelem	sportsikerek, történelmi igazságérzet
	II. Természet	1.) értelem	fenntarthatóság és felelősség
		2.) észlelés	természetjárás a Kárpát-medencében
		3.) érzelem	szimbolikus tájak
	III. Dolgok	1.) értelem	értékalapú viszonyulás
		2.) észlelés	turizmus
		3.) érzelem	tartamszerű bevéődések
	IV. Történelem	1.) értelem	nemzettestvérek
		2.) észlelés	korszakos szimbólumok
		3.) érzelem	ősök és a hagyomány tisztelete
C.) Isten		1.) értelem	hittestvérek
		2.) észlelés	szakrális szimbólumok és ünnepek
		3.) érzelem	vallásközösség, civilizáció, etika

Forrás: saját szerkesztés

A nemzeti öntudat szempontjából a következőket vettük elsősorban figyelembe:

A./1. Az egyén meg akarja fogalmazni önmagát, a nemzeti identitást pedig self-magjának integráns részeként értelmezi.

A./2. Az egyén nemzeti identitása észlelésén keresztül is kifejeződik, vagyis szereti a „hazai” ízekeket, illatokat, stb. (hungarikumok).

A./3. Az egyén nemzeti identitása érzelmileg elkötelezett önmaga tartama iránt, ami megnyilvánul mind az otthonosság, mind pedig a hazaszeretet érzésében.

B./I./1. A világban interszubjektív – azaz társas – kapcsolatok révén nemzeti identitástudatunk egymásra hangolódik a közös megértés, mint például a közös nyelv által, kiegészülve az irodalmi, művészeti, tudományos kiválóságok teljesítményeivel (pl. édes anyanyelvünk, Himnusz, Munkácsy, Semmelweis).

B./I./2. A világban interszubjektív kapcsolatok révén nemzeti identitástudatunk egymásra hangolódik az „otthon” mindenki által ismert és élvezett zenék, táncok, filmek segítségével. Ezek az észleléshez kapcsolódnak, mivel befogadásuk elsődlegesen az észlelési percepcióikhoz köthető, de ugyanakkor kulturális jelentőségük is van, azaz értelmi és érzelmi beágyazottságuk is jelentős (pl. népzene, népmesék, filmművészet).

B./I./3. A világban interszubjektív kapcsolatok révén nemzeti identitástudatunk egymásra hangolódik a nemzeti sportsikerek általi örömezésben – sőt rajongó büszkeségben –, valamint a történelmi igazságérzetünkben (pl. Olimpiai sikerek, történelmi lényeglátás).

B./II./1. A nemzeti identitással rendelkező közösség védi saját élővilágát és az egyáltalában vett természetet, felelősséggel tartozik a fenntarthatóságért a következő nemzedékek számára (pl. természetvédelem, erőforrásokat nem pazaroljuk).

B./II./2. A nemzeti identitással rendelkezők a természetjárás kapcsán megkerülhetetlen fontosságúnak tartják a Kárpát-medencét (pl. Dunakanyar, Erdély), bár máshova is szívesen kirándulnak.

B./II./3. A nemzeti identitással rendelkezők közelebb érzik magukhoz az „otthoni” szimbolikus tájakat (pl. Hortobágy, Balaton).

B./III./1. A dolgokhoz értékalapú viszonyulással fordulnak – vagy éppen elfordulnak – a nemzeti identitástudattal rendelkezők (pl. Alkotmány, jogrendszer).

B./III./2. A dolgokhoz való viszonyulás nemzeti identitástudattal többletértéket ad egyes turisztikai desztinációknak (pl. Parlament, Egri vár).

B./III./3. Egyes kiemelten fontos dolgok tartalom-szerűen bevéssződnek és alaklomadtán jelentőségük kiemelkedik a nemzeti identitástudattal rendelkezők közösségében (pl. zászló, címer).

B./IV./1. A nemzeti identitás történelmi és értelmi viszonylatban a nemzettestvérek és nemzettestvérekké vált tagok, csoportok történelmét jelenti.

B./IV./2. A nemzeti identitás történelmi és észlelési viszonylatban a különböző korszakok és területek szimbólumait jelenti (pl. népviseletek, egyenruhák).

B./IV./3. A nemzeti identitás történelmi és érzelmi viszonylatban az ősök és a hagyomány tiszteletét jelenti (pl. Szt. István, szabadságharcosok, locsolkodás).

C./1. Isten szempontjából a nemzeti identitás képviselői hittestvérekként értelmeződnek.

C./2. Isten a nemzeti öntudatot képviselőknél az észlelés segítségével szakrális szimbólumokban és ünnepekben fejeződik ki (pl. megkeresztelkedés, húsvét, karácsony).

C./3. Istenben egyek a nemzeti öntudatú hittestvérek. Isten szempontjából a nemzeti identitás képviselői érzelmileg elkötelezett vallásközösséget, civilizációt alkotnak, belső etikai parancsolatokkal (pl. kereszténység és kultúra).

A tér-időbeli elhelyezkedés, a fejlődéslélektani körülmények és személyiségjegyek illetve a változó közösségi beágyazottság meghatározzák, hogy ki/kik mikor melyik aspektusokat preferálják és melyeket képviselik valójában.

Ahol a nemzeti öntudat, nemzeti identitástudat lanyhult, ott újra-alapításra van szükség, ami nem a múlt árnyainak felélesztését jelenti, hanem legszebb hagyományaink átörökítését.

Innovatív ötlet a Tózsza (2021) által leírt immerzív (belemerülő) metaverzum lehetősége: „A magyarságtudat fenntartása, erősítése érdekében a fiatal generációkban szükség lenne a jelenleg leginkább a jövőbe mutató csúcstechnológia, a Metaverzum, aktív alkalmazására kreativitást igénylő, és önfejlesztő játékközpontú kialakításával. Ez a cél.” (Tózsza 2021, 49.)

6. A nemzeti identitás helytállásának nehézségei

6.1 Az érvényesülés közege

A filozófiai szinten (Müller 2021) javasolt kortárs, XXI. századi nemzeti identitás a hagyományokat nem kívánja feladni.

A vallás, és ezen belül a zsidóságba beleszületett Jézus életén keresztül elmesélt tanok ugyanis – civilizációs és kulturális hagyományunk és önmegértésünk egyik fontos alapján túl – nélkülözhetetlenek a lelki egészség és békesség érdekében, ezért ezt alapvetésként kezelhetjük a fiatalok nevelésében.

A nemzet a vallási értelemben vett hittestvéreken és gyakorlati morálon túl konkrét bajtársiasságot jelent, mikroközösségekben pedig a jószomszédi viszonyt (a jószomszédi iszony helyett) és összetartást.

A család pedig az a legalapvetőbb társas kapcsolat, mely a felnőttkorban (nemzőképes, egészséges felnőttek esetében) a legkonkrétabb személyes felelősségre tanít, ösztökél.

Így a generációk egymás vállán állnak, az egyéni személyiség integráns részét képezi a közösség különböző szintjeinek és alakulatainak, valamint az isteni teremtésnek. A szeretet fogalma pedig minden szinten másként, de immanens módon aktivizál, segíti a kreativitást. Az örökkévalóságon keresztül tekintett világvázlat így koherens egységet, értelmet ad az életnek, és egyben érzelmi kielégülést, a testi észlelés pedig – optimális esetben – ehhez mérten a belső-külső természeti adottságoknak megfelelően optimalizálja megéléseit. Értelmünkkel megértjük, észlelésünkkel megéljük, érzelmi regiszterünkkel pedig átéljük az életet.

Magyarországon nincsen kormány-szintű neoliberais cenzúra, hanem sokrétű családtámogatás, kedvezményes babaváró hitel, felújítási támogatások, hitelek stb. állnak rendelkezésre. Éppen ezért szálla Magyarország „a hagyományt eltörlő kultúra” képviselői szemében.

Fodor Gábor (a közismert liberális, 1989-es „rendszeráltó” politikus: a korábbi Szabad Demokraták Szövetségének elnöke, majd a Liberális párt elnöke) 2022-10-05-i interjúja során megerősítette, hogy a különböző ideológiák szerinte a következő hívószavakat használják:

Kommunizmus – egyenlőség
Liberalizmus – szabadság
Konzervativizmus – hagyomány

Szerinte az „egyenlősítgetés” és az eltörlés kultúrája (vagyis az eltörléskultúra: *cancel culture* vagy *call-out culture* a kiközösítés modern formája, amikor valakit kiszorítanak a társadalmi vagy szakmai körökből¹⁵⁸) nem liberális és megfojtja az egyéni szabadságot és kreativitást.¹⁵⁹

¹⁵⁸ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Elt%C3%B6rl%C3%A9skult%C3%B4ra> (Letöltés: 2022-10-06)

¹⁵⁹ Hír TV, 2022-10-05

A társadalmakban van egy inga, és ez most nagyon kilendült, sőt, akár szélsőséges formáig jut, mint történt például a „cancel culture” esetében. A politikai korrektség ugyanakkor sok pozitívumot adott az embereknek, mert általa megtanítható, hogy a szó veszélyes fegyver. De sajnos igaz, hogy helyenként orwelli, szélsőbalos őrzőzajlik a világban, amit én liberálisként elképedve nézek és a leghatározottabban szemben állok vele, mert balról korlátozzák a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságát. Ez ellen egy liberálisnak harcolnia kell. Óriási problémákat látok Nyugat-Európában, a sajtószabadság tekintetében pedig az Egyesült Államokban is aggasztó a helyzet. Elfogadhatatlan, ahogyan Donald Trumpot törölték a Twitterről.¹⁶⁰

Az is érdekes, hogy ha beírjuk a Google keresőbe az imént mondottakból azt a részt, hogy: „sajnos igaz, hogy helyenként orwelli, szélsőbalos őrzőzajlik a világban, amit én liberálisként elképedve nézek”, akkor a Google keresési javaslatként megkérdezi, hogy nem e inkább „szélsőjobbos” őrzőzajlásra gondoltunk – ez egyszerű programozási kérdés, a Google politikai preferenciái szerint. Éppen így támogatják saját eszközeikkel a globális cégek saját hálózatukat és a drótokat mozgató pénzpiacok érdekeit.

Az általános egyenlősítés Fodor szerint mindig problémát okoz, és szerinte is ez együtt jár egy disztópikus (csúnya jövőt sejtető) világvázlattal.

6.2. Ki irányít?

Ki irányít? Ez a politika világának fő kérdése. „Hova” tevődik ennek a hatalomnak a pozíciója? Honnan nézve aggregálódik az akaratformálódás? Ki/mi/kik/mik irányítanak? A fősodró hagyományos politikai tendenciák szerint: vagy a transzcendens Isten (konzervativizmus), vagy önmagunk (liberalizmus), avagy a sokaság (kommunizmus) irányít. Az első rendet akar, vagyis jól szervezett államot, ahol mindenki megtalálja a saját helyét a rendszerben. A második autonóm ego-ként nyilvánul meg, betartva a közösségiség törvényeit, az úgynevezett természettörvényeket. A harmadikban pedig névleg a munkásosztály irányít. Ám mindegyiknek van egy pragmatikus oldala is, akik élvezői az adott rendszernek.

1.) A feudális viszonyok között – amit konzervativizmusnak hívnak, de nem azonos a mai általános értelemben vett konzervativizmussal, sem a neokonzervativizmussal – az eredeti isteni rendet a papság prédikálja és a „szuverén” vezetésével a nemesség húz hasznot a jobbagyság alázatosságából, akik félnek a túlvilági és persze evilági büntetéstől.

2.) A liberalizmusban az egyén használja ki önmaga számára a közösségiség addig kivívott és tudattalanul is működő, úgymond a „szívbe írott törvényeit” (Rousseau 1762/1997) – mint például a szolidaritás – és olykor gazember módjára visszaél vele.

3.) A megvalósult szocializmusban pedig – mely a kommunizmus előszobája – a pártelit tagjai sokszor visszaéltek hatalmi pozíciójukkal, és egyenlőbbek voltak az egyenlőknél, ami inkább emlékeztet a legrosszabb egológiai önzőségre, illetve a despotikus hatalomgyakorlásra.

Valami hasonlót vehetünk észre ma is, amikor a sokaságon már nem a munkásosztály ipariális környezetben sínylődő és létminimumon tengődő tömegeit értik, hanem egy másik típusú sokaságot (Hardt & Negri 2000). Ez – tovább gondolva – röviden a globális internethasználók véleményformáló sokasága. Ezt a sokaságot anonimnek állítják be, ám itt is

---

¹⁶⁰ <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/09/fodor-gabor-orwelli-szelsobalos-orjonges-zajlik-a-vilagban> (Letöltés: 2022-10-06)

megtalálhatóak a haszonelvűen és ennek mentén észszerűen befolyásoló aktorok. Ez a sokaság ugyanis globálisan összekötött fogyasztók sokasága, és mint ilyenek, elsősorban és legerőteljesebben a globális termelők, a globális érdekeltségű vállalatok kívánják őket kihasználni.

Az internet, mint világháló viszonylag új médium, mely megkönnyíti az irányíthatóságot, hogy önmaguk számára a lehető legkedvezőbb mentális – és azon keresztül megvalósuló – társadalmi és anyagi/természeti környezetet hozzanak létre a profit érdekében. A morált is ennek szolgálatába állítják, trendeket generálva és felügyelve, büntetve a kihágásokat, kiiktatva az alternatív véleményeket. Ezt szolgálta a minden reálpolitikát eltagadó és naivitást elplántáló örök világbéke-szlogen – lásd például Kantnál (1795/1985): *Az örök békéhez* címmel –, majd a keresztény szeretetet-tanítást kiforgatva, végül üzleti marketing-célzattal kicsavarva és kifacsarva, és ha akarják, akkor éppen ellenkezőleg: a háborút állítják be divatosnak.¹⁶¹

Az új sokaságot megvezető és irányító globális érdekeltségű gazdasági hatalom alternatív szervezetek által innovatívan, kvázi-anonim módon befolyásolja a mindenkori hangulatot, azon keresztül a véleményeket, és így társadalmi átalakulást generál, kialakítva és bebetonozva a saját érdekeltségének megfelelő környezetet. Ennek része a népek keveredése, nemzetek felszámolása, a globális embermassza teleologikus képe azzal a naiv ábránddal megfűszerezve, hogy a massa önmagával nem háborúzik. Csakhogy ez volt minden birodalom önhittségből fakadó bukás-eseményének naiv kiindulópontja, önsorsrontó gögössége. Elfelejtik, hogy a racionálisnak tűnő magyarázatok az egyenlőség abszolutizálásával kapcsolatosan globális értelemben nem érvényes minden civilizációra. Ugyanis, például az iszlám, mohamedán világban nem történt meg az európaihoz hasonló felvilágosodás, az áttérés az istenhitről az „észvallásra”, és a liberalizmus egológija helyett transzcendens elvet követnek; míg Ázsia nagyobb részén saját kollektív mítoszait követik istenekkel, vagy éppen a vezetésben való abszolút hittel, mely a közösségiséget szolgálja és mindenki a közösség apró, de annál szorgosabb tagja. Az itt és most élvezni akaró, vágytermelő (Deleuze 1980 és 2013) és azt állandóan kielégíteni akaró „felvilágosodott” de mára morállovagként viselkedő „nyugati” társadalom alapvető civilizációs szembenállásban áll a világ többi részével.

Amit valóban összekötnek a nyugati típusú társadalmak, azok a saját civilizációjukhoz tartozó és folyamatosan manipulált fogyasztók mind az anyagi termékek, mind a szellemi termékek tekintetében.

Ebben az információs társadalomban a gazdasági globalizmus fogyasztói sokaságára ráépülő, önmagát anonimnek beállító hatalom a régi haszonelvűen ható (Miért jó nekem ez a cipő? Mert kényelmes. Miért jó nekem ez az üdítő? Mert finom. stb.) marketing-elemek túl politikai, sőt morál-teleologikus (a morál követendő útját és célját eleve kijelölő) elveket használ, azaz egy termék kapcsán csoportélményt ad, egy bizonyos közösséghez való tartozás élményét az elidegenedett, egymást eltárgyasító nyugati társadalomban, amit morálszósszal önt le, vagyis előírja az adott csoport morális habitusát is; persze lehet, hogy csak valamilyen trendi trendet követ, mint például a Coca-Cola, mely mindig arra hajlik, amerről a szél fúj, lásd: #loveislove” azaz „Love is Love” kampány¹⁶², vagy a zöld gondolatra felcsimpszkodva: a WWF-al közös kampányfogásban¹⁶³, de vannak kifejezetten előíró médiafelületek is, hatalmas árbevétellel és

¹⁶¹ <https://www.zazzle.com/come+to+the+dark+side+tshirts> (Letöltés: 2022-11-03)

¹⁶² <https://www.coca-cola.hu/rolunk/hirek/love-is-love-egyenlo-jog-a-szeretethez> 2019 (Letöltés: 2022-09-02)

¹⁶³ „A fenntartható jövő érdekében működik együtt a WWF és a The Coca-Cola Foundation:

összetartó befektetői háttérrel: Google, Facebook, a korábbi Twitter, és társaik. Láthatjuk, hogy mennyire paradox és álságos ez a folyamat, mennyire kifacsarják a már eleve magából kifordult önző társadalom tagjait. Erre nem megoldás annak emlegetése, hogy az egyén vétke a közjót szolgálja (Mandeville), vagy hogy a társiatlan társiasság (Kant) rendezi a társadalmat, avagy ráfogni mindent a piac anonimitására, a „láthatatlan kézre”, hogy az majd elrendez mindent (Adam Smith).

Az internet manipulálása mára ebből a szempontból lelepleződött, de az aktorok úgy tesznek, mintha ott sem lettek volna, egyfelől a hallgatás fátyla mögé bújnak és a nemkívánatos híreket cenzúrázzák, a nyílt színen pedig a még több demokrácia jegyében tetszelegnek. A szlogeneket pedig addig sulykolják, amíg be nem idomítják biodíszleteiket, legyenek azok politikusok, celebek, különböző civil szervezetek, vagy egyszerű felhasználók.

A globális érdekeltségi láncokat irányítók a világhálót használva manipulálják az így egybekötött általános-sokaságot, mindeközben anonimnek és függetlennek állítják be magukat, mégis egyre inkább irányítják az internetet, sőt ezen rendszer irányításáért folyik a harc, és dől el nemzetek, vezetők, gazdasági óriások, vagy éppen celebek sorsa. Hirtelen, szinte véletlenszerűen változhat meg konkurens politikusok, cégek, celebek, egyének megítélése, egy-egy nem illőnek titulált véleménynyilvánítás miatt.

A hálózatszerű „anonim” hatalmi struktúra, mindaddig működőképes lesz, ameddig a felhasználók körében az általuk használt médiacsatornák tartalmait szinte kritikátlanul elfogadják és állandó önmegerősítésre használják esetenkénti önkritika helyett. Így tör magának utat a gazdasági szféra a politikába, indoktrinálva az információs társadalom anyagi és szellemi termékein keresztül az általános sokaságot, a fogyasztókat.

7. Hogyan függ össze a nemzeti identitás és a vállalati identitás (*Corporate Identity* - CI)?

Mi a nemzeti identitás és a gazdasági prosperitás viszonya? Milyen elvárások és tényleges hozzáállás fogalmazható meg e téren más ideológiákkal szemben? Ezt járjuk most körbe.

7.1. Nemzeti öntudat és gazdasági prosperitás - kérdésfeltevés

Mi most a polgári berendezkedésben megvalósuló nemzeti öntudatot vizsgáljuk, főként annak jelenkori formáját. Ezt kötjük majd össze a gazdasági világból ismert céges arculattal (corporate identity), identitástudattal, annak vállalaton belüli összetartó-erejével és a piaci szférában eredményezett sikerességével. Ami a cégek számára a piac, az a nemzet szempontjából a népek közötti érvényesülés. Ahogyan a piac-vezérelt vállalatok úgy alkotják meg saját identitásukat, hogy azzal még több bevételhez jussanak – kiszolgálva a mindenkori ideológiákat –, talán a népek, nemzetek versenyében is az a célravezető, ha egy adott nép úgy formálja identitását, hogy az versenyképes legyen, szélkakasként követve különböző ideológiákat – vagy talán mégsem?

A Living Danube program, egy egyedülálló, ágazatokon átívelő partnerség, amely a WWF CEE, a The Coca-Cola Foundation és a Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR) összefogásával valósul meg.,
<https://www.coca-cola.hu/rolunk/hirek/2022-08-04-wwf-es-coca-cola-egyuttmukodes> 2022 (letöltés: 2022-09-02)

Milyen versenyről van itt szó, milyen előnyökkel járhat, milyen veszélyek leselkednek a köpönyegforgatókra,¹⁶⁴ hogyan veszíthetjük el identitástudatunkat, megéri-e ez egyáltalában, és hogyan lehet – ha hagyják – felépíteni, újra-alapítani a nemzeti öntudatot, identitástudatot, és ez utóbbi milyen gazdasági sikerlehetőséget hordoz magában?

7.2. Corporate Identity és nemzeti öntudat – előzetes észrevétel: a nemzeti identitás stabilitásának fontosságáról

Egyértelmű tapasztalati valóság, hogy az emberek tudati meggyőződései változtathatóak. Változó szituációk változó érdekeket implikálnak. Üléspontom meghatározza az álláspontomat – mint azt Nógrádi György szokta mondani a politika világára alkalmazva.

Ha azonban a globális multiknál bevett gyakorlatot követnék egy nép/nemzet tagjai és úgy változtatgatnák társas (interszjektív) elköteleződéseiket, meggyőződésüket és hitüket a saját hazájuk hagyományaival és kulturális értékrendjével kapcsolatosan, mintha csak valami divatos ruhadarab lenne rövid lejáratú tetszetősséggel, akkor annak a népnek/nemzetnek sem lenne többé „tartása”, gerinctelenné, megalkuvóvá válna, elveszítené identitását, otthonosságát, megbecsülését, önértékelését – már ha ez jelent számára egyáltalában valamit. A hamisságért cserébe pénzt remél, de amikor már az is megvan, gögös kedve alábbhagy, élete alkonyán keresni kezdi hovatartozását, gyökereit, vagy éppen hátat fordít mindenkinek és szívében megkeményszik – de még az is lehet, hogy valamilyen általa preferált értékrendet képviselve „áll bele” valamibe, értelmet, célt keresve addigi felszínes életének.

A nemzeti öntudat szempontjából tekintve mindenki az, ahova/akinek született, vagy azzá lett. Ha valaki Magyarországon született, akkor manapság egyértelműnek kellene lennie, hogy magyarnak vallja magát – ám sokféle egyéb kivételt képező tényező lehet, mint például az átutazók, stb. esetében. Ha valaki más kontinensen született, de legalább részlegesen magyar szülőktől – vagy ilyen gyökerekkel bír –, és ismer magyar szavakat, hősöket, akkor még ő is lehet magyar, sőt büszké az „itthoniak”, hogy magyarságát felvállalja. Aki kiáll az összmagyar érdek mellett, azt a magyarok szívesen fogadják. Tiszteletbeli magyarok azok, akik meggyőződésből hosszú távon a magyar érdekek mentén cselekszenek, bár talán még magyarul sem tudnak – indokaik sokfélék lehetnek, egyéni vagy általános, például családi okok, kiállítás egy ügy mellett, szimpátia, közös érdek, stb. Aki pedig eleve magyar származású, attól el is várják, hogy a kölcsönös bajtársiasság és szolidaritás lényegét értse, érezze és tevőlegesen is segítse.

7.3. A cégek nárcisztikus belső imázsa

A cégek önmagukról állított nárcisztikus önképéről, belső image-áról elég annyit mondanunk, hogy akik tárgyi termékeiket megszemélyesítik („Ő” ezt és ezt nyújtja, tudja, stb.), közben pedig fogyasztóikat statisztikai adatokként eltárgyasítják, azok fordítva ülnek a morál lován, bármilyen cukiságként tálalják ezt. Buber is sokat írt az eltárgyasítás veszélyeiről, ám szemlátomást a marketing közérkölcset semmibe vevő irányzatai minden ilyesmit szándékosan figyelmen kívül hagynak, ugyanis céljuk a termék státuszának felemelése, a tudattalan szintjén

---

¹⁶⁴ Bár az is lehet egy nép karaktere, hogy eleve opportunisták – vagyis a haszonelvű céljai érdekében elfogadhatónak tart bármilyen elvtelen eszközt –, és így mindig az aktuális trendeknek megfelelően változtatják álláspontját, de ez hosszú távon bizalmatlanságot szül velük szemben.

szimpatikussá tétellel (a személyeket ugyanis a keresztény hagyományban eleve szeretni, de minimum már eleve kedvelni kell: „Szeresd felebarátodat mint saját magadat!” Mk 12, 31; Mt 22, 39)

7.4. A versenyképesség kritériumai és az ideológiák megítélésének nehézségei

Azt megállapítani, hogy mely politikai ideológia pontosan milyen gazdasági következménnyel jár az egyes országok – sőt esetenként tágabb léptékű nemzetek – versenyképessége szempontjából, szinte lehetetlen megmondani, hiszen olyan sok tényezőtől függ:

- 1.) Külsődleges természeti tényezők, legegyszerűbb alakjában „bő esztendők/szűk esztendők”: rendkívül bő terméshozam versus katasztrófák, járványok, stb. és ezek „kezelésének” potenciálja, sikeressége.
- 2.) „Belső” természeti adottságok: már eleve termékeny, mezőgazdaságra alkalmas földek versus eleve sivatagos vagy fagyott földek, a földek termőminőségét javító tudás és megvalósítási kapacitások rendelkezésre-állása vagy hiánya.
- 3.) Függés más országoktól: mezőgazdasági, ipari-nyersanyag, know-how stb. terén.
- 4.) Adott ország eddig kialakult gazdasági karaktere és azon belüli fejlettségi szintje, tudásintenzitása: mezőgazdasági, és/vagy ipari, esetleg tudásintenzív kutatás és fejlesztés (K+F), szolgáltatóipar, kereskedelem.
- 5.) Globális gazdasági környezet: növekvő vagy recessziós világgazdasági konjunktúra.
- 6.) Történelmi és kulturális adottságok, sorsfordulók: adott nemzet elhelyezkedése a kontinensen belül és egyáltalában a világban, illetve a magállamban, anyaországban lakók aránya a máshol élők viszonylatában.
- 7.) A kontinensek közötti és kontinenseken belüli gazdasági környezet: segítő szövetségek vagy hátráltató konfliktusok.
- 8.) Vezetők habitusa: országon belüli belső politikai/gazdasági elit valós céljai versus artikulált, retorikai céljai.
- 9.) A lakosság hozzáállása egyéni (támogató versus hátráltató, szorgos versus lusta, érdektelen stb.) és különböző társadalmi csoportok szintjén (civiliek, szervezetek, közösségek sokarcúsága).
- 10.) A statisztikai hozzáállás prekonceptiója (feljavító versus lerontó hozzáállás valamilyen politikai/gazdasági érdek mentén), a mérés pontossága (módszertanok sokarcúsága és nagy mintavétel versus egydimenziós mérés kis mintán).
- 11.) Továbbá egy-egy ideológia tisztán eszmei szinten is teljesen más képet mutathat, mint konkrét megvalósulásakor.

12.) Ráadásul az egyes ideológiák is más-más léptékben gondolkodnak, ezért méréseik is egymással összemérhetetlenek, inkompenzurábilisek. Azonban az egyes ideológiák képviselőinek hangzatos szólamai és valós, konkrét érdekszférái és célkitűzései sem mindig fedik egymást. Eszmei szinten az érdekszférák:

I. Konzervativizmus – adott ország és nemzet.

II. Neoliberalizmus/globalizmus – az emberiség egészére kiterjeszteni kívánt jogok és politikai/gazdasági környezet.

III. Kommunizmus – az emberiség egészére kiterjeszteni kívánt politikai/gazdasági környezet.

Mint azt láthatjuk, a neoliberalizmus/globalizmus és a kommunizmus látszólag azonos célokat dédelget, hiszen mindkettő globálisan érvényes igénnyel lép fel. Ám míg a neoliberalizmus a jog kiterjesztését tartja fontosnak (pl. LMBTQ... jogok) és ezt úgy kívánja elérni, hogy a korábbi hagyományos vallás és szólásszabadság helyett a vallások eltörlésére törekszik (ateizmus és történelmi materializmus – ebben megegyezik a kommunizmussal), a más véleményen lévőket pedig cenzúrázza, addig a kommunizmus nem a jogok általános kiterjesztésével, hanem a megfigyeléssel és fegyelmezéssel operál.

Módszerükben mindkettő felügyel és cenzúráz, de a kommunizmusban a büntetés erőszakos deportálásokba, kényszermunkába fulladt, nem „csak” elhallgattatásba mint a neoliberalizmusban, mivel a kommunizmus ideológiája eleve – „hagyományosan” – nem retten vissza az erőszakos forradalmaktól. A globális tőke szempontjából a jogi háttér szinte érdektelen mindaddig, ameddig gazdasági érdekeit érvényesíteni tudja, de inkább kedveli a neoliberális jogkiterjesztést, mivel bizonyos bennfentes információk és törvényi szabályozások meghozatala illetve kijátszása érdekében csupán néhány vezetőt kell lefizetnie vagy/és „képeznie”, és nem kell egy egész kommunista ország – saját szempontjukból – megbízhatatlan, ideológiai meggyőződésű rendszerét, apparátusát anyagilag támogatnia, sőt általában a keresőképes kereslet is csekélyebb ott, ezért a profit is szegényesebb, viszont nagyobb a kockázat.

7.5. Az egyes ideológiák által elvárt vállalati lojalitás és a tényleges realitás, valamint a társadalmi kohéziós erő – általánosító összehasonlítás, komparatív előfeltevések

A vállalatvezetés sokféle habitusú lehet (autoritertől a laissez faire-ig), bármely ideológiai elköteleződés mentén szerveződjék, de egy nagy átlagot azért történelmi tapasztalataink alapján talán megvonhatunk és bemutathatunk. A kommunizmust a XX. század második felében megvalósuló formája alapján mutatjuk, míg a neoliberalizmust/globalizmust és a nemzeti öntudatot a kortárs, XXI. századi formájában vizsgáljuk. Így érzékeltetjük az elvárásokat és a megvalósulás különbségeit az elköteleződés tekintetében.

Az alábbi táblázat általánosító, pontosítása (időben, térben, és egyéb aspektusok szerint) problémás és szubjektív ítéleteken alapulna, mivel a különböző – valóban objektív – kimutatások hiányoznak, és azok kritériumrendszerének meghatározása is már eleve ideológiafüggő. Mondjuk ki őszintén – az író és az olvasó egyszerre egy „mi-közösségben” tételezett véleményeként –, intellektuális igénnyel: ideológia-független, úgymond semleges kritériumrendszer nem lehetséges, avagy illúziókkal terhes. Más lenne a megítélés az egyes ideológiák vezérei és hívei, illetve a kritizálók és elszenvedők által. Az sem mindegy, hogy

milyen vállaltokról van szó: magán-, vagy állami tulajdonról, továbbá mely klaszterben tevékenykednek és milyen a fejlettségük, és sorolhatnánk tovább a változókat.

Az alábbi táblázat próbál az elvárások és a tényleges megvalósulások relációjában értékelni: a gazdasági vállalkozásokon és adott országon – jelen esetben Magyarországon – belüli lojalitás és összetartás tekintetében, mely hosszú távon a prosperitás kulcsa lehet. Ám minden megállapítás időben/térben és egyénekenként/interszubjektív/társas viszonyok szempontjából változó lehet, nem létezik és nem is lehetséges a biztos végeredményt szavatoló – ideológia-független perspektívájú – tudományos módszertan a társadalomtudomány e területén.

Azzal is vádolhatná valaki e táblázatot, hogy szerinte az időbeliséget stb. nem jól veszi figyelembe (mert változó, nem átlagolható, stb), vagy egyéb pontatlansága mellett fő hibája, hogy a lojalitást „veszi elő”, mely a konzervativizmus egyik alapfogalma, ám ekkor elfelejtik, hogy ez a táblázat tiszteletben tartja a különböző ideológiákat, és éppen az ideológiák „ideológia-természete” alapján – mely erős elköteleződést vár – vizsgáljuk a különböző álláspontokat, szép szóval: világvázlatokat.

3. Táblázat: Elvárt és tényleges lojalitás ideológiánként a cégekhez, munkatársakhoz, az országhoz, a társakhoz

		I.	II.	III.	IV.
		Corporate Identity – vállalaton belül		Társadalmi viszonyulás – országon belül	
		Cégért - lojalitás	Egymásért - összetartozás	Országért - lojalitás	Egymásért - összetartozás
		elvárt/tényleges	elvárt/tényleges	elvárt/tényleges	elvárt/tényleges
A.	Kommunizmus	erős/gyenge	közepes/közepes	gyenge/közepes	közepes/közepes
B.	Neoliberalizmus/ Globalizmus	erős/gyenge	közepes/gyenge	gyenge/közepes	gyenge/közepes
C.	Konzervativizmus/ Nemzeti Identitás	közepes/közepes	közepes/közepes	erős/erős	erős/erős

Forrás: saját szerkesztés

A következőkben néhány bekezdés erejéig tárgyaljuk a kommunizmust, a neoliberalizmust és globalizmust, majd a konzervativizmust, helyesebben: a XXI. századi nemzeti identitástudatot, öntudatot.

Elközetesen annyi állítható, hogy a belső elégedettség – mely a külső imázst is pro/contra¹⁶⁵ befolyásolja – leginkább a nemzeti identitású országban erős. A tőke oda is szívesen megy, ahol a belső identitás nem erős (sőt a globalista neoliberálisok főként ilyet keresnek vagy „csinálnak” maguknak), de olcsón fér hozzá erőforrásokhoz, mert az ország olyan helyzetben van és/vagy olyan vezetése van, mely éppen kiárusítja az ország erőforrásait, gyárait, stb. Egy ország hosszú távú prosperitása szempontjából azonban nem a kiárusítás és a kvázi rabszolgasor a vonzó, hiszen a lakosság jóléte és elégedettsége függ ettől.

¹⁶⁵ A külső imázs lehet mások által manipulatív módosított,

7.5.1. Kommunizmus

A táblázat „A” sorának rövid értelmezése:

A./I-II. A kommunizmusban eleinte a lelkes sztahanovisták élcsapata volt a propagandagépezet olaja, de később, a belefásulás általános elégedetlenségbe csapott át, a kreativitást megfojtották és az ötéves tervek sora mindig csak a jövő ígéretével kecsegtetett, de a kommunizmus helyett csak a szocializmust építették. A termelékenységéről jó „vicc”, ama anekdotának is beillő szóbeszéd, hogy: „Igen, a termelést a csavargyárban 150%-ra emeltük elvtársak!”, csak azt felejtették hozzátenni, hogy bár megfeleltek az irreális elvárásoknak, de óriási csavarokból, melyek a piacon szinte senkinek sem kellettek, és be kellett őket olvasztani – pontosan ilyen hatékonyságú volt a kommunizmus építésének csúfolt tervutasításos termelési rendszer. A kommunista elit mindent elvárt, de hozzá nem értésük és megfélemlítési stratégiájuk, dilettantizmusuk okán végül semmit sem kaptak, a versenyben lemaradtak, a munkatársak pedig kollektíven hordták szét a gyárakat. Egymásért nem kellett kiállni, inkább besúgni őket, de az ideológiával szembeni realista cinizmus inkább sírva vigad a magyarba és cinkos összekacsintásba torkolt a rendszerváltást megelőző időkben.

A./III-IV. Az internacionalista kommunizmus gyűlölte a nemzettudatot, a megtorlások és megfélemlítések, átnevelések okán sikerült is elhittetniük a néppel, hogy szinte mindenki a munkásosztály tagja, elfeledtetve a magyarokkal harcos dicső múltjukat. De ez 1956-ban megdőlt, a magyarok kiálltak egymás mellett, de a forradalmat vérbe fojtották és a megtorlásokkal ellehetetlenítették a nemzettudatot, besúgóhálózattal biztosítva a kommunista diktatúra hatalmi hegemoniáját, önkényuralmi berendezkedését.

7.5.2. Neoliberalizmus/Globalizmus

A neoliberális globalizmus multinacionális céghálózatai teljes elköteleződést várnak el dolgozóiktól, és ezért akár tréningeket is tartanak. A tréningektől azt várják, hogy nagyobb cégen belüli kohéziót és motiváltságot kényszeríthetnek ki dolgozóiktól, mivel a HR-esek és fejlesztő marketing-szakemberek ezt tanácsolják azoknak a cégeknek, akik elérték a fizetésekre szánt keretösszeg plafonját, de a termelékenységet és munkamorált emelni/növelni szeretnék. Ez a módszer azonban a kezdeti, bevezetési időszakban, illetve a kezdő munkatársak számára érdekes lehet, de idővel – miután már viszonylag rögzültek a társas viszonyok – időpocsékolásnak tűnik és fölösleges tehernek, sőt éppen az ellenkező eredménye lehet, mint azt eredetileg szándékolták. Ráadásul az alacsony bérkategóriájú munkások, mivel kevésbé képzettek és ezért hamarabb csatlakoznak be a munkapiacra, hamarabb alakul ki az igényük a családalapításra, vagyis általában családcentrikusak, és ezért minden családtól elvett időt sajnálnak, főleg, ha azt nem fizetik meg a csapattréningek alkalmával.

Ez „kissé” emlékeztet minket a „kommunista szombat” gyakorlatára, amikor a proletárok fizetetlen munkaerőként építették a jövő kommunista társadalmát – mivel azonban maga az eszme kivitelezése elbukott, utólag ezek a sztahanovista „önkéntességek” is hosszú távon hiábavalóknak bizonyultak, hiszen általában nem az építő munkásosztály privatizálhatta a rendszerváltást követően az üdülőket és gyárakat, hanem a kommunista vezetés elitje.

A multinacionális és transznacionális cégek abban különböznek ettől, hogy nem „munkát” végeztenek a résztvevőkkel, hanem előadást hallgattatnak, közös sportélményre, esetleg piknikre invitálják a tagokat. Közös „élményt” kínálnak pénz helyett, de a családtól veszik el

az időt. Az olyan valóban élményszerű események pedig rendkívül ritkák, amikor az egész családot viheti valaki és teljes ellátást és programokat biztosít a multicég, hiszen az rendkívül nagy költséggel járna, és eleve éppen a profitmaximalizálás volt a cél a fizetetlen –vagy ritkán megfizetett – tréningekkel.

Másik lehetőség a pénzfizetés elkerülésével elért teljesítménynövelésre a díjazás, például: „a hónap dolgozója”. Ez azonban csak keveseket mozgat meg, főleg, hogyha ismert a munkatársak között, hogy ki az, aki túlhajszolja magát – őt általában ki is közösítik, mivel túl magas „normájával” rontja a többiek megítélését, sőt állandó példaként állítja őt a vezetés a többiek elé.

Az alacsony fizetésű munkások általában akkor dolgoznak jobban, ha a plusz teljesítményt meg is fizetik, hiszen a XXI. században a „Dolgozz többet ugyanannyiért – majd mi motiválunk!” típusú vezetési stílus átlátszóvá vált, pszichológiai előnyei kifulladások. Ma már a keveset kereső munkás is pragmatikusan gondolkodik és cselekszik, nem hajtja ideológia, hiszen átlátják a globális kapitalizmus rendszerét.

4. Táblázat: *Elvárt és tényleges lojalitás ideológiáinként (neoliberalizmus/globalizmus) a cégekhez, munkatársakhoz, az országhoz, a társakhoz*

		I.	II.	III.	IV.
		Corporate Identity – vállalaton belül		Társadalmi viszonyulás – országon belül	
		Cégért - lojalitás	Egymásért - összetartozás	Országért - lojalitás	Egymásért - összetartozás
		elvárt/tényleges	elvárt/tényleges	elvárt/tényleges	elvárt/tényleges
B.	Neoliberalizmus/ Globalizmus	erős/gyenge	közepes/gyenge	gyenge/közepes	gyenge/közepes

Forrás: saját szerkesztés

B./I. A globális nagytőke a multinacionális cégek felső- és középvezetőitől lojalitást vár el, és maximális teljesítményt: „Nem kérünk mást, csak az életed!” Ennek megfelelően azonosulni kell a vállalat gazdasági, politikai, morális elveivel, célkitűzéseivel, mintegy belső imperatívusként, belső parancsként. Ezt általában úgy érik el, hogy eleve jól megszűrjük a felveendő munkatársakat (persze egy másként gondolkodó, de jól felkészült – ám műmosolyt magára erőltető – jelentkező kijátszhatja a kérdéseket, hiszen ő is megtesz minden tőle telhetőt egy jólfizető állásért). Ám ahogyan a globális céghálózatok a profitmaximalizálásra törekednek, úgy az alkalmazottak is elhagyják őket, ha egy kecsgetőbb ajánlatot kapnak. Az odaadás színlelt és időleges, de a munkateljesítmény maximalizált, bár a munkaerőpiacon elérhető legnagyobb fizetésért.

B./II. A globális céghálózatok a vállaltokon belül érdek-összetartozást hirdetnek és tréningeken képzik dolgozóikat a minél hatékonyabb csapatmunkára (*teamwork*), és haversági kötelek kialakulhatnak, ugyanakkor teljesítményorientált munkaversenyt is hirdetnek közöttük, minek okán érdek-ellentétek is kialakulnak. A munkakapcsolatok felbomlásával pedig egy másik vállalat – sokszor a korábbi konkurencia – másik teamjében keresi a boldogulást; kivételes esetekben megmaradhat az ismertségi viszonynál komolyabb kapcsolat is, ha valami más – a munkán túli – közös érdeklődésük van.

B./III. A globalizmus nem kedveli a globális tőkeáramlást és érdekérvényesítést szabályozni kívánó nemzetállamokat, a neoliberalizmus pedig felold minden erkölcsi normát és nemzeti értéket/értékrendet/hagyományt. Ezért is járnak – globalizmus és neoliberalizmus – kéz a kézben. Lokális elköteleződésként csupán annyit várnak el, hogy a munkavállalók értsék a helyieket és ott végezzék a munkájukat ahol a legértékesebbek – kivéve ha munkavégzés céljából utazgatniuk kell –, aminél az átlagos hazaszeretet is többet érez.

B./IV. Mivel a neoliberalizmus ideológiája a többséghez képest kisebb csoportokat preferál, a globalista vállalatok pedig minden potenciális fogyasztót meg kívánnak szólítani, így nem elvárás adott országon belül a felebaráti szeretet – csupán a jól funkcionáló munkaerő szintjén: műmosollyal – ezért a helybéliek már eleve több szimpátiával viseltetnek a többi polgárral szemben, mint az elvárt.

7.5.3. Konzervativizmus/Nemzeti Identitás/Nemzeti Öntudat

A három alapvető mainstream történelmi politikai irányzat (konzervativizmus, liberalizmus, kommunizmus) közül mindegyik saját logikája szerint egyeduralomra törekszik, és a történelem folyamán is mindig valamelyik transzcendentális észeszme van túlsúlyban. A filozófiai irányultságú törekvés arra mutat rá, hogy kiegyensúlyozottságra van szükség, és optimális esetben nem gyűri le dominanciájával véglegesen egyik irányzat sem a másikat: sem a transzcendens isteni rend, sem az ön magát megalapozó ego liberalizmusa, sem pedig a kollektíva, avagy a XXI. században a hálózatosodást irányító globális elit, mely jelenleg neoliberalizmusnak mutatkozik, de beemel kommunisztikusnak tűnő elemeket, saját érdekei sikeresebb eladása és valódi céljainak elleplezése érdekében.

Gazdasági szempontból sem kifizetődő az egoizmus, sem vállalati szinten, sem országos szinten, hiszen aki mindig önmagát tekinti elsődleges fontosságúnak – azaz önmagát prioritásként kezeli –, az hosszú távon nem hatékony sem egy cégnél, sem a nemzeti összetartozás szempontjából.

Nézzük, hogy mi az, ami ezzel szemben jellemző a nemzeti identitástudatra:

- 1.) Az ilyen egyén alapvetően liberális, azaz tiszteletben tartja mások vélemény- és szólásszabadságát, mindaddig, amíg őt magát és elveit nem sértik.
- 2.) Közösségtudata szempontjából összetartó, szociálisan érzékeny, hiszen – elsődlegesen – nemzettestvéreiért felelősséget érez.
- 3.) Továbbá a nemzeti identitástudattal rendelkezők számára a transzcendens elv a „Hon” vagy „Haza”, bővebben: a „Hazaszeretet”, mely orientálja gondolkodását és tetteit.

Ebben az értelemben a nemzeti identitástudat egységben képviseli mindhárom kanti transzcendentális észeszmet (Én-Világ-Isten: mint konjunktív,- konnektív- és diszjunktív szintézisek).

Nézzük meg közelebbről, hogy a nemzeti identitástudatot képviselők szempontjából mit jelent olyan vállalatnál dolgozni, ahol a „Nemzeti Ügy” kiemelt fontosságú.

Jó példa a hazai márka melletti elköteleződésre a Tisza Cipő jelenlegi vezetőjének szemléletmódja, melyet egy róla készült televíziós dokumentumfilmben említett. Szerinte nem

a profitéhség az elsődleges, hanem a fennmaradás és fejlődés (a nyereség visszaforgatása fejlesztésekbe), akár nonprofit alapon is.

A rendszerváltás után a cipőimport megerősödött, számos új márka jelent meg a piacon. Az 1990-es években az akkor már tradicionális tornacipők gyártása leállt. A kézzel készült cipők gyártásában és tervezésében több mint 40 éves tapasztalattal rendelkező csapatot 2003-ban kereste fel Vidák László, hogy újraélessze a márkát. A Clash Kft. ekkor vásárolta meg a Tisza védjegyet és elindult a kutatómunka. Régi tervek, fotók, kaptafák és egyéb szerszámok százeit nézték át, míg megtalálták azokat a jellegzetes modelleket, amelyek a mai és az egykori Tisza márka ikonikus darabjai lettek. A cipőgyártás újra elindult, majd ezt követték a kiegészítők és ruházati termékek.¹⁶⁶

A nemzeti identitástudat képviselőjét most leegyszerűsítve nevezzük konzervativizmusnak, de ezen nem feudális berendezkedést értünk, hanem kortárs nemzeti öntudatot.

5. Táblázat: *Elvart és tényleges lojalitás ideológiáinként (konzervativizmus) a cégekhez, munkatársakhoz, az országhoz, a társakhoz*

		I.	II.	III.	IV.
		Corporate Identity – vállalaton belül		Társadalmi viszonyulás – országon belül	
		Cégért - lojalitás	Egymásért - összetartozás	Országért - lojalitás	Egymásért - összetartozás
		elvart/tényleges	elvart/tényleges	elvart/tényleges	elvart/tényleges
C.	Konzervativizmus/ Nemzeti Identitás	közepes/közepes	közepes/közepes	erős/erős	erős/erős

Forrás: saját szerkesztés

A./I-IV. A nemzeti öntudattal rendelkező munkáltatók, vállalatok lehetnek olyanok, melyek hivatástudatot igényelnek, de nem az önfeladásig menő multik igényéhez hasonlóan, mely a munkavállaló kiégéséhez vezet (Han 2010/2019) – gondoljunk csak a Burnout syndrom-ra – hanem egészséges, élethosszig tartó valódi belső elköteleződésű. a taramban (*durée* – Bergson 1889/1923) élő indíttatásból fakad, a kívülről kényszerített erőszakos ráhatással szemben vagy a belsővé vált önbecsapással szemben. Ugyanígy, a cégen belüli kapcsolatok is őszintébbek, mivel eleve egy „hullámhosszon” gondolkodnak a cél tekintetében, és nem csak az ideológia vagy a pénz hajtja őket, és közöttük a bizalomnak kiemelt szerepe van. Ehhez képest a nemzeti érzelmű emberek még elkötelezettebbek, ha a Hazájukról van szó, vagy nemzettestvéreikről, bajtársaikról a nehézségekben és a közös ünnepeken.

7.6. A zöld gondolat és a nemzeti identitás

Ha létezik ma motiváló „Nagy Ügy”, akkor az már nem a bukott szélsőséges politikai bal-jobb irányzatok útja, hiszen azok minden eszméleti törekvésük ellenére végső soron emberelleneseknek bizonyultak, gazdaságilag és szabadságában eltiporva népeket. A fiatalok látják, hogy globális értelemben körülöttük pusztul a természet, és meg akarják akadályozni, hogy nekik már ne maradjon semmi zöld, friss levegő, víz, stb., viszont sajnos a lánglelkű fiatalokat – akik szinte semmit sem értenek a reálpolitikához és a geopolitika összefüggéseiből – megvezetik a hangzatos szövegek, a régi egyenlősítő vörös árnyai.

¹⁶⁶ <https://www.tizsacipo.hu/tortenet/> (Letöltés: 2022-11-23)

A „zöld” téma kapcsán szintén az arany középút a helyes megoldás, hiszen a gazdasági versenyképesség feladása után egy leromlott helyzetű ország kiszolgáltatottá válik, hiába vált viszonylag gyorsan „zölddé”. Az sem mindegy, hogy egy már eleve fejlett államról van szó, vagy hozzá képest egy fejlődésben lévő, feltörekvő országról, esetleg egy fejletlen, vagy harmadik világbeli országról; az első még relatív kis veszteséggel megteheti ezt az átállást, de a többi számára több mint kockázatos a globális piaci versenyben való lemaradás. Ráadásul egy globális adópolitika konzerválná a jelenlegi ország-státuszokat, és megszűnne a kitörési esély. A „Zöld Ügy” megvalósulása csak akkor kivitelezhető értelmesen, ha nem a világ fejlett, de kisebb országaiban törekednek erre az átállásra – miközben a világ többi részén nem foglalkoznak ezzel oly mértékben, hiszen még feltörekvő vagy fejletlen státusszal rendelkeznek – mivel globális értelemben sem csinál egy fecske nyarat, ez esetben tiszta, élhető bolygót. A gazdagabb országoknak kellene ebben segíteniük. Ez a segítség lehet pénzbeli – mely sokszor értelmetlen pénzkidobás –, vagy még inkább zöld energiát termelő létesítmények kiépítésén keresztül, mely kiválthatja a fosszilis, főként szén alapú és kőolaj/földgáz alapú energiatermelést. Ilyen típusú összefogásra lenne szükség az ENSZ részéről, és nem csupán kidolgozott tervekre, hanem azon túl konkrét megvalósításra – ám ez még várat magára.

Ezért a nemzeteknek – mint sok minden másban, saját kezükbe kell venni az irányítást: politikai-gazdasági diverzifikációra van szükség, a leginkább pragmatikus és rentábilis, ésszerű megoldásokra a fenntarthatóság érdekében. Az így felfogott zöld gondolkodás a nemzet jól felfogott sokrétű érdekét szolgálja, kiemelve az egészség és fenntarthatóság fontosságát, melyet leginkább a következő generációkért érzett felelősség hajt. A gazdaság teherbírását, a stratégiát és a megfelelő időintervallumokat azonban jól össze kell hangolni.

8. Az identitás globális kihívásai

Alapvetően azért tárgyaljuk mindezeket, hogy a rendelkezésre álló információk birtokában a kritikai gondolkodás segítségével szintetikus egységben lássuk a globális folyamatokat és lokális hatásait, és a demokratikus döntéshozás során saját sorsának irányítása érdekében megfontoltabb válaszokat adhasson mindenki, aki él szavazójogával.

8.1. A média, mint a hatalommegosztás negyedik ága, és a magántőke befolyásának lehetőségei

Mivel globális információs világunkban hangsúlyos a média szerepe, ezért megkerülhetetlen, hogy ennek fontosságáról és hatásmechanizmusáról is mondjunk néhány mondatot. A hatalommegosztás Montesquieu-i elvét (1748/1962) – törvényhozó, bírói, végrehajtó – kiegészítve a negyedik, nem „hivatalos”, de annál hatásosabb hatalmi ág a média.

A médiának több tényezője és kommunikációs szereplője, ágense van. Régen a média közege a szóbeszéd, a színház, majd a könyvek, a sajtó, a rádió, a filmszínház és a televízió voltak. A kortárs média fő tényezője – hardvere (*hardware*) az internet. Ebbe a globális hálózatba van bekötve minden viszonylag fejlett és szabad polgár (egyes államokban van alternatív, regionális megfelelője is, vagy csak ez utóbbi engedélyezett). A „sokaságot” (Hardt & Negri 2000.) tehát összeköti az információs hálózat. Ebben többek között működnek alapvető „keresőmotorok” (pl. Google, Firefox, stb.) és közösségi platformok (Facebook, Twitter, Instagram, TikTok, stb.), valamint állami és főként magán tulajdonú hírforrások megszámlálhatatlan számban. Ezek azonban mind tulajdont alkotnak, valakik tulajdonát, és így valamilyen meghatározott

érdekszféra befolyási övezetébe tartoznak, és ezen érdekszféra érdekeinek megfelelő mondanivalót terjesztenek, másokat pedig korlátoznak, cenzúráznak, letiltanak, kitörölnek, sőt támadják: annak mondanivalóját retorikai fordulatokkal és/vagy nyílt ferdítésekkel, hazugságokkal kiforgatják, ellehetetlenítik eredeti szándékának megértését.

A független, érdekesemleges „puszta” hírszolgáltatás a magánszférában (egy-két teoretikusan létező kivételtől eltekintve) naivítás, ugyanis a globális kapitalista rendszer fő tőkés csoportjainak szempontjai szerint anyagi forrás csak a saját érdek közvetlen vagy legalább közvetett előnye érdekében biztosítható. Kissé cinikusan, a globális tőkés csoportok anyagi szempontjából és ahhoz képest minden más sokadrendű tényező. Saját működési struktúrájuknak megfelelően az az érdekük, és ez alapján egymás között alapvetésként használandó credo-juk, hogy: a pénz csak akkor gyarapszik, ha olyan helyen „dolgozik”, ahol versenyelőnyt termel.

A „hely” természetesen sokjelentésű: tér-időbeli hálózatos gondolkodást igényel, szektorok szerint jól megválasztott beruházásokat. A globális tőke jobb – „welcome” – esetben prosperáló környezetet, ipart, know-how-t és ezzel termelékenységet, jólétet fejleszt. Rosszabb esetben mások ellenében spekulál. Ennek alappéldája, amikor valamilyen érdekcsoport háborús környezetben – vagy azt előkészítve – a hosszútávú, globális helyzet szerinti biztos „nyerőre tesz/fogad” és még korábban (esetleg nem biztos, hogy megengedett „bennfentes információk” birtokában) energia- és egyéb létfontosságú befektetéseket eszközöl, a hadiiparról nem is beszélve.

A globális pénzpiacok vezetőinek hálózatos módszere egyszerű: ha a világot a pénz irányítja (ám zavaró, ha valakit nem lehet megvenni – azt félre kell állítani), akkor csak le kell fizetni a megválasztott politikusokat, hogy a nép befizetett, beszédett pénzét (mely sokszorosa a „lobbi”-összegeknek, avagy lefizetéseknek) olyan helyekre utalják az újraelosztáskor, ami látszólag mindenkin segít, de hosszútávon csak a tőkéseket szolgálja. Minél erősebbek lesznek a tőkések és minél erősebb/befolyásosabb a médiabirodalmuk, annál kevesebbet kell fizetni a politikusoknak, és annál kiszolgáltatottabbak lesznek maguk a politikusok is – a néppel együtt.

Végül mindenki ingyen és bérmentve – sőt talán saját meggyőződésből – fog dolgozni nekik és még ők örülnek annak, hogy egy nagy gépezet nincstelen, kiszolgáltatott és tudatlan fogaskerekei lehetnek, nem pedig száműzöttek a média-figyelem buborékvilágából. A „Valósítsd meg önmagad” – de a manipulált média társadalmilag rád kényszerített kereti között – éppen ezt jelenti. Ez vezet a kiegészítő társadalmához.

A kapitalista nagytőke nem lesz kedves, és nem változik meg, csupán pillanatnyilag mosolyt erőltet magára, de ha megerősödött – mert sikerült megvezetni mindenkit – akkor megmutatja valódi, félelmetes – kizsákmányoló és nemtörődöm – természetét. Ilyen a kolonizáló nyugati nagytőke attitűdje. Tud hízelegni ha kell, és megmar, ha nem fél a visszatámadástól, vagy azt gyengének tartja. Pontosan olyan, mint a hóban fagyoskodó kígyó és az őt mellkasán melegítő fiú esete: „Miért csodálkozol, hogy megmártalak? Nem tehetek mást, csak mi természetem!”

Mindezeket persze általánosságban és direkt hivatkozások nélkül mondjuk – az olvasóval való gondolkodó közösségben –, hogy önreflexióra készítsük a partnereként tekintett befogadókat.

8.2. A média „képeinek” hatása a tudattartalmakra

A mindenféle média mindenféle megnyilvánulásait most az egyszerűsítés érdekében nevezzük „képeknek”. Ez akkor kapja meg egyértelműsítését, hogyha vizuális orientációjú világunkban minden információt „kép”-nek nevezünk, és hozzáteszük, hogy ezek összességét szintetizálja, azaz összesíti, és koherens egységbe rendezi a tudat. A tudat tartalma, vagyis – egyszerűsítve: tartalma – mindent tartalmaz, amivel valaha „érintkezésbe” lépett. Vannak azonban konkrétan tudott, képviselt tudattartalmak, és mélyen megbúvó, „tudatalatti” tartalmak is, illetve a kvázi „normális” tudatműködés érdekében elfojtott és átvariált tudattalan tartalmak. A mindenféle képek ebbe a struktúrába „lépnek be”.

Továbbá a tudat gondol önmagára, másokra (a közösségre, a természetre, a dolgokra, a történelemre) és valamilyen transzcendenciára, amit általában Isten-nek neveznek. A felosztás szempontjából pedig mindennek van egy értelemi, egy észlelési és egy érzelmi aspektusa, perspektívája. Így, ebbe az egészlegességbe, tudati architektonikába „lépnek be” és szerepelnek a média „képei”.

A „képek” világát összerendező tudat legérdekesebb és legrelevánsabb közege az álomműködés. Ez ugyanis jó mutatja, hogyan működik a jelentéstartalmak koherens egésszé történő összerendezése. A tudat zavarmenteségre törekszik, és ennek érdekében próbálja beilleszteni tartalmait egy Egységbe – ez Freud alapvetése is. Ezért tulajdonítottak régen, a média sokágú megjelenése és túlsúlya előtt konkrét jelentést a jóslásoknak. A hatásmechanizmus megmaradt – tudatunk önaffektív átélése ugyanis életünk lényegszerkezetéhez tartozik (gondoljunk csak Michel Henry filozófiájára – 2013 és 2014) – de az álmok jelentőségét mára devalválták, azaz eljelentéktelenítették, mivel magát a hatásmechanizmust a „képek” sokasága és sokfélesége összezavarta. Saját életvilágbeli környezetünk a média megjelenése és túlsúlya előtt egységes, koherens volt. Mint Heidegger mondta (1927/2001): a kő világtalan, az állat világszegény (mivel közvetlen környezetére van utalva), az embernek pedig világa van. Tengelyi szerint pedig ma már világvázlataink vannak.

Egyszerűen fogalmazva: a millió évek alatt kialakult lokálisan megélt élet egészséges egységbe-rendezése (hiszen az állatok is álmodnak) felborult. Mindenhol jönnék információk és mindent összezavarnak. A biológiai-környezeti-szociális identitás tudat-érdeke a nyugalommá szerveződő társadalom volt, a globális média pedig ezzel szemben a megfeszített idegek társadalma.

A tudat számára a feldolgozhatatlanul sok média-információ rendezetlenséget, képtelen rémálmokat implikál, és felborult az addig bevált séma, mert ellehetetlenült mindenféle egységképzés koherenciája. A túl sok médiazaj, mint „kép”-ek sokasága összezavarja az álom egységbe rendező munkáját, melynek eredeti célja a nyugalom helyreállítása lenne a megélt, átélt valódi életvilág számára. Az álmok valamilyen minket foglalkoztató problémát sejtetnek vagy rendeznek el (mint a Bibliából ismert: ezért voltak Egyiptom egészét érintő jóslatok a fáraónak, miket József megfejtett, és ezért gondoltak saját sorsukra a bebörtönzött szolgák álmaikon keresztül), vagyis az álmok saját életvilágunk érdekeltségeire vonatkoznak. Az ilyen típusú értelmesség és jelentés a médiaképek túlsúlya miatt szinte kiveszett, ellehetetlenült, összezavarodott. Ez a tudat mélyrétegeiben zajló kuszaság „megy át” a hétköznapi felszínes „gondolkodás” tudattalan tevékenységi szintjére. Oda-vissza hatás tapasztalható. A hétköznapi élet „képei” befolyásolják az álommunkát, a megnyugtató egységbe rendeződést. Az álmok feldolgozó álmok, egységbe rendezésének megnyugtató hatásúnak kell lennie az éberlét világra (eredetileg is ezt a célt szolgálják az álmok – a vágybeteljesülés mellett, lásd Freud

1900/2000). Ám e helyett összezavarnak, és legtöbbször érthetetlen és jelentés nélküli álmok keletkeznek, mivel a sokféle idegen médiakép bedolgozhatatlan az álmodó saját koherensen megélt élettapasztalatába, megélt életébe. A média-képek sokirányú variabilitásuk okán alkalmatlanná teszik az álommunkát, a rendeződő elemek össze-vissza cikáznak, orientációs pontjukat veszítve. Orientációs pontok lehetnek a letagadhatatlan kanti észeszmék: Én, Világ, Isten.

Nem csoda, hogy a nemzeti identitás önérzetének kultúrája szinte lenullázódott. A hagyományos társas – inerszobjektív – közösség és felelősségvállalás összekapcsoló láncai feloldódtak és egy globális-morális maszlagban kulminálnak.

A tudat befolyásolása fegyver. Ezt így is használják. A „sokaság” manipulálható. Nem lehet elvárni azt, hogy mindenki filozófiát, politológiát, közgazdaságtant, és hasonló „elvont” tudományokat tanuljon, hiszen ki vetne és aratna ekkor? Arra azonban törekedni kell, hogy akár leegyszerűsítve is, de mindenki birtokában legyen az adekvát, megfelelő információknak annak érdekében, hogy demokratikus szavazatával önmaga és közössége jól felfogott értelmi-észlelési-érzelmi érdekében szavazzon, és ezen kiemelt tudat-tényezők (értelem, észlelés, érzelem) egyensúlyba kerüljenek.

Beszéljünk most a konkrét tudat-befolyásolásról. Az úgynevezett régi paraszti életvilág – amihez visszatérni ma már többnyire illúzió, és ez nem változtatja meg a társadalmi szerkezetet, a kapitalista rendszerben pedig halálra ítélt – szempontjából a tartam „képei” rendezettek, ősi szempontból az álom betölti rendező funkcióját. A „modern”, föld-nélküli és önellátásától megfosztott, kiszolgáltatott középosztály szempontjából pedig tényleges veszélyforrás a „Nagy Testvér” kommunizmusa, mely által szinte észrevétlenül, lépésről lépésre mindenki önmaga hajtja igába fejét, egy média-vezérelt indíttatás által, mely önkritikátlanul használja ki az emberek értelmi-észlelési-érzelmi tudat-aspektusait.

8.3. A klímaváltozással összefüggő migráció feltartóztathatatlanságáról és a nemzeti kormányok válaszlehetőségeiről

A klímavízum célja a német Matias (2020)¹⁶⁷ szerint (melynek címe: *Climate humanitarian visa: international migration opportunities as post-disaster humanitarian intervention* – Klíma humanitárius vízum: nemzetközi migrációs lehetőségek katasztrófa utáni humanitárius beavatkozásként) nem kisebb, mint: „A humanitárius klíma vízum, mint javaslat nemzetközi humanitárius migrációs modellként”¹⁶⁸ Ezt meg is indokolta:

Figyelembe véve, hogy számos országban, például Európában, demográfiai hiány és munkaerőhiány van, egy ilyen rendszer az éghajlatváltozás áldozatainak és a fogadó országoknak egyaránt előnyös lenne. A gazdaságilag csapdába esett lakossággal szembeni szelektív együttérzés kockázatának ellensúlyozása érdekében a potenciális fogadó országok meglévő fejlesztési programjaik révén készségfejlesztést biztosíthatnak munkaerőhiányuk kezelésére.

---

¹⁶⁷ Matias, D.M.S. Climate humanitarian visa: international migration opportunities as post-disaster humanitarian intervention. *Climatic Change* **160**, 143–156 (2020). <https://doi.org/10.1007/s10584-020-02691-9>
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10584-020-02691-9>

¹⁶⁸ <https://link.springer.com/article/10.1007/s10584-020-02691-9> (Letöltés: 2022-10-13) „Proposing a climate humanitarian visa as an international humanitarian migration model”

[...] Ezzel a fogadó országok reagálnak az éghajlatváltozás sürgető szükségleteire, miközben tapasztalatokat építenek az altruizmus, a vendéglátás és a kozmopolitizmus terén.¹⁶⁹

A véletlenszerű, kiszámíthatatlan környezeti katasztrófák következtében bekövetkező menekülteknek valóban segíteni kell, és ez kölcsönös emberbaráti kötelességünk. A probléma akkor jelentkezik, amikor valahol nem képesek úrrá lenni a tartósan negatív környezeti hatásokon, és népvándorlás indul meg. Ha a sivatagot sikerült egyes országoknak termővé tenniük, akkor az élelmiszer-ellátottság is gazdasági kérdés: vagyis az öntözés és a trágyázás megfelelő mennyiségének és minőségének kérdése. A megoldást helyben kell segíteni, és nem ideológiai okok miatt exportálni a megélhetési problémát. Nem az a megoldás, hogy Európában ne szüljenek gyermeket, mivel szerintük azok ökológiai lábnyoma hatalmas, helyette pedig máshol születettekkel pótoljuk az Európai lakosságot. Ez több sebből vérző retorikai fogás.

1.) Akik máshol születtek, és kisebb az ökológiai „lábnyomuk”, nyilván rosszabb körülmények között szocializálódtak, és kultúrájuk is más, arról nem is beszélve, hogy a túlnépesedett országokat így kihasználó európai országok fenntartják a szegény országokon belüli túlnépesedést és ezzel tulajdonképpen a nyomorgó gyermekek szenvedéseit „termelik újra”, és azt hiszik, hogy az ilyen gyermekek majd minden szó nélkül – saját kiszolgáltatottságukat fel nem ismerve – integrálódni fognak egy másik civilizációba. Emlékezzünk csak arra, hogyan reagáltak 2020. novemberében muszlim fiatalok, miután a francia kormány egyik tagja meglátogatta őket egy francia kisvárosban. Szólásszabadságról és vallásról akart velük beszélgetni az államtitkár, de csak ellenállásba ütközött. Feszültségoldásnak szánta a himnusz közös eléneklését, de az csak még nagyobb ellenérzést váltott ki a fiatalokból.¹⁷⁰

A szólásszabadságról és a vallásról beszélgetett egy francia államtitkár 15 és 20 év közötti tinédzserekkel egy középnyugat-franciaországi kisvárosban. A találkozó célja az volt, hogy elkezdődjön egy párbeszéd a francia kormány és a muszlim fiatalok között. Csakhogy semmi sem a terv szerint alakult. A diákok ugyanis láthatóan ellenségesen viselkedtek, és hallani sem akartak arról, amiről a politikus beszélt. Helyette elkezdtek sorolni a sérelmeiket. Követelték például, hogy muszlim fejkendőt hordhassanak a középiskolákban, és hogy ne lehessen istenkáromlást elkövetni. Szerintük meg kellene tiltani azt is, hogy az újságírók az iszlámról beszéljenek. Az államtitkár hiába nyugtatta őket. Elmondta az is, hogy a francia törvények szerint a vallásoknak nincs helye az iskolákban, és ez mindenkinek az érdeke. A diákok azonban hajthatatlanok voltak. Az esemény legkínosabb pontja csak ezután következett. Az államtitkár, hogy oldja a feszültséget elkezdte énekelni a francia himnuszt, de ez csak olaj volt a tűzre. A fiatalok nem csak, hogy ülve maradtak, de a többség meg se szólalt. Sőt, volt, aki felháborodott. Nem érdekli őket a francia himnusz, szerintük ez csak egy régi harci induló, amivel nem tudnak mit kezdeni – ezt mondták muszlim fiatalok.¹⁷¹

¹⁶⁹ <https://link.springer.com/article/10.1007/s10584-020-02691-9> (Letöltés: 2022-10-13) "Noting that several countries such as in Europe have demographic deficits and labor shortages, such a scheme would benefit both climate change victims and receiving countries. To counter the risk of selective compassion against economically trapped populations, potential receiving countries could provide skills upgrading geared toward addressing their labor shortages through their existing development programs. [...] By doing so, receiving countries show responsiveness to the urgent needs of climate change while building experiences in altruism, hospitality, and cosmopolitanism."

¹⁷⁰ <https://hirado.hu/kulfold/cikk/2020/11/15/nem-erdekli-a-francia-himnusz-a-muszlim-fiatalokat#> (Letöltés: 2022-10-13)

¹⁷¹ <https://hirado.hu/kulfold/cikk/2020/11/15/nem-erdekli-a-francia-himnusz-a-muszlim-fiatalokat#> (Letöltés: 2022-10-13)

Az mindegy, hogy első-, másod-, vagy harmad-generációs migránsokról volt itt szó, a lényeg, hogy így üt vissza a régi gyarmatosítás és a „nyitott társadalom” morálovgajainak naiv migrációs politikája a nemzeti öntudat rovására.

2.) Az álszent „zöld” indoklással ellátott migráció-segítés hátterében az húzódik, hogy a más civilizációkból érkező migránsok felgyorsítják a „nyitott társadalom” megvalósításának lehetőségét, illetve az így betelepültek elsősorban a befogadó ország bal-liberális (migrációt elősegítő) politikai szerveződéseit fogják támogatni; tegyük hozzá: mindaddig, amíg saját pártot nem alapítanak, és faji, vallási alapon meg nem szervezik önmagukat. Így az extrém eszközökkel elérni kívánt neoliberalizmus végül is a saját sírját ássa.

A klímavízum a migráció trójai falova:

Huntington (1996: „*A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása*”) víziója szerint a jövő nagy konfliktusai a különböző civilizációk között feszülő feloldhatatlan ellentétekből fognak kirobbanni.

Az elmúlt években az Európa felé kibontakozó erőteljes migrációs hullám, valamint a bevándorlási célországok nagyvárosaiban fokozatosan kialakuló párhuzamos társadalmak szülte problémák mindenesetre erős kétséget ébresztenek a nyílt társadalom koncepciójának életképességét illetően.¹⁷²

A klímavízum globális, vagy akár „csak” EU-s bevezetése hosszútávú és visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat el Magyarországon. Hiába dönt egy ország szuverén módon – például arról, hogy nem akar „bevándorlóország lenni”, ha morális és anyagi nyomásra ellehetetlenítik döntéseik kivitelezését. A lokális válaszok ellehetetlenülnek, pedig éppen az lenne a megoldás, hogy a klímásújtott vidékeken segítsünk az embereknek népvándorlások beindítása helyett.

Egyszerűsítő pragmatikus – mindenki számára előnyös – megoldásként: oda kell vinni a megoldást, ahol a probléma kialakult. Például, ha túl sok a „klímasérült”, ott öntözési rendszereket kell kiépíteni, mint ahogyan egyes arab országok ezt már meg is tették a sivatag közepén, és mára már export piacra is termelnek. Természetesen globális tőkeinjekció szükségeltetne ennek megvalósítása érdekében, nem csak szép szövegek.

Ha nagy a túlnépesedés, azt is ott kell megoldani hosszú távon – a jelenlegi problémák enyhítése mellett, de nem Európát betelepítve –, és most nem kívánunk tanácsokat osztogatni. Az adott országok felelősek népeikért, kivéve, ha vezetőik gyilkolják őket. A nagy népszövetségek – nem pedig egyes önjelölt államok – felelőssége erre vonatkozna, nem pedig az ad hoc érvelés mentén kialakított gyarmatosító politikai érdekek képviselőinek érdekében végrehajtott tevékenységek legalizálására. Ám a globális médiában a társadalom irányított mentális befolyásolása történik, és már annak sem hihetünk, amit látunk.

---

¹⁷² <https://www.origo.hu/tudomany/20170508-a-nyilt-tarsadalom-teoriaja-ideologiai-urugy-a-nemzetallamisag-elleni-politikai-harcban.html> (Letöltés 2022-09-15)

9. Nemzeti identitás és gazdasági prosperitás – lehetőségek és példa

9.1. A globalista nyugati tőkés-hálózat, a kelet és a magyar kormány külkapcsolati, gazdasági pragmatikus alapállása

A mai nyugati globalista pénzhatalom kolonizál a szabadság nevében („demokráciaexport”), és egyenlőségre hivatkozva valóság-narratívákat gyárt, ideológiai morálovagokat képez a múlt, a jelen és a jövő átírására. A médián keresztül irányítanak egy ál-egyenlősítgetés nevében, miközben az „elit” mindent magához ragad. Mint azt Kissinger mondta:

A geopolitika világában a nyugati országok által létrehozott és egyetemesnek kinyilvánított rend fordulópont előtt áll. Az elképzelések jobbító szándékát világszerte értik, de nincs egyetértés a megvalósításuk körül; valójában az olyan fogalmak, mint a demokrácia, emberi jogok vagy nemzetközi jog annyira sokféle értelmezést kaptak már, hogy a szembenálló felek rend szerint ezeket a szavakat használják egymás ellenében „csatakiáltásként”.¹⁷³

A kortárs orosz modell ezzel szemben a hagyományokra épít, és állami szintű konzervativizmust hoz létre, de közben bizonyos esetekben korlátozza a szólásszabadságot. Ugyanakkor Oroszországban vadkapitalizmus működik, de a 2022-es háború következtében az erős nyugati szankciós politikától gazdaságának bizonyos szegmensei, klaszterei gyengülnek, míg mások – addig előre nem látott módon – prosperálnak, jobban mondva: nyernek a helyzeten.

A kortárs kínai modell is korlátozza a szólásszabadságot és a hagyományokat fontosnak tartja, de utóbbit csupán kulturális és turisztikai okok miatt, ugyanis az egyenlősítő kommunista ideológia még mindig elsődleges a társadalomszervezés szempontjából, ám gazdasági szempontból már sokkal inkább kapitalista jegyeket mutat. Kína sokarcú hibrid modellt képvisel, amit megérthetünk, ha ismerjük a Kínai szellem már Hegel (1805-1831/1979) által leírt struktúráját, illetve a kommunizmus párt-ideológiáját és a vadkapitalizmus alaptörvényeit.

Miben különbözik a jelenlegi magyar kormányzat és értékrend a többitől? A politikailag „jobbközép” magyar kormány a nemzeti öntudat és identitás újra-alapításán dolgozik (nem a múltba révedve újjáalapításán) – kutatva legszebb, ám nem terjengős szentimentalista hagyományinkat, örökségünket. A nemzeti önbecsülést a II. világháború utáni időkben a kommunista diktatúrák és utódpártjaik elvették a magyaroktól, és a nemzetfogalmat összemosták a náciizmussal, a vadkapitalizmussal és a feudalizmussal, majd elnevezték, és ezt értik ma is – tévesen – a konzervativizmus fogalma alatt.

Geopolitikai szempontból a kortárs magyar kormány pragmatikus, nem „dől be” ideológiáknak, tisztában van a morálovagok álszentségével és azzal, hogy végső soron mindenki a demokrácia elveit követve: saját érdekeinek ad hangot, még akkor is, ha szavaival mást mond.

Magyarországon a többség tiszteli a nemzeti hagyományokat (egy médiában hangos kisebbségnek pedig ez hiányzik neveltetéséből és érzelmi háztartásából, vagy egyenesen ellenszenvvel tekint rá), ugyanakkor egyértelműen szólásszabadság van (egészen a trágárságig,

---

¹⁷³ Kissinger 2015, 372. idézi: Bernek 2018, 122.

pl. OIG – ennek mindenki nézzen utána maga, ha esetleg nem ismerné vagy kíváncsi a megfejtésre), továbbá kormányzati szinten is az eredeti liberalizmus „normalitás”-ára hivatkoznak, többek között: a vallásszabadságra, gyülekezési szabadságra, önrendelkezés jogára és a népszuverenitásra (amiért sokak számára elképzelhetetlen módon Magyarországnak szinte fennállása óta küzdenie kellett), illetve mint mondtuk, a szólásszabadságra. Az ellátási rendszerek mindenki számára egyenlően biztosítják a minimális létfeltételeket, azon felül viszont kapitalista típusú verseny érvényesül, mely állami szinten már 1982 óta integrálódott a globális nyugati pénztőkébe (IMF-hitelek, Világbank), az állampolgárok számára pedig a „nyitott verseny” jogi értelemben 1990 óta biztosított.

A globális gazdasági és geopolitikai átalakulás okán, pragmatikus okok miatt a kormányzat 2012-ben meghirdette a „keleti nyitás” politikáját (Bernek 2018)¹⁷⁴, minek következtében az utóbbi években (azaz körülbelül 2020 környékén a mai napig – 2022 – beláthatóan) a leginkább tőkeerős beruházások Kínából és Dél-Koreából érkeztek.

A közel 5,9 milliárd eurós, teljes tavalyi [2021] magyarországi befektetések több mint félmilliárddal haladták meg a 2019-es értéket – közölte a VG-vel a Nemzeti Befektetési Ügynökség (HIPA).

Minden idők legnagyobb zöldmezős külföldi működőtőke-beruházása is 2021-ben indult el, ez pedig a dél-koreai SK Innovation 1,9 milliárd euróból Iváncsán épülő akkumulátorgyára.¹⁷⁵

A HIPA (*Hungarian Investment Promotion Agency* - Nemzeti Befektetési Ügynökség) által kezelt befektetések összértéke 2015 óta – a COVID-19 évét (2020) kivéve – folyamatosan növekedett:

6. Táblázat: A HIPA által kezelt befektetések összértéke 2015 óta

Év	Mrd Euró
2015	1,4
2016	3,24
2017	3,51
2018	4,31
2019	5,35
2020	4,1
2021	5,9

Forrás: (saját szerkesztés) - HIPA¹⁷⁶

Sajnos azonban Magyarország a saját európai közösségében is erőteljes ideológiai nyomás alá került.

Szijjártó Péter magyar külügyminiszter szerint az EU-s külügyi tanács 2022. november 14-i ülésén "a józan észnek és a higgadt vitának kevés teret hagyó módon zajlott a megbeszélés egy része".¹⁷⁷

¹⁷⁴ https://kki.hu/assets/upload/06_Bernek_Agnes.pdf (Letöltés: 2022-10-06)

¹⁷⁵ <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/02/del-koreabol-erkezett-a-legtobb-mukodo-toke-hazankba> (Letöltés: 2022-10-06)

¹⁷⁶ <https://hipa.hu/main> idézi: <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/02/del-koreabol-erkezett-a-legtobb-mukodo-toke-hazankba> (Letöltés: 2022-10-06)

¹⁷⁷ <https://fidesz.hu/hirek/itt-az-ideje-az-europai-unios-szankcios-politika-felulvizsgalatanak> (Letöltés: 2022-11-15)

Szijjártó Péter emlékeztetett arra, hogy az uniós külügyminiszterek egészen délelőtt óta az Ukrajnában zajló háborúról beszéltek, illetve annak következményeiről. Röviden összefoglalva: ma gyakorlatilag az utolsó reményét is elvesztettük ebben a vitában annak, hogy bármikor is tárgyilagos és az észérvekre alapuló racionális vitát folytassunk az Ukrajnában zajló eseményekről és főleg azoknak az Európára gyakorolt hatásairól. Egy érzelmeiktől túlfűtött, ideologikus vita zajlott, ahol a józan észnek és a racionalitásnak nem sok terepe maradt sajnos – fogalmazott Szijjártó Péter. [...]

Szijjártó Péter beszélt még a lehetséges kilencedik szankciós csomagról, illetve felháborítónak és elfogadhatatlannak nevezte azt, amit ezzel kapcsolatban egyesek megfogalmaztak, miszerint akik azt állítják, hogy a szankciók nem működnek, azok az orosz narratívát használják. Ezt a lehető leghatározottabban vissza kell utasítani – mondta a miniszter. Hozzátette: lehet, hogy ezt mások nem értik, de minket nem érdekelnek, hogy mit gondolnak az oroszok arról, amit mi mondunk, és az sem érdekel, hogy mit gondolnak arról Brüsszelben, amit mi mondunk és gondolunk. Minket egy dolog érdekel, mégpedig az, hogy mi a saját nemzeti érdekeinken keresztül tudjunk nézni minden létező kérdést, és az világos, hogy a szankciók egyelőre sokkal jobban fájnak nekünk, mint azoknak, akik ellen a szankciók elvileg bevezetésre kerültek. Pedig Magyarország tavaly hétmilliárd eurót fizetett ki az energiainportra, idén valahol 17-18 milliárd euró között, jövőre pedig az előrejelzések szerint ez az összeg bőven a húszmilliárd euró fölé is emelkedik. Ha ezek után valaki vitatja azt, hogy a szankciók nekünk jobban fájnak, mint azoknak, akik ellen ki lett szabva, az tényleg egészen más realitásban él – fogalmazott a miniszter.

Ma tehát az hangzott el Brüsszelben, hogy nem szabad mondani, hogy a szankciók nem működnek, mert ha valaki kimondja ezt, arra rásütik, hogy az orosz narratívát használja – magyarázta Szijjártó Péter. Ez felháborító, nyilvánvalóan vissza kell utasítani az ilyen érveléseket. Igenis két lábbal kell állni a földön, igenis látni kell, hogy a szankciók rendkívüli mértékben veszélyeztetik az európai gazdaság működését, rendkívüli károkat okozva, és ez még akkor is így van, ha ezt tucatnyi vagy annál is több európai uniós ország tagadni akarja, és próbálja ráhúzni az őszintén beszélőkre az orosz propagandát.¹⁷⁸

Ezt kommentálta Tóth Máté (Alelnök – Magyar Energetikai Társaság):

Pontosan ezzel szembesülünk mindannyian, amit a Külügyminiszter Úr mondott, hogy demonizálják [orosz narratívával vádolják] az olyan kritikus hangokat, elsősorban a szakmát – teszem hozzá –, közgazdászokat, jogászokat, energetikusokat, akik a szankciók a hátulütőjeire hívják fel a figyelmet, ami tény, hogy Európának ennek a recesszió felé közelítő helyzetén egyáltalán nem javít, hanem ront az a kiszolgáltatottságra épülő következményrendszer, vagy következménykár, ami az energiahordozók elvonását eredményezi Európától. Ez felfelé hajtja az árakat, és szűkületet okoz a kínálati oldalon. Az, hogy erről nem lehet beszélni, az egészen elképesztő tendencia az Európai Unióban, ami a négy szabadság elvére épült fel, és elvileg a kölcsönösség és a gondolatoknak, a szabad véleménynyilvánításnak a régi, klasszikus jogelveit is felszívta magába. Ezek mintha nem érvényesülnének. [...] Ez aggodalomra ad okot. Látjuk is, hogy okkal, mert jelenleg hiányzik 30 milliárd köbméter gáz az európai piacról – tehát a tények magukért beszélnek. [Cégek megszűnnek ...], a válság már megérkezett az iparhoz. [...] És a lakosság is érzi azt a hatást, amin a szankciók biztos, hogy nem javítanak Európa szempontjából. Mégis, hogy erről nem lehet beszélni, az egy aggasztó irány. Tehát azt mutatja, hogy itt van egy olyan ideológia, amit következetesen kell képviselni, aki ezzel szemben kritikát fogalmaz meg – kicsit a Varsói Szerződés országaiban érezzük magunkat – az páriává válik.¹⁷⁹

¹⁷⁸ <https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/20221114-szijjarto-orozlankent-kuzdott-brusszelben> (Letöltés: 2022-11-16)

¹⁷⁹ Hír Tv 2022. november 15. In: „Háború Ukrajnában”

Ebből levonhatjuk a konzekvenciát, hogy a szankciók és globalista érdekek ideológiává szerveződtek, ennek pedig a „nyugat” az ura, és teljes lojalitást vár. Magyarországot nem engedik saját érdekei szerint cselekedni: korábban a német nácik, majd a szovjet kommunisták és „elvtársaik”, ma pedig a nyugati globalista pénzhálózat neoliberalizmusa.

Nem hiába mondjuk, hogy olyanok, mint Soros és Schwab nem elsősorban mint személy érdekesek, hanem inkább, mint a nyilvánosságra lépett szimbólumai a nyugati globalista magánpénzhálózatnak. Ilyenek továbbá az általuk használt élvonalbeli és hátszágbeli politikusok, bürokraták, NGO-k, és a saját érdek-formára alakító nevelés által mindenki, akiket médiabirodalmuk „kedveskedve” vagy éppen zsarolással „meggyőz”.

Azt hangoztatnunk kell, hogy Magyarország csak alig néhány évtizede szabadult fel a szovjet elnyomás alól és csatlakoztunk nyugati gazdasági-, politikai-, és katonai érdekszövetségekhez, ahol szabadkereskedelmet, szólásszabadságot és békét kerestünk, és arról nem tehetünk, hogy addig a második világháború óta szovjet függésben éltünk. Magyarországnak a hatalmas gazdasági lemaradás behozatala volt a prioritás, nem pedig az energiaellátás teljes függetlenítése a viszonylag olcsó orosz nyersanyagoktól. Tényleges háborús konfliktusra nem számítottunk, a szocialista-liberális kormányok a katonaságot ennek megfelelően szinte teljesen leépítették, eljelentéktelenítették. Célunk a minden-irányú pragmatikus – és végre nem ideológia-vezérelt – gazdasági kapcsolatok előmozdítása volt, végső soron egy jóléti állam megteremtése érdekében. A nagyhatalmak azonban ismét közbeszóltak, és nyomásgyakorlásuk révén csökken a megkezdett gazdasági fellendülés, gazdasági státuszunk pedig így saját akaratumkon kívül időben meghosszabbodott lemaradásában, hátrányba ragad a II. világháború után nem szovjet megszállás alatti országokhoz képest. Így konzerválnak minket, de az is lehet, hogy a jelenleginél még kiszolgáltatottabb helyzetbe kerülünk, csak már nyugati dominancia hatására.

9.2. Perspektívák, lehetőségek a magyar gazdasági szereplők számára

Magyarország számára kérdéses, hogy a jelenlegi globalista pénzpiaci hatalom – morállovagként viselkedő jogászokkással – ideológiai köntösbe bujtatott elvárásai közepette, hogyan képes globális válságokat (migráció, COVID, háború és energiaellátottság, stb.) rövidtávon kezelni és hosszútávon gondolkodva fejlődni. Az unásig ismételtgetett mainstream kifejezéseket komolyan véve: innovatív és fenntartható válaszok kellenek a kihívásokkal szemben.

A nyugati gazdasági világ sajnos vadkapitalista módon működik, ezt pedig marketing-eszközökkel fogadtatják el, a médiafelületek elmeorgonáján játszva, a tudattalan vágykésztetéseket is befolyásolva, sőt morális „rendet szülnék”, a politikai célokat és cselekvési terveket lassan adagolva plántálják a befogadók elméjébe, életébe. Közben az információáradat összezavar, kicsúszik alólunk a talaj, a valóság problematizálásának korrektsége, szabad intellektuális lehetősége.

Erre egyik alternatíva Magyarországon a „morális jó” értelmében vett keresztény vallású és elköteleződésű gazdasági modell, mely emberszámba veszi a dolgozókat, nem pedig minden téren kizsákmányolandó biorobotoknak. Ennek egyik példája a Zsolnai, Kovács, Ócsai által szerkesztett (2022): *Gazdaság és vallás – A gazdasági spiritualitás innovatív modelljei* című tanulmánykötet, melynek rövid ismertetője szerint:

A jelenkori ökológiai, társadalmi és etikai válság olyan megoldásokat követel meg, amelyek túlmutatnak a ma uralkodó materialista, individualista világszemléleten. Ehhez a váltáshoz nyújtanak inspirációt a vallások gazdasági koncepciói és azok megvalósításának innovatív modelljei. A kötet bemutatja a világvallások (judaizmus, kereszténység, iszlám, hinduizmus, buddhizmus és konfucianizmus) kortárs gazdasági koncepcióit és a hozzájuk kapcsolódó innovatív management modelleket. [...] A kötet célja, hogy – inspiráló hazai és nemzetközi példákon keresztül – sokoldalúan mutassa meg a gazdasági spiritualitás teremtő erejét.

Az egyik általuk említett lehetőség a „Mondragon szövetkezetek” példája:

Mondragon kiterjedt szövetkezeti hálózat, amely Baszkföldön, Spanyolországban működik. 1956-ban alapították Mondragon városában. Mára Baszkföld legnagyobb, Spanyolorzágnak pedig a tizedik legnagyobb üzletsoportjává vált (Mondragon 2020)¹⁸⁰. José María Arizmendiarieta (1915-1976), katolikus pap alapította a Mondragont, a Katolikus Társadalmi Tanítás elvei alapján. A Mondragon szövetkezetek humanista üzleti filozófiát követnek, amelynek jellemzői a részvétel és a szolidaritás. Az egyes üzleti szervezetek a szövetkezeti alapelveket érvényesítik működésük során. Ezek az alapelvek a nyitott szervezet, demokratikus vezetés, a munka elsőbbsége a tőkével szemben, részvételen alapuló döntéshozatal, az alkalmazottakat fejlesztő menedzsment, a fizetési különbségek korlátok közé szorítása, a széleskörű együttműködés, a társadalmi átalakulás ösztönzése, az egyetemes orientáció és az önképzés. A pénzügyi szolgáltatások területén a Mondragon vezető üzleti szervezetei a Laboral Kutxa Bank, a Seguros Lagun Aro pénzügyi biztosítótársaság és a Lagun Aro társadalombiztosító. A Mondragon kereskedőlánca az Eroski lefedi egész Spanyolországot, de Dél-Franciaországban is jelen van. Az oktatás-képzés leginkább a Mondragon Egyetemhez kapcsolódik. A technológiai fejlesztés fellegvárai a Mondragon 12 technológiai központja és a Garaia Innovációs Park. A Mondragon tekinthető a kapitalista termelési mód egyfajta alternatívájának, hiszen sikeresen egyesíti a gazdasági hatékonyságot a szolidaritással és a részvételi demokráciával. A Mondragon szövetkezetek bizonyították, hogy hosszú távon is képesek sikeresen működni, és kevésbé kitétek a kontraproduktív és nem hatékony vállalatkormányzási gyakorlatoknak, mint a hagyományos tőkés vállalatok (Sanchez Bajo and Roelants 2011). (idézi: Zsolnai 2022, 22.)

Iménti kötet tehát elsősorban egy vallásos megközelítésből, Istenképből indul ki, mely főként morális elköteleződésre alapoz. Ehhez képest a korábban (Müller 2021) és a jelen tanulmányban tárgyalt nemzeti identitás és öntudat nagyon hasonló alapelveken áll, de kissé jobban cizellálja Én-Világ-Isten hármasságát és ezeken belül értelem-észlelés-érezlem sokaspektusú viszonyait. Az általunk tárgyalt filozófiai megközelítés a morális elköteleződés mellett, vagy „mögött” elsősorban a bergsoni tartamra és saussurei diakritikára épít (amit az általános közvélekedés inkább Freudon keresztül ismer és „tudatalattinak” hív), vagyis a teljes tapasztalati élményáram lényegszerkezetére, egy képesség-metafizikára, mely minden térénumban (Én-Világ-Isten) megnyilvánul.

Hangsúlyozzuk továbbá a hagyomány fontosságát, de mint azt már sokszor megemlítettük, a nemzeti identitás újra-alapítására van szükség legszebb motívumai által, nem pedig régi árnyak szerinti újjá-alapítására. A XXI. századi kortárs és előremutató magyar identitástudat, nemzeti öntudat több lábon áll, a nevelés által pedig patrióta, jó értelemben vett nemzeti öntudattal rendelkező állampolgárok közössége teheti erőssé e megmaradt kis országot. Egy ilyen nemzeti közösségben az egymáshoz való interszubjektív, azaz társas viszony jó alap lehet minden

---

¹⁸⁰ Mondragon (2020): <https://www.mondragon-corporation.com/en/about-us/> (letöltve 2020. május 17.)

gazdasági vállalkozás számára. A nemzetmegtartás és gyarapodás pragmatikus nemzettudatos elve nem ellenkezik a globális pénzpiacok érdekeltségeivel, ha utóbbiak is a közös win-win szituációs kooperációt erősítenék, és nem billennének át abba az irányba, hogy teljes politikai és gazdasági hatalomra tegyenek szert ott, ahol ez az attitűd nem „welcome”.

9.3. Kecskemét helye a geopolitikai változások gazdasági terében

Magyarország mára meghaladta az „összeszerelő-műhely” típusú termelői berendezkedést és tudásintenzív munkaigényű vállalatokat is képes volt idecsábítani. Dag Hartelius svéd nagykövet arról beszélt 2022 október végén, hogy ma már senki sem az olcsó kékgalléros gyártás miatt jön Magyarországra.

Skandináv szemüvegen át nézve a világot is kijelenthetem, nem azért vagyunk stratégiai befektetők ebben az országban, mert olcsóbb a termelés, legalább olyan fontos, hogy a szükséges mennyiségű és minőségű képzett munkaerő is adott. Két fő csapásirány van: az egyik az autóipar, a másik az IT-szektor, ma már senki sem kékgallérosként gondolt Magyarországra. A tradicionális iparvállalatok mellett a high-tech is megtalálja a számítását ebben az országban.¹⁸¹

Lokálisan Kecskemét erre az egyik legjobb példa a Budapest körüli csapágyvárosok között. Kecskemét képes volt úgy integrálódni a nemzetközi globális gazdasági hálózatba, hogy közben szinte minden téren fejlődött. A kecskeméti vállalatok között több is van, mely nagy mértékben exportorientált (idézi Forman 2021, 32)

7. Táblázat: A HVG TOP 500-ba tartozó első 8 kecskeméti vállalat fontosabb adatai 2020-ban

Név	Export árbevétel 2020-ban	Részesedés a top 500-ba tartozó megyei vállalatokból	Export árbevétel változása 2020-ban	Export árbevétel aránya 2020-ban
Mercedes-Benz Manufacturing Hungary	1 243 174	82,08%	2	99,79%
Knorr Bremse Fékrendszerek	54 347	3,59%	1	97,34%
Autoflex Knott	31 484	2,08%	25	94,61%
Phoenix Mecano Kecskemét	32 452	2,14%	-2	94,52%
Hungary Meat	47 662	3,15%	-8	69,66%
Mogyi Kereskedelmi Kft.	21 619	1,43%	33	56,68%
NT Élelmiszertermelő	27 318	1,80%	11	54,67%
Trigo	11 740	0,78%	54	29,70%

Forrás: HVG – idézi: Forman 2021, 32.

¹⁸¹ <https://index.hu/gazdasag/2022/10/25/ipar-budaors-tetra-pak-svedorszag/> (Letöltés: 2022-10-25)

Köszönhető ez leginkább annak, hogy az idetelepült cégek közül az első (2008-2012 közötti előkészítéssel) és valóban globális érdekeltségű vállalat a német autóipari és technológiai Daimler AG volt (mai kecskeméti nevén Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.) vagyis a Mercedes-Benz autók gyártója. Ez azért fontos, mert alapvetően egy kooperatív vállalatról van szó, mely Kecskemét életében is aktív szerepet vállal, sőt újabb beruházást is hoz a következő években. Utána már több beszállító érkezett, de a legfontosabb, amiért ki kell emelni a jelentőségét e tanulmányban az talán az, hogy bár a globális piacra termelnek, mégsem állnak teljesen az eddig emlegetett globalista pénzüpi nagytőke befolyása alatt. Ezért nem vadkapitalista szemléletűek, hanem Kecskeméten befektetnek az oktatásba, a sportba és a kultúrába egyaránt. A mai kornak megfelelően a vállalatoknak és az önkormányzatoknak – és persze a kormányoknak – figyelniük kell nem csak a gazdasági beruházásaikra, hanem a kölcsönös biztonság és hosszútávú megtérülés érdekében a társadalom különböző szereplőire, érdekképviselőire és a természetre, egységesen: a teljes ökoszisztémára.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata több mint egy évtizede tudományos alapon szervezi össze a helyi vállalkozókat és a társadalmi igényeket (Szemereyné Pataki 2021.) A közös fejlődésben érdekelt vállalkozások ilyen példaértékű együttműködésekben is kamatoztathatják a hálózatosodó társadalmi-gazdasági potenciált.

A város számára meghatározó a belső imázs, vagyis az itt élők elégedettsége, például a gazdasági lehetőségeken túl a környezet, sportolási és kulturális lehetőségek, melyek előmozdítása nem csak a városvezetés, de az itt élők feladata is, rendezvényeken való részvétellel közösségek építése (Müller 2021 – In: Gradus), hagyományok folytatása és újak teremtése révén. A belső identitásról írta összegzően Piskóti (2021, 56.):

A városmarketing, mint társadalmi marketing a terület versenyképességének, komparatív előnyeinek, vonzerejének feltárása, kialakításának, realizálásának segítése, kommunikálása, azaz egy alapos elemzési, érdekegyeztetési, szintetizáló munkára épülő stratégia-alkotás és az azt realizáló eszközzrendszer folyamatos működtetése a helyi lakosság gazdasági, közösségi, kulturális és ökológiai értelemben vett jóléte növelése érdekében. [...] ezen küldetés teljesítése, a város versenyképességének, sikerességének eredménye, aminek egy erős, „kétdimenziós” városidentitásban kell megjelennie. Ennek meghatározó eleme a lakossági, a belső identitás, melynek mérése elsődlegesen a lakosság, a helyiek elégedettségének mértékével (CLI: Citizen Loyalty Index, elégedettségindex) kötődésének, lojalitásának erősségével, s az arra épülő aktív, lokálpatrióta, városszerető magatartásával történhet.

Anholt (2007) a Nation Brand Hexagon (Tourism, Brands, Policy, Investment, Culture, People) adaptált változataként - fogalmazta meg a City Brand Index-et, ahol a városok legfontosabb márkázási, pozicionálási tényezőit – Place, Presence, Potential, People, Prerequisites, Pulse –, mint azt Piskóti (2021, 5.) említi.

Piskóti (2021, 7.) a lakossági elégedettségi indexnek pedig az alábbi jellemzőit adja, mivel szerinte a komplexebb megközelítésben a tényezőket jellemzően hat kategóriában rendezik a megkérdészetek:

- életheleti alapfeltételek színvonala (infrastruktúra, egészségügyi ellátás stb.)
- természeti értékek, (zöldterület, szennyezettség, egészséges környezet stb.)
- történelmi örökség, kulturális, történelmi értékek, hagyományok,
- közösségi értékek (belső kooperáció, civil szféra, nyitottság, vendégszeretet, helyi közösség, részvétel, bevonódás a város ügyekbe, belső demokrácia)
- gazdasági erő, lehetőségek (gazdasági erő, munkahelyek és minősége, vállalkozások)

száma, gazdaságfejlesztés stb.
- életminőséget erősítő szolgáltatások (szórakozás, kultúra, vendéglátás, kereskedelem, személyi szolgáltatás, rendezvények, városhangulat

A belső imázs fontos indikátora a külső imázsnak, vagyis a tőkevonzó képességnek (Tózsza, 2014). Ez Ashworth és Voogd (1990) könyvére utalva („*Adjuk el a várost!*”) alapvetés a településmarketingben. Ez a win-win szituációs tőkebefektetéseket jelenti, mely egyszerre jó a vállalkozónak és a társadalmi közegnek.

A vállalatok, az őket is segítő egyetemi képzés és az állam önkormányzati szinten is erős hármasa Kecskeméten már a 2012-es duális képzés beindulása óta rendkívül jelentős sikereket ért el. Ezt a triple helix modellt (Etzkowitz & Leydesdorff, 1996) az utóbbi időben a város kiegészítette a civilekkel és a természeti fenntarthatóság aspektusával (quadruple és quintuple helix: Carayannis & Campbell, 2009; Carayannis & Campbell, 2010).

A vezetési elmélet habituális alapját pedig Kecskeméten az U-vezetéselmélet (Scharmer 2007) adja, melynek lépései balról jobbra követik az „U” betű vonalát:

1. Közös kezdeményezés elősegítése.
2. Közös probléma-érzékelés.
3. Észlelés, jelenlét pontos érzékelése.
4. Közös, kooperatív tervezés.
5. Közös, célirányos cselekvés.

Scharmer később (2013, majd 2018) ezt kiegészítette többek között a következő elemekkel, melyeket Kecskemét is alkalmazott: elsősorban az ego-központú gondolkodás és rendszerszemléletből el kell jutni az ökoszisztematikus gondolkodásig, ennek mentén pedig fontos a társadalmi és gazdasági működések korszerűsítése valamint a gazdasági operációs rendszer fejlesztése.

Kecskemét saját 4.0 modellje a humántőkére erősen támaszkodó tudatos kooperációs modell. Az önkormányzat 2009-ben létrehozta ernyőszervezetét, mely koordinálja többek között azt a kerekasztalt, mely a „Foglalkoztatási Tanács” nevet viseli. A partnerként jelentkező és közreműködő vállalatok mellett tagjai: 1.) Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2.) Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, 3.) Neumann János Egyetem, 4.) Kecskeméti Szakképzési Centrum 5.) valamint az adott kérdésnek megfelelően civil szervezetek és más partnerek.

Az együttműködő partnerek rendszeresen üléseznek, kérdéseket tehetnek fel, sőt ezeket a kérdéseket egymás között elektronikus formátumban és IT támogatással megosztják, kiértékelik. Az ebben résztvevő vállalatok visszajelzései alapján pedig egyértelműen hasznos a közös munka.

10. Összefoglalás

Amely multinacionális vállalatoknál a globális pénztőke uralkodik, ott a cégek a mainstream trendeknek megfelelően változtatják imázsukat a profitmaximalizálás érdekében, dolgozóik pedig hosszútávon kiegészre ítélt „versenylovak”. Ahol a nemzeti öntudat még él, ott a vállalatok és tagjaik is összetartóbbak. Ahol pedig – például Magyarországon a XX. század második

felében – a megvalósulásra váró kommunizmus hiú ábrándokkal kecsegtet, ott az üzemek gazdasági versenyképességének – minimum – kérdésessége mellé a rosszhiszemű morális áskálódás is beköszön.

A globális kapitalistáknak a profit a legfőbb cél, a nemzeti gondolkodásuk célja a hosszútávú fejlődés, akár non-profit keretek között is, a múltbeli kommunistáknak pedig a reményteli cél a forradalmi iparosodás és jólét volt, de a valóságban az egyáltalában vett gazdasági fennmaradás sem sikerült.

A külföldi tőkével való összefogás azonban lehet kiemelten sikeres is, ha a befektetők tiszteletben tartják a helyiek nemzeti identitását.

Források:

Anderson, Benedict (1983/1994): *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, London. 1983, 1994.

Anholt, S. (2007): *Competitive Identity – The New Brand Management for Nations, Cities and Regions*. New York, Palgrave Macmillan, doi:10.1057/9780230627727

Alinsky, Saul (1971): *Rules for Radicals: A Practical Primer for Realistic Radicals*. Random House, New York

Almási Anikó (2013): *Közösen a Jövő Munkahelyeiért Alapítvány - Kutatási beszámoló*; SZTE Közgazdasági Doktori Iskola

Almási Anikó (2018): Effect of the basic Corporate Identity factors (organizational culture and strategy) on the competitiveness of SMEs, *Journal of Economic Literature* (JEL) code: M14
http://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/FIKUSZ2018_01.pdf (Letöltés: 2022-10-08)

Ashworth G. J. – Voogd, H. (1990): *Selling the City: Marketing Approaches in Public Sector Urban Planning* – Belhaven Press, London, New York. ISBN-10 : 047194470X, ISBN-13 : 978-0471944706

Barbour, Christine – Wright, Gerald C.: (2001): *Keeping the Republic*, Houghton Mifflin Company, Boston 2001, Appendix (A–8)

Bergson, Henri (1889/1923): *Idő és szabadság. – Tanulmány eszméletünk közvetlen adatairól.* (ford. Dienes Valéria), Franklin-Társulat, Budapest.

Berneke Ágnes (2018): *Hazánk keleti nyitás politikája és a 21. századi geopolitikai stratégiák összefüggései.* (Külügyi Szemle - A Külügyi és Külgazdasági Intézet folyóirata 17. évfolyam, 2018 / 2. szám. 122-144. o.
https://kki.hu/assets/upload/06_Berneke_Agnes.pdf (Letöltés: 2022-10-06)

Birkigt, Gisela; Funck, Hans Joachim ; Stadler Marinus (szerk. – 1980/1998): *Corporate Identity – Grundlagen, Funktionen, Fallbeispiele*. MI Wirtschaftsbuch, München.

Birnbaum, Jeffrey H. (1993): *The Lobbyists*, Times Books, New York.

Burke, Edmund (1790/1991): *Töprengések a francia forradalomról.* Ford. Kontler László. Atlantisz – Medvetánc, Budapest.

Canguilhem, Georges (1943/2004): *A normális és a kóros*. Budapest: Gondolat.

Carayannis, E.G. & Campbell, D.F.J. (2009). "Mode 3" and "Quadruple Helix": toward a 21st century fractal innovation ecosystem. *International Journal of Technology Management* 2009,46(3/4): pp. 201–234. <https://doi.org/10.1504/ijtm.2009.023374>

Carayannis, E.G. & Campbell, D.F.J. (2010). Triple Helix, Quadruple Helix and Quintuple Helix and how do knowledge, innovation and the environment relate to each other? A proposed framework for a trans-disciplinary analysis of sustainable development and social ecology. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development* 2010,1(1): pp. 41–69. <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-0882-5.ch308>

Czétány György (2015): *A transzcendentális illúzió keletkezése és története. Három szintézis harca egy egységes valóságért.* ELTE BTK Filozófiai Intézet – L'Harmattan – Magyar Filozófiai Társaság, Budapest.

Czétány György (2019): *A nagy narratívák összecsapása – Három szintézis harca egy konzisztens valóságért.* L'Harmattan, Budapest.

Deleuze, Gilles & Guattari, Felix (1980): *Capitalisme et Schizophrénie 2. Mille Plateaux.* Paris, Éditions de Minuit.

Deleuze, Gilles & Guattari, Felix (2013): *Mi a filozófia?* (ford. Farkas Henrik), Műcsarnok, Budapest.

Edwards-Martin, George C. – Wattenberg, Martin P. –Lineberry, Robert L. (1998): *Government in America,* Longman, New York.

Ehrenberg, Alain (2008): *Das erschöpfte Selbst. Depression und Gesellschaft in der Gegenwart.* Frankfurt a. M., Suhrkamp.

Elter Tamás (2017): *Mi a nyílt társadalom, amelyre Soros György is annyit hivatkozik?* <https://www.origo.hu/tudomany/20170508-a-nyilt-tarsadalom-teoriaja-ideologiai-urugy-a-nemzetallamisag-elleni-politikai-harcban.html> (Letöltés: 2022-09-15)

Etzkowitz, H. & Leydesdorff, L. (1996). The Triple Helix of University–Industry–Government Relations: A Laboratory for Knowledge Based Economic Development. *EASST Review*. 1. pp. 11–19. <https://doi.org/10.1093/spp/23.5.279>

Foucault M. (1975/1990) *Felügyelet és büntetés. A börtön története.* (ford. Fázsy Anikó, Csűrös Klára), Gondolat, Budapest [ISBN 963-282-335-4](https://www.gondolat.hu/ISBN-963-282-335-4)

Foucault, Michel (1976/1996): *A szexualitás története I. A tudás akarása.* Budapest: Atlantisz.

Foucault, Michel (1984/1999): *A szexualitás története II. – A gyönyörök gyakorlása.* Budapest: Atlantisz.

Foucault M. (1984/2001): *A szexualitás története III. – Törődés önmagunkkal* (ford. Sujtó László), Budapest, Atlantisz, [ISBN 9639165220](https://www.atlantisz.hu/ISBN-9639165220)

Foucault M. (1992.): *Bio-politika és bio-hatalom.* (ford. Ádám Péter) In: Pompeji 1992 – 001 118-129. o.

Foucault, Michel (1976/1997): *Il faut défendre la société. Cours au Collège de France.* Paris.

Forman Balázs (2021) Kecskemét versenypozíciói a globális és az európai gazdasági térben. Kérdések és gondolat vázlatok. 30-37. o. <https://doi.org/10.47833/2021.4.TGT.004> In: Gradus Vol 8, No 4 (2021): *Kecskemét Urban Marketing (Kecskemét településmarketing)* 103-118. o. <https://gradus.kefo.hu/archive/2021-4/>

Freud, Sigmund (1900/2000): *Álomfejtés.* (ford. Hollós István), Helikon, Budapest.

Freud, Sigmund (1913/1918): *Totem és tabu;* ford. Pártos Zoltán; Dick, Budapest

- Freud, Sigmund (1913/1990): *Totem és tabu*; ford. Pártos Zoltán; Göncöl, Budapest
- Freud, Sigmund (1939/1946): *Mózes és az egyistenhit*; ford. F. Ozorai Gizella; Bibliotheca, Budapest
- Freud, Sigmund (1939/1987): *Mózes. Két tanulmány*; szöveggond., jegyz. Ara-Kovács Attila; Európa, Bp., (Mérleg)
- Fukuyama, Francis (1992/2014): *A történelem vége és az utolsó ember*. Ford. Ábrahám Zoltán, Somogyi Pál László, M. Nagy Miklós. Európa, Budapest.
- Hajdú Nóra (2002): Lobbizás és demokrácia az Egyesült Államokban. In: *Politikatudományi Szemle* 2002. 3-4. 139–150. o.
- Han, Byung-Chul (2010/2019): *A kiégés társadalma*. (fordította: Miklódy Dóra és Simon-Szabó Ágnes), Typotex Kiadó, Budapest.
- Han, Byung-Chul (2014/2020): *Pszichopolitika - A neoliberalizmus és az új hatalomtechnikák*. (fordította: Csordás Gábor) Typotex Kiadó, Budapest.
- Harari, Yuval Noah, "The world after coronavirus", *Financial Times*, 20 March 2020, <https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75>.
- Hardt, Michael – Negri, Antonio (2000): *Empire*. Harvard University Press, Cambridge / London.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1805-1831/1979), *Előadások a világtörténet filozófiájáról*. (ford. Szemere Samu) Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Heidegger, Martin (1927/2001): *A fenomenológia alapproblémái*. (ford. Demkó Sándor), Osiris, Budapest.
- Henry, Michel (2013): *Az élő test*. (ford. Farkas Henrik, Moldvay Tamás, Sajó Sándor, Ullmann Tamás) Bencés Kiadó, Pannonhalma.
- Henry, Michel (2014): *Affekt und Subjektivität – Lebensphänomenologische Beiträge zur Psychologie und zum Wesen des Menschen*. (szerk. és ford.: Rolf Kühn) Freiburg/München, Karl Alber Verlag.
- Huntington, Samuel P. (1998/2018): *A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása*. (ford. Pusztai Dóra, Gázsity Mila, Gecsényi Györgyi), Európa, Budapest, 2018.
- Husserl, Edmund (1998): *Az európai tudományok válsága I-II. kötet*, Budapest, Atlantisz. (Fordították: Berényi Gábor és Mezei Balázs (főszöveg), Egyedi András (I-III. melléklet), Ullmann Tamás (IV-XXIX. melléklet). A fordításokat átdolgozta, a terminológiát egységesítette, az utószót, az életrajzot és a jegyzeteket írta: Mezei Balázs.)
- Huxley, Aldous (1932/2008): *Szép új világ*. (ford. Tóth Benedek), Cartaphilus, Budapest.
- IMF (2008): *Az IMF igazgatótanácsa jóváhagyta Magyarország számára a 12,3 milliárd euró értékű készletletét*. Washington. (Letöltés: 2020-09-25) <https://www.imf.org/external/np/sec/pr/2008/hun/pr08275h.pdf>
- Janicaud, Dominique (1991): *Le tournant théologique de la phénoménologie française*. Combas: Éd. de l'éclat.
- Kant, Immanuel (1972): *Briefwechsel*. Auswahl von Otto Schöndorffer. Felix Meiner Verlag, Hamburg.
- Kant, Immanuel (1781/2004): *A tiszta ész kritikája*. (ford. Kis János), Atlantisz, Budapest.
- Kant, Immanuel (1795/1985): *Az örök békéhez*. (ford. Babits Mihály), Európa, Budapest. (Mérleg) <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/tarsad/filoz/tiszta/html/01.htm#cim1> (Letöltés: 2021-12-12)

Kissinger, Henry (2015): *Világrend*. (Fordította: Kállai Tibor, Pataky Éva) Budapest: Antall József Tudásközpont

Kiszelly Zoltán (2022-06-16): Great Reset: Nincstelen leszel, de boldog!? <https://mozgasterblog.hu/great-reset-nincstelen-leszel-de-boldog.html> (Letöltés: 2022-09-17)

Kiszelly Zoltán (2022-09-14): *Az energiaszankciók csupán az eszközei annak, hogy a globalisták „szép új világa” jöhessen létre*. <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/09/az-energiaszankciok-csupan-az-eszkozei-annak-hogy-a-globalistak-szep-uj-vilaga-johessen-letre> (Letöltés: 2022-09-28)

Lovász Ádám (2021): *Updating Bergson. A Philosophy of the Enduring Present*. Lexington Books/Rowman & Littlefield

Lukács György (1954/1974): *Az ész trónfosztása - Az irracionalista filozófia kritikája*. Budapest, Akadémiai Kiadó

Marx, Karl (1867/1978): *A tőke I. – A politikai gazdaságtan bírálata*. Kossuth, Budapest, 1978.

Marx, Karl – Engels, Friedrich (1848/1959): *A Kommunista Párt kiáltványa*. In: *MEM. 4. kötet*. Kossuth, Budapest.

Mondragon (2020): <https://www.mondragon-corporation.com/en/about-us/> (letöltve 2020. május 17.)

Matias, D.M.S. Climate humanitarian visa: international migration opportunities as post-disaster humanitarian intervention. *Climatic Change* 160, 143–156 (2020). <https://doi.org/10.1007/s10584-020-02691-9> <https://link.springer.com/article/10.1007/s10584-020-02691-9>

Matolcsy György (2020): *Egyensúly és növekedés. Sereghajtóból újra éllovas. 2010–2019; 2. átdolg. kiad.; MNB, Bp., 2020* (Magyar Nemzeti Bank könyvsorozata)

Matolcsy György (2022): *Ont the Edge of Times – Return of the 1940s and the 1970s*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest.

Montesquieu, Charles-Louis de Secondat (1748/1962): *A törvények szelleméről*; ford. Csécsy Imre, Sebestyén Pál, bev. Hajdú Gyula, Mátrai László, jegyz. Takács József; Akadémiai, Budapest.

Müller Andor (2016): *A filozófia tipológiája és az érzelmeképződés filozófiája*. Nagyerdei Almanach, 2016/1. szám, 1-27. o., (http://filozofia.unideb.hu/na/vol2016_1/161.01_MA_1-27p.pdf) (Letöltés: 2016-12-27)

Müller Andor (2021): *A nemzeti identitás, mint fenomén – logikai tábla és példák*. In: MAGYAR GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLÉSMARKETING MŰHELY (MGTM) 1.kötet: Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ 2021. évi kutatásai ISBN: 978-615-5817-98-4 <https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2022-1/> (Letöltés: 2022-10-14)

Müller Andor (2021): *Művészet és marketing Kecskeméten – Kecskemét belső identitásának erősítése egy helyi IMAGE–vállalkozó példáján*. <https://doi.org/10.47833/2021.4.TGT.012> In: Gradus Vol 8, No 4 (2021): *Kecskemét Urban Marketing (Kecskemét településmarketing)* 103-118. o. <https://gradus.kefo.hu/archive/2021-4/>

Müller Andor (2022): *Nemzeti öntudat és gazdasági prosperitás – avagy: a Corporate Identity elvének és gyakorlatának haszna a nemzeti öntudat és gazdasági teljesítmény összefüggésében, a globalista pénzpiacok hálózatában*. In: MAGYAR GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLÉSMARKETING MŰHELY (MGTM) 2.kötet: Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ 2022. évi kutatásai (megjelenés alatt)

Nietzsche, Friedrich Wilhelm (1885/2002): *A hatalom akarása. Minden érték átértékelésének kísérlete*; ford. Romhányi Török Gábor; Cartaphilus, Budapest.

- Olay Csaba - Ullmann Tamás (2011): *Kontinentális filozófia a XX. században*, L'Harmattan, Budapest.
- Orwell, George (1949/1989): 1984. (ford. Sziggyártó László, utószó Sükösd Mihály); Európa, Budapest.
- Pastor, Lubos and Pietro Veronesi (2018): "A rational backlash against globalisation", VOX, 28 September 2018, <https://voxeu.org/article/rational-backlash-against-globalisation>.
- Paulson, Henry (2020): "Save globalisation to secure the future", Financial Times, 17 April 2020, <https://www.ft.com/content/da1f38dc-7fbc-11ea-b0fb-13524ae1056b>.
- Pigman, Geoffrey Allen (2007): *The World Economic Forum: a multi-stakeholder approach to global governance*, Routledge, London.
- Pogátsa Zoltán (2022): *A globális elit*. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Popper, Karl (1945/2001): *A nyitott társadalom és ellenségei*; ford. Szári Péter; Balassi, Budapest.
- Piskóti István (2021): Az én városom – identitás – elégedettség – kötődés – márka és a belső városmarketing. <https://doi.org/10.47833/2021.4.TGT.006> In: Gradus Vol 8, No 4 (2021): *Kecskemét Urban Marketing (Kecskemét településmarketing)* 46-57. o. <https://gradus.kefo.hu/archive/2021-4/>
- Rétyi, Andreas von (2017): *George Soros – A multimilliárdos globális hálózata és az általunk ismert világ képe*. (ford. pestisrációk.hu) GerillaPresS Lapkiadó és Médiatanácsadó Kft.
- Rodrik, Dani (2012): *The Globalization Paradox*, Oxford University Press
- Rousseau, J. J. (1762/1997): *A társadalmi szerződésről, avagy A politikai jog elvei*. (ford. Kis János, szerk., sajtó alá rend., jegyz. Ludassy Mária), PannonKlett, Budapest, (Matúra bölcselet)
- Sanchez Bajo, C. and Roelans, B. (2011): *Capital and the Debt Trap*. London, Palgrave – Macmillan.
- Saussure, Ferdinand de (1916/1997): *Bevezetés az általános nyelvészetbe*. (ford. B. Lőrinczy Éva), MTA, Corvina, Budapest.
- Scharmer, C. O. (2007). *Theory U: leading from the future as it emerges*. Forrás: <https://www.ottoscharmer.com/>; (letöltve: 2020.11.16.)
- Scharmer, C. O. (2013). *From ego-system to eco-system economies*. Forrás: <https://www.ottoscharmer.com/>; (letöltve: 2020.11.16.)
- Scharmer, C. O. (2018). *Az U-vezetéselemletről röviden – Alapelvek és alkalmazások*. Pallas Athéné Könyvkiadó Kft., Budapest
- Schwab, Klaus & Malleret, Thierry (2020): *COVID-19: THE GREAT RESET*. Forum Publishing, <http://reparti.free.fr/schwab2020.pdf>
- Scruton, Roger (2003): *The West and the Rest: Globalization and the Terrorist Threat*. Bloomsbury Publishing PLC, London.
- Scruton, Roger (2017): *A nyílt társadalom konzervatív nézőpontból*. (Fordították: Forgács Ildikó és Miklós Ákos), A Közép-európai Egyetem (CEU) meghívására az egyetemen 2017. november 16-án elhangzott előadás szerkesztett változata. In: *Eszme* 93-108. o. <https://prominoritate.hu/wp-content/uploads/2019/05/ProMino-1704-06-Scruton.pdf> (Letöltés: 2022-10-14)

Stoler, Ann Laura (1995): *Race and the Education of Desire. Foucault's History of Sexuality and the Colonial Order of Things*. Durham.

Stoler, Ann Laura (1997): Sexual Affronts and Racial Frontiers. European Identities and the Cultural Politics of Exclusion in Colonial Southeast Asia. In: Cooper, Frederick – Stoler, Ann Laura (eds.): *Tensions of Empire. Colonial Cultures in a Bourgeois World*. Berkeley, 198–237.

Szemereyné Pataki, Klaudia. (2021). Developing the system of cooperative cooperation in the town of Kecskemét based on the Triple Helix Model. In: Pázmándi, K. & Pétervári, K. (editors), (2021). *SPACE – TIME – MARKET – ECONOMY*. Budapest, HU: HVG-ORAC Publishing House Ltd. pp. 272-282.

Takács Ádám (2009): Biopolitika és nemzeti állapot: egy foucault-i problematika rekonstrukciója. In: Cieger András (szerk.) (2009): *KÖTŐERŐ – Az identitás történetének térbeli keretei. Atelier, Budapest.*
<https://adoc.pub/biopolitika-es-nemzeti-allapot-egy-foucault-i-problematika.html> (Letöltés: 2021-12-21) 15-27. o.

Tanka Endre (2022): *Új világrend - Titkos bűnszövetség az emberiség ellen!*
<https://www.napitema.com/2022/09/prof-dr-tanka-endre-uj-vilagrend-titkos.html> (Letöltés 2022-09-26)

Tengelyi László (1998): *Élettörténet és sorseseemény*. Atlantisz, Budapest.

Tengelyi László (2007): *Tapasztalat és kifejezés*, Atlantisz, Budapest.

Tengelyi (posztumusz - 2017): *Östények és világvázlatok*. Budapest, Atlantisz.

Tózsza István (2014): A településmarketing elmélete. In: Tózsza I. (szerk.) *Turizmus és településmarketing*. E-Government Alapítvány, Budapest pp 129 – 158., ISBN: 9789635035646

Tózsza István (2021): Magyarságtudat, magyar identitás a Metaverzumban – a jövő értékmegőrzési módszerei In: *MAGYAR GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLÉSMARKETING MŰHELY (MGTM) 1.kötet: Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ 2021. évi kutatásai* ISBN: 978-615-5817-98-4 <https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2022-1/> (Letöltés: 2022-10-14)

Ullmann Tamás és Jean-Louis Vieillard-Baron (szerk.), *Bergson aktualitása*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2011.

World Economic Forum (2020): *COVID-19 Risks Outlook: A Preliminary Mapping and Its Implications*, Insight Report, May 2020,
http://www3.weforum.org/docs/WEF_COVID_19_Risks_Outlook_Special_Edition_Pages.pdf. (Letöltés: 2022-09-26)

World Economic Forum (2022): *THE WORLD ECONOMIC FORUM – A Partner in Shaping History 1971–2020*.
https://www3.weforum.org/docs/WEF_A_Partner_in_Shaping_History.pdf (Letöltés: 2022-09-26)

Zsolnai László (2022): Miért fontos a spiritualitás a gazdaságban? In: Zsolnai László, Kovács Gábor, Ócsai András (szerk.) (2022): *Gazdaság és vallás – A gazdasági spiritualitás innovatív modelljei*, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdaságetikai Központ, Budapest. 17-30. o.

Zsolnai László, Kovács Gábor, Ócsai András (szerk.) (2022): *Gazdaság és vallás – A gazdasági spiritualitás innovatív modelljei*, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdaságetikai Központ, Budapest.